

**21. YÜZYILDA GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDEKİ ÇİN-
AMERİKAN REKABETİ: TAYVAN SORUNU
ÜZERİNDEN ANALİTİK ÇALIŞMA**

**2024
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER**

Marwa Galal İbrahim MAROOF

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Ahmat Mahamat OUMAR**

**21. YÜZYILDA GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDEKİ ÇİN-AMERİKAN
REKABETİ: TAYVAN SORUNU ÜZERİNDEN ANALİTİK ÇALIŞMA**

Marwa Galal İbrahim MAROOF

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Ahmat Mahamat OUMAR

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Ocak 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	3
DOĞRULUK BEYANI	4
ÖNSÖZ	5
ÖZ.....	6
ABSTRACT.....	7
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	8
ARCHIVE RECORD INFORMATION	9
KISALTMALAR	10
ARAŞTIRMANIN KONUSU	11
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	11
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	12
ARAŞTIRMANIN SORULARI	12
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	13
GİRİŞ.....	13
1. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE ÇİN DIŞ POLİTİKALARININ TEMELLERİNİ ARAŞTIRMAK.....	15
1.1. Amerika Birleşik Devletleri Dış Politikası.....	15
1.1.1. Tarihsel Bir Bakış	15
1.1.2. Amerikan Dış Politikasının Kökenleri	21
1.2. Çin Dış Politikası	27
1.2.1. Çin Dış Politikasına Tarihsel Bir Bakış	28
1.2.2. Çin Dış Politikasının Kökenleri	32
2. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ-ÇİN İLİŞKİLERİNİN BAŞLANGICINDAN BU YANA DOĞASI VE TAYVAN MESELESİYLE İLİŞKİSİ.....	38

2.1. Amerika Birleşik Devletleri-Çin İlişkilerinin Gelişimi	38
2.1.1. Amerika Birleşik Devletleri İle Çin Arasındaki İlişkilerin Oluşumu .	38
2.1.2. Amerika Birleşik Devletleri Ve Çin Arasındaki İlişkilerin Tarihsel Gelişimi.....	39
2.1.3. Önemli Olaylar Ve Dönüm Noktaları	50
2.2. ABD-Çin İlişkilerinin Boyutları	55
2.2.1. Siyasi Ve Diplomatik Boyut	55
2.2.2. Askeri Boyutlar	58
2.2.3. Ekonomik Boyutları.....	61
2.2.4. Bölgesel Anlaşmazlıklar	62
3.1. Tayvan Sorunu: Amerika Birleşik Devletleri Ve Çin Arasında Karmaşık Bir İkilem	66
3.1.1. Tayvan'a Genel Bakış	66
3.1.2. Tayvan'ın Yönetişimi Ve İç Ve Dış Politikası.....	69
3.1.3. Tayvan Üzerindeki Çin-Amerikan Çatışmasının Nedenleri.....	73
3.2. Amerika Birleşik Devletleri-Çin İlişkilerinin Tayvan'a Yönelik Stratejik Çerçevesi Ve Yönetim Temelleri.....	77
3.2.1. Tayvan'ın Amerikan Siyasetindeki Stratejik Önemi.....	77
3.2.2. Çin'in Tayvan'a Yönelik Stratejisi	82
3.3. Nancy Pelosi'nin Tayvan Ziyaretini	85
3.3.1. Nancy Pelosi'nin Tayvan Ziyaretinin Genel Bağlamı:	85
3.3.2. Nancy Pelosi'nin Tayvan Ziyaretinin Sonuçları:	88
4.1. Tayvan Krizinin Etkileri ve Beklenen Senaryoları	94
4.1.1. Tayvan Krizinin Stratejik Denge Üzerindeki Etkileri	94
4.1.2. Tayvan Krizinin Gelecekteki Senaryoları	101
4.2. Amerika Birleşik Devletleri-Çin Çatışmasının Olası Senaryoları Ve Bunu Azaltmanın Yolları.....	110
4.2.1. Amerika Birleşik Devletleri-Çin Çatışmasının Olası Senaryoları.....	110
4.2.2. Amerika Birleşik Devletleri-Çin Çatışmasını Azaltmanın Önerileri Ve Yolları :.....	111
SONUÇ	115
KAYNAKÇA	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZGEÇMİŞ	122

TEZ ONAY SAYFASI

Marwa Galal İbrahim MAROOF tarafından hazırlanan “21. YÜZYILDA GÜNEY ÇİN DENİZİ’NDEKİ ÇİN-AMERIKAN REKABETİ: TAYVAN SORUNU ÜZERİNDEN ANALİTİK ÇALIŞMA” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Ahmat Mahamat OUMAR
Tez Danışmanı, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 15/01/2024

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu) **İmzası**

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Ahmat Mahamat OUMAR (KBÜ)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Gökhan AŞKAR (KBÜ)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hafijur RAHMAN (TOGÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarım intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Marwa Galal İbrahim MAROOF

İmza :

ÖNSÖZ

Tez çalışmasının her aşamasında şahsımı destekleyen, yoluma ışık tutan, araştırma konumu bana sevdiren ve özverisiyle çalışmama olanak sağlayan saygıdeğer tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ahmat Mahamat OUMAR'a, yüksek lisans eğitimi boyunca derslerine seve seve katıldığım, uzmanlık alanımı bana sevdiren değerli hocam Prof. Dr. Ali ASKER'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Ayrıca tez aşaması döneminde hep yanımda olan, desteğini esirgemeyen sevgili aileme ve bütün arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi beyan ederim.

ÖZ

1979 da diplomatik ilişkilerin kurulması, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri tarihinde önemli bir dönüm noktası oldu, çünkü Başkan Richard Nixon'ın 1972'de Çin'e yaptığı ziyaret, ilişkilerin normalleşmesinin önünü açtı ve iki ülke arasındaki angajmanın artmasının önünü açtı. O zamandan beri ikili ilişki, ticaret, yatırım, teknoloji ve kültürel alışverişler gibi çok çeşitli alanları kapsayacak şekilde gelişti ve genişledi. Ekonomik etkileşimler, aralarındaki ilişkinin şekillenmesinde de belirleyici bir rol oynadı ve iki ülke büyük ticaret ortakları haline geldi, ancak bu ekonomik karşılıklı bağımlılık, özellikle birçok alanda rekabete ve anlaşmazlıklara da yol açtı. Stratejik rekabet, askeri birikim ve toprak anlaşmazlıkları da iki ülke arasında gerilim kaynağı olmuştur. Her iki ülkenin de birbirlerini siber casusluk ve bilgisayar korsanlığı faaliyetleriyle suçlamasıyla siber güvenlik endişeleri önemli bir konu olarak ortaya çıkmıştır. Bu zorluklar ilişkiyi karmaşıklaştırmış ve güven ve işbirliği hakkında sorular ortaya çıkarmıştır. Sadece bu da değil, en önemlisi Tayvan Eyaleti olan bu gerginliğin artmasına katkıda bulunan birçok konu vardır. Tayvan ve Amerika Birleşik Devletleri'nin uzun yıllardır iyi bir ilişkisi var ancak bu sıcak ilişki Çin ile yeni gerilimler yaratarak küresel barışa yeni bir meydan okuma oluşturmuştur. Bu konunun sonuçları nedeniyle ortaya çıkan tartışma ve sorular arasında, Amerika Birleşik Devletleri'nin bu siyasi çekişmedeki konumu en gergin olanı oldu. Çin ile Tayvan arasındaki gerilimin tırmanmasından bu yana Amerika Birleşik Devletleri, Çin ile diplomatik ilişkilerini sürdürürken Tayvan ile diplomatik olmayan ilişkiler de geliştirerek durumu belirsiz bırakmıştır. Bir yandan Amerika Birleşik Devletleri stratejisi şimdilik statükoyu korumayı başardı ama dünyanın geri kalanı tüm durumu sorgulamaya başlamıştır. "Bu konu çıkmaza girene kadar" Ancak bazı uzmanlar statükoyu korumanın barışı korumanın kötü bir alternatif olmadığına inanıyor.

Anahtar Kelimeler: Çin, Amerika, Tayvan, Tayvan Sorunu, Çin - Amerika Birleşik Devletleri İlişkileri.

ABSTRACT

The establishment of diplomatic relations in 1979 marked an important Deceleration in the history of US-China relations, as President Richard Nixon's visit to China in 1972 paved the way for the normalization of relations and paved the way for increased engagement between the two countries. Since then, the bilateral relationship has developed and expanded to cover a wide range of areas such as trade, investment, technology and cultural exchanges. Economic interactions have also played a decisive role in shaping the relationship between them, and the two countries have become major trading partners, but this economic interdependence has also led to competition and disputes, especially in many areas. Strategic competition, military build-up and territorial disputes have also been a source of tension between the two countries. Cyber security concerns have emerged as a major issue, with both countries accusing each other of cyber espionage and computer hacking activities. These difficulties have complicated the relationship and raised questions about trust and cooperation. Not only that, but there are many issues that contribute to the increase in this tension, the most important of which is the Province of Taiwan. Taiwan and the United States have had a good relationship for many years, but this warm relationship has created new tensions with China, posing a new challenge to global peace. Among the debates and questions that arose because of this issue's implications, the United States' position in this political contestation became the tensest. Since the escalation of tensions between China and Taiwan, the US has kept the situation ambiguous by maintaining diplomatic relations with China while also developing non-diplomatic relations with Taiwan. On the one hand, the US strategy has succeeded in maintaining the status quo for the time being, but the rest of the world has begun to question the entire situation. "Until this issue causes a stalemate" However, some experts believe that maintaining the status quo is not a bad alternative for keeping the peace..

Keywords: China, America, Taiwan, Taiwan Problem, China - US Relations

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	21. Yüzyılda Güney Çin Denizi'ndeki Çin-Amerikan Rekabeti: Tayvan Sorunu Üzerinden Analitik Çalışma
Tezin Yazarı	Marwa Galal İbrahim MAROOF
Tezin Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Ahmat Mahamat OUMAR
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	15/01/2024
Tezin Alanı	Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	122
Anahtar Kelimeler	Çin , Amerika , Tayvan , Tayvan sorunu , Çin - Amerika Birleşik Devletleri İlişkiler

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	21. In The Century Sino-American Rivalry In The South China Sea: An Analytical Study On The Taiwan Issue
Author of the Thesis	Marwa Galal Ibrahim MAROOF
Advisor of the Thesis	Assist. Prof. Dr. Ahmat Mahamat OUMAR
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	15/01/2024
Field of the Thesis	International Relations Department
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	122
Keywords	China , America , Taiwan , Taiwan issue , China - USA Relationship

KISALTMALAR

AIT	: Taiwan American Institute
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇHC	: Çin Halk Cumhuriyeti
DTC	: Dünya Ticaret Örgütü
FONOPS	: Freedom Of Navigation Operations In The South China Sea
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
M.Ö.	: Millattan önce
NAFTA	: North American Free Trade Agreement
NATO	: North Atlantic Treaty Organization
PLA	: People's Liberation Army
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TTIP	: Transatlantic Trade and Investment Partnership

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Tez çalışmasının konusu “21. Yüzyılda Güney Çin Denizi’ndeki Çin-Amerikan Rekabeti: Tayvan Sorunu Üzerinden Analitik Çalışma” olarak belirlendi. Araştırma konusu, Amerika ve Çin arasındaki ilişkileri ve Tayvan bölgesi konusunda aralarındaki çatışmayı ele alıyor, her birinin dış politikasına ve bu çatışmayı azaltma yollarına işaret ediyor.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışma, Amerika Birleşik Devletleri-Çin arasındaki birçok konudaki çatışmanın kökleri olan, en önemlisi Tayvan krizi ve bunun Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerine etkileri olan çağdaş uluslararası ilişkilerde etkili ve önemli bir konuya bütüncül bir analitik bakış açısı kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu krizin ABD-Çin ilişkilerine, stratejik dengeye ve dünya düzenine yansımaları. Bu nedenle, bu çalışmanın amaçları, çatışmaya her iki tarafın dış politikasını, Amerika ve Çin'i, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin'in stratejisini, Amerikan ve Çin'in Tayvan'a olan ilgisinin nedenlerini ve nedenlerini belirlemede, bu çatışmanın gelişmelerini analiz etmede, yönetim temellerini belirlemede belirlenebilir Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin, Tayvan krizinin Doğu Asya bölgesindeki stratejik denge denklemi üzerindeki etkisini ortaya çıkarırken, Tayvan krizinin nasıl ele alınacağına ve çözüm yollarına ilişkin gelecekteki senaryoların geliştirilmesine değiniyor. Bu tez, tarihsel bağlamı analiz ederek, her bir devlet ilişkisini açıklayarak ve birden fazla senaryoyu karşılaştırarak, Doğu Asya bölgesinde barışı ve istikrarı korumanın en görünür yolunun statükoyu sürdürme olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Aynı bağlamda bu araştırmanın önemine gelince, Tayvan'ın durumunu ve onu Amerika Birleşik Devletleri-Çin arasındaki ilişkilerde tartışmalı kılan stratejik konumunu içermektedir, bu nedenle çalışma hem Amerika hem de Çin'in Tayvan'a yönelik politikasını ve bunun üzerindeki çatışmanın nedenlerini ve bunun boyutunu incelemektedir yankılar çünkü dünya ülkelerinin çoğu Amerikan ve Çin ekonomisiyle bağlantılıdır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmanın metodolojisi kitapların, bilimsel tezlerin, makalelerin, araştırma ve gözlemlerin incelenmesine dayandırılmış, araştırmada en önemlisi Tayvan'ın stratejik önemini belirlemek için analitik yaklaşım olan bir dizi yaklaşım kullanılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin yönetim temelleri ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a yönelik stratejisindeki siyasi değişimlerin doğası ve çalışma, Tayvan krizinin köklerini ve gelişimini ve mevcut aşamaya ulaşana kadar geçtiği aşamaları belirlemek için tarihsel yaklaşımı kullanmıştır. çalışma ayrıca, Tayvan'ı Çin'le yüzleşmede desteklemenin arkasındaki Amerikan ulusal çıkarını belirlemede ulusal çıkar yaklaşımına da dayanıyordu 'Çin'in ulusal çıkarı, Çin'in Tayvan'ın Çin topraklarına bağımlılığı konusunda ısrar etmesi ve hiçbir durumda bağımsızlığını kabul etmemesidir, çünkü Çin, Tayvan'ın bağımsızlığı konusunu Çin ulusal güvenliğine yönelik bir tehdit olarak görmekte ve onu ulusal egemenliğe geri döndürmek, jeopolitik çıkarlarının korunmasını artırmaktadır.

ARAŞTIRMANIN SORULARI

Çalışma, iki uluslararası güç olan Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasında artan rekabete ilişkin konularda sorulabilecek birçok soru bulunmaktadır:

- Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'e ve Çin'in Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik dış politikası nasıl oluştu?
- Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin boyutları nelerdir?
- Tayvan krizi bugünkü gerçekliğine ulaşana kadar nasıl gelişmiştir?
- Tayvan'ın Çin siyasetindeki önemi ve Amerika Birleşik Devletleri neden Tayvan'ı önemsidir?
- Tayvan krizi Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerine ne ölçüde yansıdı?
- Gelecekte Tayvan krizinin beklenen senaryoları nelerdir, bunu çözmenin yolları nelerdir?
- İki uluslararası güç arasındaki rekabetin gerçek bir çatışmaya dönüşmemesi için sakinleştirilmesine katkıda bulunacak faktörler nelerdir?

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Bu tezde, Nixon'un dönüm noktası saydığı ziyaretinden bu yana, ayrı ayrı olaylar üzerinden değil, 21. yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkiler ve aralarındaki çatışma konuları bir bütün olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda, her iki ülkenin ve bu politikayı yürüten kurum ve kuruluşların dış politikasının temel ilke ve hedefleri tanıtılmakta, ardından aralarındaki ortak konular açıklığa kavuşturulmakta ve bu konuların en önemlileri vurgulanmaktadır. Tayvan toprakları üzerindeki çatışma ve bu çatışmadaki her birinin ana hedefleri. Bu durumun bir yandan bölgeye, diğer yandan iki ülke ilişkilerine yansımaları ve etkileri ile çatışmanın azaltılmasına yönelik önerilen çözüm önerileri tartışılmıştır.

GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri ile Çin ilişkileri benzersiz bir ikili ilişkiyi temsil eder ve Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri genellikle dünyadaki en önemli ilişkiler olarak tanımlanır ve bazen uluslararası sistemdeki iki süper güç arasındaki karmaşık ilişki ile tanımlanır. Dolayısıyla bu çalışma, Amerika Birleşik Devletleri-Çin arasındaki ilişkilerin tarihine ve birbirlerinin ortak konulara yönelik politikalarına ışık tutmayı amaçlamakta, bu konulardan en önemlisi, Amerika Birleşik Devletleri-Çin arasındaki olayların birçok jeopolitik, askeri ve ekonomik açıdan önemli bir odak noktası olan Tayvan meselesidir bu krizin boyutlarını ve aşamalarını analiz ederek dikkat edilmesi gerekenler, Asya'daki yeni Amerika Birleşik Devletleri ittifak kurma stratejisi üzerindeki etkileri ve stratejik paralellik üzerindeki etkisi. Çalışma, Tayvan krizinin beklenen gelecek senaryoları ve bunu çözenin yolları ile bu sorunların Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki çatışma üzerindeki etkisi ve bunları azaltmanın yolları hakkında bütünsel bir analitik bakış açısı sağlamayı amaçladı. Analitik yaklaşımı, tarihsel yaklaşımı ve ulusal çıkarların yaklaşımını kullanan çalışma, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi sonuca ulaştı: Hint-Pasifik bölgesindeki Amerikalıların Çin'i kontrol altına alma çabalarına rağmen, en önemlisi Çin'in devam etmesi olan birçok engelle karşı karşıya kaldıkları ekonomik, askeri ve diplomatik yeteneklerini, Amerika Birleşik Devletleri 'nin Çin'i kontrol altına alma stratejisine ulaşmasını zorlaştıracak şekilde geliştirmek, çünkü Tayvan da dahil olmak üzere Doğu Asya ülkeleri organik olarak Çin ekonomisine ve çatışma olasılığına bağlı. Amerika Birleşik Devletleri'nin işbirliği ve

ortaklık politikası yerine Çin'e karşı bir caydırıcılık ve rekabet politikasının benimsenmesi, kaçınılmaz olarak Çin'in uluslararası ilişkiler düzeyinde aktif ve etkili bir role sahip olduğu yeni bir dünya düzeninin oluşumunu hızlandıracaktır.

1. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE ÇİN DIŞ POLİTİKALARININ TEMELLERİNİ ARAŞTIRMAK

1.1. Amerika Birleşik Devletleri Dış Politikası

Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikası, son birkaç on yıldaki ana hedefleri, stratejileri ve zorlukları ile geniş ve karmaşık bir konudur. Amaçları açısından, Amerika Birleşik Devletleri dış politikasının birincil hedefleri, Amerika Birleşik Devletleri ulusal çıkarlarını korurken dünya çapında barışı, güvenliği, demokrasiyi ve refahı teşvik etmektir. Amerika Birleşik Devletleri'nin başlıca ulusal çıkarları arasında güç dengesinin korunması, terörizmin ortadan kaldırılması, kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesi, serbest ticaretin teşvik edilmesi ve insan haklarının korunması yer alıyor.

Stratejilerine gelince, Amerika Birleşik Devletleri diplomatik, ekonomik ve askeri araçların bir kombinasyonunu kullanıyor. Dış politika hedeflerine ulaşılmasıdır. Bu araçlar arasında diplomasi ve müzakere, ekonomik yaptırımlar ve teşvikler, askeri müdahalesizlik ve müdahalenin yanı sıra istihbarat toplama ve Alışverişi yer alıyor. Amerika Birleşik Devletleri, dış politika hedeflerine ulaşmak için Birleşmiş Milletler, NATO ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kuruluşlarla da yakın çalışmaktadır (Erkan, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği Arasındaki Soğuk Savaş Yıllarında Amerikan Dış Politikası, 2010).

1.1.1. Tarihsel Bir Bakış

Amerikan dış politikasının tarihi, yüzyıllar boyunca muazzam gelişmelere tanık olmuştur ve 1823'te kurulan Monroe Doktrini, Amerika Birleşik Devletleri tarafından yayınlanan ilk büyük dış politika beyanıdır. Son yıllarda Amerikan dış politikası, uluslararası sistemde güvenlik ve istikrarın korunmasına odaklanmaktan, Amerikan değer ve ilkelerini desteklemeye doğru kaymış ve Amerika Birleşik Devletleri, modern bir ülke olarak kuruluşundan bu yana uluslararası politikada aktif rol oynamaya başlamıştır. Siyasi ve ekonomik etkisi zamanla genişledi. Amerika Birleşik Devletleri küresel ilişkilere diplomatik yaklaşımını 200 yılı aşkın bir süredir sürdürüyor ve ortak çıkarlar doğrultusunda demokrasi ve insan haklarını geliştirmek için diğer ülkelerle

işbirliği yapıyor. Amerika Birleşik Devletleri dünya çapındaki çatışma ve insani kriz alanlarında güvenlik ve insani yardım sağlamıştır. Demokrasiye dayalı bir kültürde Amerika Birleşik Devletleri, bölgesel rakiplerini dengelemek için de diplomasiyi kullanmıştır (SÜMER, 2008).

Amerika Birleşik Devletleri dış politikası aynı zamanda 11 Eylül terör saldırıları gibi çok sayıda iç ve dış olaydan da şekillenmiş ve etkilenmiştir. Ülkenin terörizme tepkisi odağını terörle mücadeleye, küresel güvenliğe ve diplomasiye kaydırıldı. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri Afganistan ve Irak'ta savaş açtı ve İç Güvenlik Bakanlığı'nın ve Amerika Birleşik Devletleri Vatanseverlik Yasası'nın oluşturulması da dahil olmak üzere dünya çapında çeşitli terörle mücadele politikaları başlattı. Ayrıca Amerikan dış politikası, Çin'in yükselişi gibi uluslararası politikanın değişen doğasından da etkilenmiştir. Çin'in küresel ekonomik gücü arttıkça ülkenin Çin'e yönelik dış politikası da değişti. Amerika Birleşik Devletleri, Çin'e karşı rekabet unsurlarını ve Pasifik bölgesinde Amerika'nın liderliğini yeniden savunmayı içeren daha agresif bir politika benimsedi (Kissinger, 2015).

Amerikan dış politikasının gelişim aşamalarına gelince, ülkenin dış politikası birçok aşamadan geçtiği için yıllar içinde önemli değişikliklere uğramış ve Amerikan dış politikasının ilkeleri zaman içinde tarihsel olaylar, jeopolitik düşünceler ve değişen dünya sahnesiyle şekillenerek gelişmiştir. Bu nedenle, tarihsel bağlamı anlamak, Amerikan dış politikasının temellerini ve gelişimini anlamak için çok önemlidir. Bu aşamalar şunlardır:

Bu aşamalardan ilki, 18. yüzyılın sonundan 19. yüzyılın ortalarına kadar olan dönemdir: Devrim Savaşı'ndan sonra Amerika Birleşik, Avrupa çatışmalarına karışmaktan kaçınmaya çalışan bir tecrit politikası benimsedi. Bu yaklaşım, kalıcı ittifaklara karşı uyardığı, dış ilişkilere tarafsızlık ve müdahale etmeme politikasını savunduğu 19. yüzyılda benimsendi. 1796'da Başkan George Washington'un bir asırdır tarafsızlık çağrısında bulunduğu veda konuşmasına dahil olan Amerika Birleşik, batıya doğru genişleme ve bölgesel konsolidasyona odaklandı ve ardından 1823'te Başkan James Monroe, Batı Yarımküre'nin Adams'a yasaklandığını ilan etti. Avrupa işlerine karışmama politikası, ulusal çıkarların önemini vurgulamak ve kalıcı ittifaklardan kaçınmak (Erkan, 2008).

Başkan Monroe, Dışişleri Bakanı Adams'ın fikrini destekledi ve Aralık 1812'de Kongre'ye yazdığı yıllık mektubunda, o zamandan beri Monroe Doktrini olarak adlandırılan Avrupa ve Latin Amerika'ya yönelik politikasını özetledi. Bu mesajda bu konuda yer alan en önemli şey şuydu: birincisi, Amerika'nın iki kıtasının – sahip oldukları ve sürdürdükleri özgürlük ve bağımsızlık nedeniyle – Gelecekte herhangi bir Avrupa ülkesi tarafından herhangi bir sömürgeleştirmeye açık değiller; ikincisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin daha önce Avrupa'nın iç işlerine müdahale etmediği ve gelecekte bunu yapma politikası ile tutarlı olmadığı; üçüncüsü, müttefik Avrupa ülkelerinin siyasi sisteminin tamamen sömürgeleştirilmesine açık olmadığı, müttefik Avrupa ülkelerinin siyasi sisteminin tamamen Amerika'daki siyasi sistemden farklıydı ve Amerika Birleşik Devletleri dışındakilerin herhangi bir girişimi bu bildirgeyi çıkarmıştı Ondokuzuncu yüzyıl boyunca, Avrupa ülkelerinin Güney Amerika işlerine herhangi bir müdahalesini önlemek için argüman yapıldı, çünkü bazen izolasyoncu politikasını aydınlatmak için bir argüman olarak alındı (Sümer, Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü, 2008).

İkinci aşamada ise, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir dünya gücü olarak ortaya çıkmasıyla Amerikan dış politikasında önemli bir değişim gördü ve on dokuzuncu yüzyılın ortalarında ortaya çıkan Kader kavramının yayılması, Amerikan yayılmacılığının güçlenmesine yardımcı oldu. Ve ilahi misyonuna olan inancı. Kıta. Bu ideoloji Teksas'ın ilhak edilmesine, Meksika-Amerika Savaşına, Kaliforniya, Oregon ve güneybatı dahil olmak üzere geniş bölgelerin ele geçirilmesine yol açmıştır.

Bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri'nin yayılmacı politikaları, bölgeyi kontrol etme, kaynaklara erişme ve Amerikan değerlerini yayma arzusunu yansıtıyordu. Bununla birlikte, bu tür eylemlerin ahlaki sonuçları ve Yerli halkın muamelesi hakkında da sorular sordular (George Kennan). O zamanlar, Monroe Doktrini'nin sonucu olarak bilinen Başkan James Monroe'nun dış politikası, ABD'nin istikrarı korumak ve Amerikan çıkarlarını korumak için Latin Amerika ülkelerine müdahale etme hakkını vurguladı. Bu politika, Batı Yarımküre dışında artan bir kararlılık ve etki yaratma arzusunu yansıtmıştır (Erkan, 2010).

Üçüncü aşamaya gelince, Birinci Dünya Şavaşı'ndan itibaren Amerika Birleşik Devletleri gerçek bir süper güç ortaya çıkmıştır. Birincisi birinci Dünya Savaşı: Birinci

Dünya Savaşı. Bu süreçte Amerika'nın askeri ve ekonomik gücüne ek olarak dış politikası üzerinden uluslararası arenada derin bir etkiye sahip olmuştur. ve ulusun izolasyonizmine meydan okumuştur.

Amerika'nın Birinci Dünya Savaşı'na katılımı dış politikada bir dönüm noktasıydı ve Başkan Woodrow Wilson'ın demokrasiyi ve kendi kaderini tayin hakkını teşvik etme konusundaki idealist vizyonu, bu dönemde Amerikan dış politikasının ilkelerini etkiledi (Erkan, 2008). Wilson ayrıca gelecekteki çatışmaları önlemek için milletler Cemiyeti'nin toplu güvenliği ilkesinin kurulması çağrısında bulundu. Wilson'ın idealizmi diplomasiyi, uluslararası işbirliğini ve demokratik değerlerin yayılmasını vurguladı. Wilson'ın çabalarına rağmen, o zaman Birleşik Devletler, iç muhalefet ve egemenliğinin kaybıyla ilgili endişeler nedeniyle cemiyet'e katılmamıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında ise Amerika Birleşik Devletleri'ni İkinci Dünya savaşa sürükleyen Pearl Harbour saldırısıdır, ardından Amerikan dış politikası açısından dönüm noktası niteliğinde olmuştur. Pearl Harbour ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa girmesi bir çıkardan çok bir ilke sorunu haline gelmiştir. Pearl Harbour sonrasında Nazi Almanyası'nın Amerika Birleşik Devletleri'ye savaş ilan etmesi, Amerikan dış politikasında yeni bir dönem başlatmıştır. Savaştan sonra Başkan Franklin Roosevelt ve Dışişleri Bakanı Cordell Hull yeni bir dünya kurma arzusuna girişmişlerdir. Birleşmiş Milletlerin merkezi olarak New York'un seçilmiş olması bunun en iyi göstergelerinden biridir. Avrupa'ya yönelik Marshall Planı'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra devreye sokulması Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa arasındaki karşılıklı bağımlılığın tekrar altının çizilmesi bakımından önemlidir. Amerika Birleşik Devletleri'nin Dışişleri Bakanı George Marshall tarafından geliştirilen Marshall Planı ile ilgili olarak, 1947'de Harvard Üniversitesi'nde Marshall'ın yaptığı ünlü konuşmasında, Amerika Birleşik Devletleri'nin refahının Avrupa'da büyüyen bir ekonomiye bağlı olduğunun altını çizmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nin İkinci Dünya Savaşı'nda Nazi Almanyası'na karşı oluşturulmuş koalisyona önderlik edip, onu zafere ulaştırması kendi kamuoyu ve dünya kamuoyu nezdinde Amerika Birleşik Devletleri'nin belli bir misyonu olduğu inancını kuvvetlendirmiştir. Doğal olarak, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı dünyası içersinde bir güç boşluğunun belirmiş olması, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir daha terk etmemecesine dünya siyasetine etkin katılımına ortam hazırlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin sahip olduğu ve daha önceki hiçbir küresel güce benzemeyen siyasal gelişimi, farklı dış politika sentezlerinin oluşumuna hizmet etmiştir. Wilsoncu

idealizmin Soğuk Savaş ile etkileşime girmesi küresel iyilikseverlik (global meliorism) denilen dış politika akımını oluşturmuştur (Joseph, Soft power and American foreign policy, 2004).

Bu akımın savunucularına göre, dış politika uzun vadeli bir inşa faaliyetidir ve Amerika Birleşik Devletleri bunu ancak bir bölgede yaşayan halkların çıkarlarını gözeterek sosyoekonomik boyutlu araçlarla gerçekleştirebilir. Bu sentezin oluşumunda dış dünyadan gelen etki ve baskıların büyük etkisi olmuştur. Bu anlayış daha çok Demokratlar tarafından savunula gelmiştir. Bu anlayışa zaman zaman “yumuşak emperyalizm” de denmektedir (Chi Wang, 2013).

Soğuk Savaş başlangıcıyla Amerika Birleşik Devletleri ile Sovyetler Birliği arasındaki ortaya çıkan rekabet çerçevesinde Soğuk Savaşın başlangıcı, Amerikan dış politikasının yol gösterici ilkesi olarak çevreleme politikasının benimsenmesine yol açtı. Bu bağlamda, Truman Doktrini ve Marshall Planı, komünizmin yayılmasını önlemeyi ve savaştan zarar gören Avrupa'yı yeniden inşa etmeyi amaçlıyordu. Soğuk Savaş'ın Amerika Birleşik Devletleri ile Sovyetler Birliği arasındaki çatışmaması, Sovyetler Birliği'nin küresel bir rakip olarak yükselişi ve komünizmin yayılması Amerikan dış politikasına büyük bir meydan okuma oluşturduğundan, bu dönemde Amerikan dış politikasına egemen oldu (Erkan,2008).

Ardından George F. Kennan'ı davet etti ve Sovyetlerin siyasi, ekonomik ve askeri yollarla genişlemesine direnme stratejisine işaret etmiştir. Bunu, 1947'de Dışişleri Bakanı George C. tarafından açıklanan ve ekonomik yardım sağlayarak ve istikrarı destekleyerek savaştan zarar gören Avrupa'yı yeniden inşa etmeyi amaçlayan Marshall Planı izlemiştir (Marshall, 1947).

Buna ek olarak, Başkan Jimmy Carter, insan haklarını Amerikan dış politikasının kilit bir unsuru olarak yüceltti. Dünya çapında demokrasinin, sivil özgürlüklerin ve insan onurunun desteklenmesini vurgulamıştır. Soğuk Savaş sırasında Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği'nin genişlemesini engellemeye ve küresel dengeyi korumaya çalışmak için caydırıcılık politikası izledi, bu da büyük bir nükleer cephaneliğin yaratılmasına ve toplu güvenliği sağlamak için NATO'nun kurulmasına yol açmıştır (Gültekin Sümer, 2008). Bunun ışığında doksanlı yıllardaki Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle, Amerika Birleşik Devletleri tezlere katkıda bulunmaya ve eski düşmanlar arasında barış anlaşmalarına varmaya katılmaya başlamıştır.

Soğuk Savaş sonrası döneme gelince, özellikle 1991'de Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle, Soğuk Savaş'ın sonunu işaret ederek Amerika Birleşik Devletleri'yi uluslararası arenada tek süper güç haline gelmiştir. Bu zamanlamadan itibaren Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikası, küresel hegemonyasını sürdürmeye ve genişletmeye ve dünya çapında demokrasiyi, serbest piyasaları ve insan haklarını teşvik etmeye odaklanmıştır. Ardından Amerika Birleşik Devletleri, Körfez Savaşı'nda (1990-1991) öncü bir rol oynadı, Irak'ın Kuveyt'i işgalini engellemek ve bölgesel istikrarı korumak için müdahale etmiştir. Bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri dış politikası, ekonomik liberalleşmeyi, serbest ticareti ve küreselleşmeyi vurguladı ve Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi girişimlerle ticaretin serbestleşmesine itmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri, demokratik değerlerin ve insan haklarının yaygınlaştırılması, demokrasiye diplomatik yollarla destek, ekonomik yardım ve demokratik hareketlere destek çağrısında bulunmuştur (Erkan, 2010).

Dördüncü ve son aşamaya geldiğinde, bu aşamada ABD dış politikasına teröre karşı savaş meseleleri hakim olmuştur. Bu süreçte 11 Eylül 2001 deki terörist saldırılar, küresel terörizmle mücadeleye ve devlet dışı aktörlerin oluşturduğu tehditleri ortadan kaldırmaya odaklanan Amerikan dış politikasını önemli ölçüde yeniden şekillendirmiştir. Başkan Bush yönetiminin önleyici saldırı doktrini, ulusal güvenliğe yönelik algılanan tehditleri önlemek için askeri güç kullanma hakkını vurguladı. Bu ilke, 2003 yılında Irak'ın işgalini, kitle imha silahlarına Amerika Birleşik Devletleri, özellikle El Kaide'ye odaklanarak küresel çapta terörist ağları bozmak için askeri operasyonlar, insansız hava saldırıları ve istihbarat paylaşımı yapmıştır (Çolakoğlu, 2006).

Beşinci aşaması Çok taraflılığın ve diplomasinin olduğu son yıllar: Başkan Obama yönetiminin sırasında da terörle mücadele söz konusunda, ittifakları yeniden inşa etmeyi, uluslararası işbirliğini yeniden kurmayı ve küresel zorlukların çözümünde diplomasiyi vurgulamayı amaçlayan birçok taraflılık politikası izlemiştir. Trump yönetimine gelince, "Önce Amerika" yaklaşımını benimsedi: Amerikan çıkarlarına öncelik veren ve geleneksel ittifakları sorguladığı ve çoğaltmayı vurguladığı ticaret anlaşmalarını yeniden müzakere eden daha tek taraflı ve işlemsel bir yaklaşım (Bustinduy, 2022).

Sonunda yukarıdakilerden, Amerika Birleşik Devletleri dış politikasının her yönetimde değişime tabi olduğunu ve jeopolitik değişimlerden, iç politikadan, ekonomik kaygılardan ve gelişen küresel zorluklardan etkilendiğini belirttik. Amerika Birleşik Devletleri ayrıca uluslararası arenadaki zorluklara ve değişikliklere çeşitli şekillerde yanıt verdi ve ulusal çıkarları sürdürmeye ve Amerikan değerlerini dünyaya yaymaya devam etmiştir.

1.1.2. Amerikan Dış Politikasının Kökenleri

Amerikan dış politikasının kökenlerini tartışırken, birkaç farklı faktör göz önünde bulundurulmalıdır. Her şeyden önce, Amerikan Dış karar vermeyi etkileyen iç faktörleri dikkate almalıyız. Bu faktörler ulusal çıkarları, politik, ekonomik, askeri ve kültürel yönelimleri içerir. Bu kökenler, Amerika Birleşik Devletleri dış politikası üzerindeki doğrudan ve etkili etkilerden kamuoyu, medya ve sivil toplum gibi dış politikayı etkileyen dolaylı faktörlere kadar uzanmaktadır.

İç faktörlere ek olarak, Amerikan dış politikasının kaynaklarını, yani dış faktörleri etkileyen birden fazla faktör vardır. Bu faktörler arasında uluslararası ilişkiler, dünya güçlerindeki dalgalanmalar, güvenlik ve ekonomik zorluklar, küresel insani ve çevresel sorunlar yer almaktadır. Örneğin, Amerikan Dış karar alma süreci, diğer ülkelerle işbirliği ve gerginlikten, küresel çatışmaların gelişmesinden, küresel ekonomik koşulların bozulmasından, terörizm tehditlerinden ve kitle imha silahlarının yayılmasından, iklim değişikliklerinden ve Doğal Kaynakların yetersizliğinden etkilenir (Erkan, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği Arasındaki Soğuk Savaş Yıllarında Amerikan Dış Politikası, 2010).

Genel olarak, iç ve dış faktörlerin dengesi Amerikan dış politikasının kaynaklarını oluşturur. Bu kaynaklar zaman içinde Amerika Birleşik Devletleri ve dünyadaki siyasi, ekonomik ve sosyal dönüşümlere dayalı olarak gelişir. Bu nedenle, Amerikalı liderler bu değişikliklere yeterince cevap vermeli ve aynı zamanda ulusal ve küresel çıkarları teşvik etmeye çalışmalıdır. Bunun için iç ve dış çıkarlar arasındaki doğru dengeyi yansıtan çok sayıda siyasi kaynağa güvenmek zorundalar.

Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikası birkaç ana kaynak ve varlıktan oluşuyordu bunlardan ilki izolasyonculuktur. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin dış

politikası, bağımsızlıktan Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesine kadar uzanan dönemde izolasyonculukla karakterize edilmiştir (Zelizer, 2010).

Bağımsızlığın ardından Amerikalı liderler, bağımsızlığını koruyabilecek ve dış tehlikeleri savuşturabilecek güçlü bir devlet inşa etmenin gerekli olduğu sonucuna vardılar. Amerikalı politikacılar bunun ancak içe dönük sosyal, kültürel ve ekonomik yapılanma ve dış etkenlerden uzaklaşma yoluyla sağlanabileceğine inanıyorlardı. Tüm harici dosyalar ve sorunlar. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin, o dönemde aralarında çatışma ve sorunlara tanık olan Avrupa ülkeleriyle, etkilerinin Amerika'nın içlerine yayılması korkusuyla siyasi olarak ilişki kurma konusundaki isteksizliğini açıklıyor.

Amerika Birleşik Devletleri'nin izolasyonist eğilimi, Başkan George Washington'un iç gücü inşa etmek ve bağımsızlığı sürdürmek için iktidara gelmesiyle ortaya çıktı ve bu, " sloganını taşıyan Amerika Birleşik Devletleri'nin ikinci Başkanı James Monroe'nun gelişiyle daha da pekişti. Amerika, Amerikalılar için" (Sümer, Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü, 2008).

Bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri, dış dünyaya açıklığa doğru ilerlemenin temel temellerinden birini oluşturacak iç istikrarı ve iyi bir ekonomik temeli oluşturmayı başarmıştır. Amerika Birleşik Devletleri başlangıçta Birinci Dünya Savaşı'nı hiçbir işi veya çıkarı olmayan bir Avrupa savaşı olarak gördü. Bu ona özellikle ekonomik açıdan tüm taraflarla ilgilenme avantajı sağladı ve karşılığında iç istikrarın yanı sıra istikrarlı bir Amerikan üssü yarattı. Avrupa ekonomik tabanının kırılganlığı nedeniyle Amerikalı politikacıları savaşlar arasında yurt dışına açılma yönünde harekete geçmeye teşvik eden şey tam olarak buydu. 1916 yılında Başkan Wilson, zafer olmadan barış sloganı altında Avrupa'daki anlaşmazlıkların çözümü için Amerika'nın arabuluculuğunu teklif etmesini önerdi. 1917'de İtilaf ülkeleri tarafında yapılan savaş, Amerikan politikasındaki bu değişikliğin Mihver güçlerinin yenilgisine ve Amerika'nın dış arenadaki rolünün ortaya çıkmasına neden olmasına neden oldu (Joseph, Soft power and American foreign policy, 2004).

Savaşlar arası dönemde: Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden yıkılmasından sonra Amerika Birleşik Devletleri bir tecrit dönemine çekildi. Versay Antlaşması'nın reddedilmesi ve Milletler Cemiyeti'ne katılmama kararı, Amerika'nın dünya meseleleriyle başa çıkma konusundaki derin isteksizliğinin başlıca örnekleridir (Ferrell, 1986).

Daha sonra ortaya çıkan çatışmalara sürüklenmekten kaçınmak amacıyla, 1930'un sonlarında Amerikan vatandaşlarının savaşa gemilerle seyahat etmelerini yasaklayan ve savaşa ülkelere silah satışlarını yasaklayan bir dizi tarafsızlık yasası çıkarıldı. Bu eylemler, Amerika Birleşik Devletleri'ni tarafsız bir parti olarak sürdürmeyi ve uluslararası çatışmalara karışmaktan kaçınmayı amaçlıyor (Doenecke, 1979).

Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden ve Amerika Birleşik Devletleri'nin ortaya çıkışından sonra Başkan Wilson, insan hakları, özgürlük, demokrasi, ticaret özgürlüğü konularını ele alan ünlü On Dört İlkeyi ve bir devlet kurma fikrini açıkladı. Uluslararası organizasyon. Böylece Amerika Birleşik Devletleri, bağımsızlığından Birinci Dünya Savaşı sonuna kadar süren izolasyonundan akıllı bir şekilde çıkmış, savaşın sona erdirilmesinde üstlendiği rol sayesinde siyasi büyüklüğe ve yaşanan ekonomik krizin olumsuz etkilerini azaltarak ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır. Savaşın sona dünyayı vurmuştur (Marshall, 1947).

Yukarıdakilerden, izolasyonculuğun tarih boyunca Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasının şekillenmesinde önemli bir rol oynadığını görüyoruz. Etkisi azalır azalırken, izolasyoncu duygular Amerikan diplomasisinin belirli yönlerini ve dünya ile uygun düzeyde etkileşim konusundaki devam eden tartışmalarını etkilemeye devam etmektedir.

İkincisi, ulusal güvenlik meselesi: Amerikan dış politikasının en önemli faktörlerinden biri de ulusal güvenlik meselesidir. Ulusal güvenlik, askeri, ekonomik, politik, kültürel ve jeopolitik güvenlik gibi birçok alanda devleti ve çıkarlarını korumayı amaçlayan bir dizi politika ve önlemdir. Amerika Birleşik Devletleri, ulusal güvenliğe büyük önem veren ülkelerden biridir. Amerika Birleşik Devletleri, üç yönlü bir yaklaşıma dayalı olarak tanımladığı kendine özgü jeopolitik çıkarlarına hizmet etmek için bir ulusal güvenlik politikası geliştirmiştir: Amerikan anavatanını savunmak, Amerikan ekonomik refahını teşvik etmek ve bir küresel güç olarak rolü ve birçok alandaki çıkarları nedeniyle yurtdışındaki Amerikan değerlerini teşvik etmek. Bu nedenle, Ulusal Güvenlik, Amerikan dış politikasının kilit bir unsurudur (Bustinduy, 2022).

Amerikan dış politikasında ulusal güvenlik, bölgedeki ve dünyadaki Amerikan ulusal çıkarlarını korumayı amaçlamaktadır. Bu, dost ülkelerle uluslararası ilişkileri ve askeri ittifakları güçlendirerek, yurtdışındaki Amerikan ticaretini ve yatırımlarını teşvik

ederek ve nükleer ve kimyasal silahların yayılmasını önleyerek yapılır. Bu hedeflere ulaşmak için Amerika Birleşik Devletleri dış politikası askeri müdahaleler, diplomatik eylemler, ekonomik yaptırımlar, insani yardım gibi çeşitli yollara başvurmuştur. Ayrıca terörle mücadele, organize suç ve göç akışı alanlarında uluslararası işbirliği, Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasında ulusal güvenliği sağlamak için kullandığı en önemli araçlardan biridir. Ulusal güvenliğin, bölgedeki ve dünyadaki Amerikan çıkarlarının etkin bir şekilde korunmasına izin verdiği ve istikrar ve dünya barışının sağlanmasına yardımcı olduğu için Amerikan dış politikasının temelini oluşturduğu söylenebilir.

Ancak son yıllarda Amerika Birleşik Devletleri, siber tehditler, terörizm ve yeni dünya güçlerinin yükselişi de dahil olmak üzere giderek daha karmaşık bir güvenlik ortamıyla karşı karşıya kaldı. Biden-Harris yönetiminin ulusal güvenlik stratejisi bu zorlukları yansıtmakta ve uluslararası ittifakları ve kurumları güçlendirmek, demokrasiyi ve insan haklarını teşvik etmek ve gelişmekte olan teknolojilere yatırım yapmak dahil olmak üzere küresel güvenliğe yönelik çok taraflı yaklaşımlara odaklanmaktadır (Zelizer, 2010).

Üçüncüsü, bölgesel istikrar iddiası: Amerika Birleşik Devletleri dış politikası ayrıca bölgesel güvenliği veya özellikle müttefiklerin güvenliğini de dikkate almaktadır. Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri dış politikasında, bölgesel istikrarı güçlendirmeyi ve Orta Doğu, Asya ve Avrupa gibi bölgelerdeki çatışmaları ele almayı amaçlanmaktadır. En azından Amerikalı politikacıların ağzından çıkan şey budur.

Bölgesel istikrar arayışı, Amerikan dış politikasının sürekli bir kaynağı olmuştur. Amerikalı politika yapımcılar, bölgesel çatışmaların Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarlarını olumsuz etkileyebileceğinin, genellikle istikrarsızlığa, insani krizlere ve ekonomik karışıklıklara yol açabileceğinin farkındalar. Bu nedenle bölgesel istikrar, küresel barış ve güvenliğin güçlendirilmesi için hayati bir unsur olarak görülmektedir. Uygulamada, Amerika Birleşik Devletleri diplomatik angajman, askeri müdahaleler ve ekonomik yardım programları dahil olmak üzere çeşitli şekillerde bölgesel istikrar aramıştır (Erkan, 2010). Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri, İsrail ile Filistin arasındaki barış müzakerelerini teşvik ederek ve aşırılıkçılıkla mücadele etmek ve demokratik yönetimi güçlendirmek için müttefikleriyle birlikte çalışarak Orta Doğu'yu istikrara kavuşturmaya çalıştı. Benzer şekilde, Güneydoğu Asya'da Amerika Birleşik

Devletleri, bölgesel yönetimlere askeri eğitim programları sunarak ve bölgesel ortaklarla ortak askeri tatbikatlara katılarak bölgesel istikrarı teşvik etmeye çalışmıştır.

Amerikan dış politikasının Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlarla olan ilişkilerinde bölgesel istikrara olan bağlılığını da görüyoruz. Amerika Birleşik Devletleri, dünyanın dört bir yanındaki çatışma bölgelerinde BM barışı koruma operasyonlarını desteklemiş ve barış ve istikrarı teşvik etmek için uluslararası norm ve standartların geliştirilmesi ve uygulanmasında aktif olmuştur. Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgesel istikrar arayışı eleştirisiz kalmadı. Eleştirmenler, Irak savaşı gibi askeri müdahalelerin ve uluslararası krizlerin bölgedeki istikrarsızlığın artmasına katkıda bulunduğunu ve bölgesel istikrar çabalarını baltaladığını savunuyor. Bu nedenle bölgesel istikrar, Amerika Birleşik Devletleri dış politikasının hayati bir bileşenidir ve Amerika Birleşik Devletleri politikacılar, diğerlerinin yanı sıra diplomatik angajman, askeri müdahaleler ve ekonomik yardım programları dahil olmak üzere bölgesel istikrara çeşitli şekillerde yaklaşırlar. Bununla birlikte, bölgesel istikrar girişimlerinin başarısı büyük ölçüde bölgesel stratejik düşünceler, Amerika Birleşik Devletleri müdahalesinin kapsamı ve niteliği ve jeopolitik gelişmeler gibi faktörlerin bir kombinasyonuna bağlıdır (Sümer, 2008).

Dördüncüsü ittifaklar ve ortaklıklar: Amerika Birleşik Devletleri, toplu savunmayı ve bölgesel istikrarı desteklemek için diğer ülkelerle ittifaklar kurarken, aynı zamanda iklim değişikliği ve küresel sağlık gibi ortak çıkarlar konusunda diğer ülkelerle ortaklıklar geliştiriyor. Amerika Birleşik Devletleri, en büyük küresel uluslararası güçlerden biridir ve bu nedenle stratejik hedeflerine ulaşmada çeşitli ittifakları ve ortaklıkları teşvik eder ve bunlara güvenir.

Amerikan dış politikasının izlediği en önemli ittifak ve ortaklıklardan biri: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO). NATO, dünyanın en güçlü askeri ittifaklarından biridir, ikinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmuştur. Bu ittifak Avrupa ülkeleri, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'yi içermektedir. Bu ittifak, üyeleri terörist ve diğer askeri tehditlerden korumayı ve bölgedeki ulusal güvenliği güçlendirmeyi amaçlıyor (Erkan, 2010).

Aynı bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri'nin taraf olduğu anlaşmalar arasında Avrupa Atlantik ittifakı (TTIP) da yer almaktadır. Bu anlaşma, Amerika Birleşik

Devletleri ile Avrupa Birliği arasındaki ticareti serbestleştirmeyi, yerel ekonomileri geliştirmeyi amaçlıyor. Bu anlaşmanın temel amacı, Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa Birliği arasındaki ticaret prosedürlerini basitleştirerek yeni ticaret fırsatları yaratmaktır (Sümer G. , 2008).

Amerika Birleşik Devletleri, güvenilir müttefikler ve ortaklarla çalışarak ulusal çıkarlarını destekleyebilir ve uluslararası arenadaki etkisini güçlendirebilir. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasının şekillenmesinde ve etkin bir dünya gücü olarak konumunun güçlendirilmesinde, stratejik hedeflerine ulaşılmasında, dünya güvenliğinin ve barışının güçlendirilmesinde ittifak ve ortaklıkların çok önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz.

Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasını oluşturan faktörler ve unsurlardan bahsetmek bağlamında beşinci ve görünüşe göre en önemli unsur istihbarat ve diplomasi unsuru olacaktır. Amerikan dış politikası, istihbarat toplama ve yurtdışındaki amaç ve çıkarları teşvik etmeye yönelik diplomatik çabalarla da şekilleniyor. İstihbarat ve diplomasi, Amerikan dış politikasının iki temel kaynağıdır. İstihbarat servisi, uluslararası düzeyde güvenlik ve siyasi tehditleri ve fırsatları tanımlayan önemli bilgiler ve istihbarat analizi sağlar. Bu bilgilere dayanarak, Amerika Birleşik Devletleri siyasi liderleri dış politikalarını hazırlar ve ülkenin çıkarlarını korumak, etkisini güçlendirmek ve uluslararası toplumdaki hedeflerine ulaşmak için uygun kararlar alırlar.

Ayrıca diplomatik ilişkiler, Amerikan dış politikasının oluşturulmasında hayati bir rol oynamaktadır. Diplomasi, ikili anlaşmalar müzakere etmek veya BM ve NATO gibi uluslararası kuruluşlarda işbirliği yapmak yoluyla olsun, ilişkilerin kurulmasına ve diğer ülkelerle anlayış ve işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunur. Bu tür ilişkiler yoluyla Amerika Birleşik Devletleri, siyasi, ekonomik ve güvenlik sorunlarını uluslararası düzeyde teşvik edebilir ve etkisini derinleştirebilir. Genel olarak, istihbarat ve diplomatik çalışma Amerikan dış politikasının gerçekleriyle iç içe geçmiştir. Güvenlik tehditlerini ve uluslararası ortakların beklentilerini anlamak, diplomatik çabalara rehberlik etmeye ve dış politika önceliklerini belirlemeye yardımcı olur. Buna karşılık, Uluslararası işbirliği ve diplomatik kanallar bilgi ve istihbarat toplama süreçlerini geliştirir ve farklı politika ve vizyonların anlaşılmasını teşvik eder (Joseph, 2004).

Bu nedenle, istihbarat ve diplomasinin Amerikan dış politikasının hayati kaynakları olarak kabul edildiği güvenle söylenebilir. İstihbarat, tehditlerin ve fırsatların doğru analizini sağlarken, diplomatik ilişkiler uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesine ve Amerika Birleşik Devletleri dış politika hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olur. Başarıyı teşvik etmek ve Amerikan dış politikasının nihai hedeflerine ulaşmak için bu iki taraf arasında güçlü bir uyum olmalıdır.

Son olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasının tarihsel, ekonomik ve kültürel kökenleri de içeren çeşitli kaynaklardan kaynaklandığını ve ülkedeki siyasi ve sosyal değişimlere uygun olarak geliştiğini görülmektedir. Buna ek olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikası, Çin'in yükselişi gibi uluslararası politikanın değişen doğasından etkilenmiştir. Çin'in küresel ekonomik gücünün artmasıyla birlikte ülkenin Çin'e yönelik dış politikası yönünü değiştirdi. Amerika Birleşik Devletleri, Çin için rekabet unsurlarını ve Pasifik'teki Amerikan liderliğinin yeniden onaylanmasını içeren daha agresif bir politika benimsemiştir.

1.2. Çin Dış Politikası

Çin dış politikasının tarihi, Çin devletinin dış dünyadan tecrit politikası izlediği ve imparatorun imparatorluğunda olan her şeyi kontrol ettiği "ilahi merkezileşme" ilkesine inandığı eski zamanlara dayanmaktadır. Dış dünya imparatorun vizyonuna ve ihtiyaçlarına uygun olmalıdır. İkinci Dünya Savaşı döneminde Çin bir kurtuluş hareketi yaşadı ve bağımsızlık kazandı ve ardından bağımsızlığını koruma ve Birleşmiş Milletler'deki diğer ülkelerle işbirliği yapma politikasını benimsedi.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1949'da kurulmasından bu yana Çin, diplomasiyi ve uluslararası işbirliğini güçlendirmeye odaklanarak ulusal çıkarlara hizmet eden bir dış politika geliştirmeye başlamıştır (Sükan, 2000).

Komünist yönetim döneminde Çin, ekonomik etkisini genişletti ve dış ilişkilerini güçlendirdi, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Ticaret Örgütü gibi bir dizi uluslararası kuruluş kurdu. Çin, Birleşmiş Milletler ve yirmi kişilik grup gibi büyük uluslararası forumlarda da varlığını sürdürmüştür.

Başkan Xi Jinping'in 2013'te iktidara gelmesinden bu yana Çin, dünyadaki konumunu yeniden tesis etmek ve etkisini güçlendirmek için çalıştı, çok yönlü bir küresel güç haline gelmek için güçlü bir şekilde yükseldi ve Kuşak ve Yol Girişimi,

BRICS grubu, Şangay İşbirliği Örgütü gibi bir dizi yeni dış program geliştiriyor ve diğerleri. (C, International Journal of China Studies.)

Son yıllarda pek çok uluslararası foruma ve stratejik ittifaklara katılarak ve yabancılarla ticaret ve diplomasi yoluyla anlaşarak dünyadaki ekonomik ve siyasi etkisini genişletmeye başlayan Çin, diğer ülkelerle ilişkilerde hoşgörü ve esneklik politikası benimsiyor ve birçok ülke ile birçok ticaret anlaşması yapmak için çalışıyor. dünyanın dört bir yanındaki ülkeler. Bu bağlamda Çin'in dış politikası üç ana eksende özetlenebilmektedir:

İlki bölgesel eksen: Çin, Asya'nın en büyük ülkelerinden biridir ve özellikle Kuzey Kore, Tayvan ve Güney Çin Denizi ile Doğu Çin Denizi'ndeki tartışmalı bölgelerle ilgili bölgesel sorunların çözümünde hayati bir rol oynamaktadır. Çin, komşu ülkelerle ticaret, diplomatik ve askeri ortaklıklar kurmanın yanı sıra bölgedeki ekonomik varlığını güçlendirmeye çalışıyor (Al-Qassab, 2000).

İkincisi uluslararası eksen: Burada Çin, siyasi ilişkilerine bakılmaksızın diğer ülkelerle diplomatik, ticari ve ekonomik ilişkilerini güçlendirmeye çalışıyor. Uluslararası düzeyde Çin, gelişmekte olan ülkelerin haklarını savunmaya, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını desteklemeye ve diğer ülkelerle kültürel ve akademik ilişkileri güçlendirmeye isteklidir.

Üçüncüsü ise küresel eksen: Bunun ışığında Çin, uluslararası toplumdaki ülkelerin terörizm, iklim değişikliği, salgın salgınlar ve diğerleri gibi ortak uluslararası zorluklarla yüzleşmede işbirliği yapma ihtiyacına inanıyor. Çin, küresel sorunların çözümüne katkıda bulunmak için Birleşmiş Milletler, Dünya Ticaret Örgütü ve diğer ülke grupları gibi uluslararası kuruluşlar içinde çalışmaya isteklidir.

Genel olarak, Çin'in dış politikası ekonomik, ticari ve diplomatik ilişkileri güçlendirmeye ve güven ve karşılıklı saygı ilişkileri kurmak için diğer ülkelerle çalışmaya odaklanır (Gelber, 2010).

1.2.1. Çin Dış Politikasına Tarihsel Bir Bakış

Çin'in dış politikası tarih boyunca farklı dönemlerde farklı öncelikler ve stratejilerle şekillenmiştir. Aşağıda Aşağıda görüldüğü gibi, Çin politikasının genelinde birkaç aşamadan geçmiştir:

Birinci aşaması Ming Hanedanlığı dönemi (1368-1644): Ming Hanedanı, Moğol liderliğindeki Yuan hanedanlığını deviren bir köylü isyanı tarafından kuruldu. Yeni Ming hükümdarları, Çin'in geleneksel büyüklüğünü yeniden tesis etmeye ve yabancı etkileri ortadan kaldırmaya kararlıymıştır (Joshua S. Goldstein, 2017).

Bu dönemde Çin sınır güvenliğine daha fazla ilgi duymaya başladı ve sınır bölgelerinde komşu ülkelerle savaşlar yaşadı. Ayrıca Çin, denizaşırı keşifler yaparak deniz gücünü güçlendirdi ve Güneydoğu Asya'daki ticaret üslerini genişletti.

Bu hedeflere ulaşmak için Ming hükümeti, hajjin politikası olarak bilinen bir tecrit politikası benimsedi. Bu, yabancı ülkelere gelen haraç misyonları hariç tüm dış ticaret ve seyahatlerin yasaklanmasıyla yapılır (Yong, 1968).

Ming hükümetinin izolasyonist politikaları, varlığının büyük bir bölümünde Çin'i yabancı işgalinden korumayı başardı, ancak Çin'in bu süre zarfında gerçekleşen küresel ekonomik ve kültürel değişimlere katılmasını da engellemiştir.

İkinci aşaması Qing Hanedanlığı dönemi (1644-1912): Qing Hanedanı, Mançurya'dan bir azınlık grubu olan Mançular tarafından kuruldu. Mançular Çin kültüründen öğrenmeye ve Çin toplumuna entegre olmaya hevesliydi. Ve Çin o zamanlar Batı'nın teknolojisiydi.

Qing hükümeti, Çin'in geleneksel büyüklüğünü koruma ve yabancı etkilerden kaçınma politikasını benimsedi. Bu politika " kapalı kapı " politikası olarak biliniyordu.

Qing hükümeti ayrıca komşu ülkelerle bir " kol ilişkileri " politikası benimsedi. Bu politika, komşu ülkelerin Çin'e haraç misyonları göndermelerini ve Çin imparatorunu efendileri olarak tanımalarını gerektiriyordu (Gelber, 2010).

Geç Qing hanedanı, Çin için büyük bir değişim dönemi idi. Ülke dış ticarete ve nüfuzla açılmak zorunda kaldı, bir modernleşme dönemi yaşamaya başladı. Qing hükümetinin dış politikası da değişiyordu, çünkü uluslararası ilişkilerde daha aktif bir rol üstlenmeye başladı. Sonra Qing hanedanı sonunda 1912'de çöktü, ancak dış politikasının Çin üzerinde kalıcı bir etkisi oldu. Ülkenin izolasyonist politikalarının küresel ekonomiye ve kültüre katılmasını engellediğini ve Çin'in dünyanın geri kalanına yetişmesinin uzun yıllar alacağını söylemiştir (C, International Journal of China Studies.).

Üçüncü aşaması Mao Zedong dönemi (1949-1976): Mao Zedong yönetimindeki Çin dış politikası, Soğuk Savaş, Çin'deki iç siyasi kargaşa ve Mao'nun kişisel ideolojisi gibi bir dizi faktör tarafından şekillendirildi.

Soğuk Savaş, bu dönemde Çin dış politikasında önemli bir faktördü. Çin, Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı Sovyetler Birliği ile ittifak kurdu ve bu da Çin ile Batı arasında bir dizi gerilime yol açtı. Örneğin Çin, Kore Savaşı'na katılmayı reddetti ve Vietnam Savaşı'nda Kuzey Vietnam'ı destekledi. Çin ayrıca Tayvan'ın Çin'in bir parçası olduğunu iddia etti ve bu nedenle Tayvan'ı tanımayan ülkelerle ilişkiler kurmaya çalışmıştır (Adıbelli, 2006).

Bu dönemin temel özelliği Mao'nun ideolojisidir.

Mao Zedong'un kendisi karmaşık ve çelişkili bir kişilikti ve ideolojisinin Çin dış politikası üzerinde derin bir etkisi vardı. Mao, devrim ihtiyacına güçlü bir inanandı ve dış dünyayı genellikle Çin'in devrimci hedeflerine yönelik bir tehdit olarak algıladı. Bu, 1964'teki Çin nükleer denemesi gibi Batı'nın kışkırtıcı gördüğü bir dizi dış politika kararına yol açmıştır (Jian, Mao's China and the Cold War., 2001).

Genel olarak, Mao Zedong yönetimindeki Çin dış politikası bir takım çelişkilerle karakterize edildi. Bir yandan Çin, anti-emperyalizm ve sosyalizm ilkelerine bağlıydı ve bu da onu Sovyetler Birliği'nin yanında yer almaya ve dünyadaki devrimci hareketleri desteklemeye sevk etti. Öte yandan Çin, dış dünyaya ve kendi iç siyasi kargaşasına karşı da temkinliydi ve bu da onu kendine güven ve tecrit politikası benimsemeye sevk etti. Bu çelişkiler uzun yıllar Çin dış politikasını şekillendirmeye devam edecek.

Dördüncü aşaması Mao Zedong yönetimindeki Çin dış politikası, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi temel ilkeyle karakterize edildi:Birincisi Antiemperyalizm: Mao Zedong ve Çin Komünist Partisi, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer Batılı güçlerin Çin'i kontrol etmeye ve kaynaklarını sömürmeye çalıştığına inanıyordu. Sonuç olarak, Çin'in dış politikası genellikle Batı emperyalizmine karşı çıkmaya ve dünyadaki ulusal kurtuluş hareketlerini desteklemeye odaklanmıştır. (Dedekoca, 2011)

İkincisi Sosyalizm yanlısı: Mao Zedong, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin sadık bir destekçisiydi. Bu dönemde Çin'in dış politikası genellikle Sovyetler Birliği ile uyumluydu ve Çin diğer sosyalist ülkelere askeri ve ekonomik yardım sağlamıştır.

Üçüncü Kendine güven: Mao Zedong, Çin'in gelişmesi için yabancı ülkelere güvenmemesi gerektiğine inanıyordu. Sonuç olarak, Çin'in bu dönemdeki dış politikası kendine güveni ve ekonomik kendi kendine yeterliliği vurgulamıştır.

Dördüncü Devrim: Mao Zedong, devrimin gerçek sosyal adaleti sağlamanın tek yolu olduğuna inanıyordu. Sonuç olarak, Çin'in bu dönemdeki dış politikası dünyadaki devrimci hareketleri destekliyormuştu.

Mao Zedong'un 1976'da ölümü, Çin dış politikasında bir dönemin sonu oldu. Mao sonrası dönem, Çin'in dış politikasında, ekonomik kalkınmaya daha pragmatik bir yaklaşım ve dış dünyayla daha fazla ilişki kurma isteği de dahil olmak üzere bir dizi önemli değişiklik gördü. bu dönemde Çin'in dış politikasına yön veren ilkeler, bugün Çin'in dış politikası üzerinde kalıcı bir etkiye sahip olmaya devam ediyor. (Jian, Mao's China and the Cold War., 2001)

Beşinci aşaması Deng Xiaoping dönemi (1978-1992): Deng Xiaoping, Çin'in ekonomik reformlar yapması ve dünya ekonomisine entegre olması gerektiğini savundu. Bu nedenle Çin'in dış politikası ticaret ve ekonomik işbirliğine odaklanmıştır. Çin, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ile ilişkilerini geliştirdi ve seksenlerin sonlarında Hong Kong'u İngiltere'den geri almak için bir anlaşmaya varmıştı (Akdağ, Çin Dış Politikasında Süreklilik ve Değişim, 2023).

Altıncı aşaması Jiang Zemin dönemi, Hu Jintao 1992 : Bu dönemde Çin, ekonomik ve askeri gücünü artırmaya odaklandı. Çin, 2001 yılında Dto'ye katıldı ve dünya ekonomisinde önemli bir oyuncu oldu. Ayrıca Çin, Afrika, Latin Amerika ve Orta Asya'ya yatırım yaparak küresel erişimini genişletti. Çin, Güney Çin Denizi üzerindeki egemenlik iddialarını sürdürerek komşu ülkelerle de gerginlikler yaşamıştır (Yüce, Çin Dış Politikasını Şekillendiren Temel Doktrinler ve Liderlerin Etkisi, 2022).

Yedinci aşaması Mevcut Cumhurbaşkanı Xi Jinping'in varsayımından sonra Çin dış politikası : Çin dış politikası, Xi Jinping'in 2012'de başkan olarak göreve başlamasından bu yana bir dizi değişikliğe uğradı. Bu değişiklikler, daha iddialı ve milliyetçi bir yaklaşımın yanı sıra statükoya meydan okumak için daha fazla isteklilikle karakterize edilmiştir (Ku, 2017).

En dikkate değer değişikliklerden biri, Çin'in askeri harcamalarındaki artışı. Çin'in askeri bütçesi birkaç yıl üst üste çift haneli büyüdü ve şu anda dünyanın en büyük ikinci bütçesi. Bu askeri birikime, Güney Çin Denizi'nde olduğu gibi komşularıyla olan toprak anlaşmazlıklarında daha iddialı bir pozisyon eşlik etmiştir.

Çin, dış politika hedeflerini ilerletmek için ekonomik gücünü kullanma konusunda da daha aktif hale geldi. Örneğin Çin, ekonomik bağlarını, ülkelere Güney Çin Denizi gibi konulardaki konumlarını desteklemeleri için baskı yapmak için kullandı.

Çin ayrıca çıkarlarına düşman olduğunu düşündüğü ülkelere karşı ekonomik yaptırımlar kullanmaya daha istekli olmuştur (Adıbelli, 2009).

Bu değişikliklere ek olarak Xi Jinping, "Çin Rüyası" olarak bilinen yeni bir dış politika konseptini de destekledi."Çin rüyası, Çin'in dünyada öncü bir rol oynayan müreffeh ve güçlü bir ülke olarak vizyonudur. Bu vizyon, Çin'in daha iddialı dış politikasını haklı çıkarmak için kullanıldı. Xi Jinping yönetimindeki Çin dış politikasındaki değişiklikler, dünyanın geri kalanından karışık tepkilerle karşılandı. Bazı ülkeler Çin'in daha iddialı duruşunu memnuniyetle karşılarken, diğerleri bunu bir tehdit olarak görüyordu. Çin'in dış politikasının gelecekteki yönü belirsizliğini koruyor, ancak Xi Jinping'in Çin için dünyada daha aktif ve kararlı bir role bağlı olduğu açık (Akdağ, 2023).

Xi Jinping döneminde Çin dış politikasındaki değişiklikler hala devam ediyor, ancak dünya üzerinde zaten önemli bir etkisi oldu. Bu değişikliklerin önümüzdeki yıllarda nasıl gerçekleşeceği görülecektir, ancak Çin açıkça çıkarlarını savunmaktan korkmayan yükselen bir güçtür.

1.2.2. Çin Dış Politikasının Kökenleri

Çin dış politikasının kökenleri ve kaynakları, ülkenin uzun ve zengin tarihine ve Çin'in bahsettiği gibi yaşadığı birçok dönem ve hanedan nedeniyle dış politikanın çeşitliliğine, kendine özgü kültürüne ve değerlerine ve yükselen bir dünya gücü olarak mevcut konumuna bağlı olarak karmaşık ve çok yönlüdür. Ancak Çin dış politikası birkaç temel ilke ve temele dayanmaktadır. Bu ilke ve temeller şunlardır;

İlk ilke Egemenlik ve karşılıklı saygı: Çin, seçim özgürlüğünü ve devlet egemenliğini uluslararası ilişkilerde temel kabul eder ve diğer ülkelerde bunlara saygı duyar.

İkinci ilke Diğer devletlerin iç işlerine karışmama: Çin dış politikasının ayırt edici bir özelliği, diğer devletlerin iç işlerine karışmama vurgusudur. "Barış içinde bir arada yaşamın Beş İlkesi" olarak bilinen bu ilke, ilk olarak 1950'de Çin ve Hindistan tarafından ifade edildi ve o zamandan beri Çin'in diplomatik yaklaşımının temel taşı haline geldi. Beş ilke, egemenliğe ve toprak bütünlüğüne karşılıklı saygı, karşılıklı saldırmazlık, karşı tarafın iç işlerine karışmama, eşitlik ve karşılıklı yarar, barış içinde bir arada yaşamayı içerir (Lampton, 2014).

Üçüncü ilke Ortaklık ve uluslararası işbirliği: Çin, diğer ülkelerle iletişim ve istişarenin önemine inanır ve çeşitli alanlarda ortak ilişkileri ve işbirliğini teşvik eder.

Dördüncü ilke Çin'in çıkarlarını savunmak: Çin'in dış politikası, ulusal çıkarların peşinde koşmak ve ulusal egemenliğin korunmasından kaynaklanmaktadır. Tarih boyunca Çin, toprak bütünlüğünü korumaya, ekonomik kalkınmayı teşvik etmeye ve küresel etkisini artırmaya çalıştı. Bununla birlikte, Çin dış politikasının belirli hedefleri ve stratejileri, iç politikadaki, uluslararası dinamiklerdeki ve küresel güç yapılarındaki değişiklikleri yansıtarak zaman içinde değişmiştir.

Beşinci ilke Çin'in tarafsız konumu: Çin, uluslararası ihtilaf ve krizlerde tarafsız bir tutum benimser, barışçıl ve diplomatik çözümler bulmak için çalışır.

Çin'in dış politikasının ekonomik ve ticari ortaklıkları pekiştirmek, bölgesel ve küresel istikrarı sağlamak ve Çin'in uluslararası ilişkilerde ve diğer ülkelerle işbirliğindeki olumlu rolünü vurgulamakla ilgili olduğu söylenebilir. Uluslararası ilişkiler ve diğer ülkelerle işbirliği (Yüce, 2022).

Ayrıca Çin'nin dış politikasının tarihsel gelişimi açısından önemli bakılabilecek ilkeler söz konusunda aşağıdaki ilkeler de yer almaktadır;

İlk olarak "Tianxia" veya her şey gökyüzünün altında ilkesi: Bu ilke, Çin'in dünyanın merkezi olduğunu ve diğer tüm ülkelerin buna bağlı olduğunu belirtiyor. Ancak bu ilke ilahi haklara değil, Çin'in üstün bir kültür ve medeniyete sahip olduğu fikrine dayanmaktadır. Tianxia ilkesi ilk olarak Zhou hanedanlığı döneminde (MÖ 1046-256) ifade edildi. O zamanlar Çin birleşik bir imparatorlukta ve imparator, dünyayı yönetmesi için Tanrı tarafından atanan cennetin oğlu olarak algılanıyordu. Tianxia ilkesi, Çin'in komşu bölgelere genişlemesini haklı çıkarmak için kullanıldı. Daha sonra Tianxia ilkesi imparatorluk döneminde (MÖ 221-1912) kullanılmaya devam edildi. Ancak, Çin dünyanın geri kalanından daha izole hale geldikçe anlamını kaybetmeye başladı. 19. Yüzyılda Çin, Afyon Savaşlarındaki bir dizi yenilginin ardından kapılarını dış ticarete ve nüfuza açmak zorunda kaldı. Bu deneyim Tianxia ilkesine olan güven kaybına yol açmıştır (Adıbelli, 2009) .

Ve Tianxia ilkesi, Mencius ve shunzi gibi daha sonraki Çinli filozoflar tarafından geliştirildi. Mencius, tüm insanların Jonesy olma olasılığı ile doğduğunu savundu. Hükümetin amacının, herkesin potansiyelini tam olarak gerçekleştirebileceği bir toplum yaratmak olduğuna inanıyordu. Öte yandan Shunzi, insan doğasının doğası gereği bencil olduğunu ve insanları hizada tutmak için hükümetin gerekli olduğunu savundu. Tianxia

doktrini, Çin'in komşuları üzerindeki hegemonyasını haklı çıkarmak ve aynı zamanda barış ve işbirliğini teşvik etmek için kullanıldığı için Çin tarihi ve kültürü üzerinde de derin bir etkiye sahipmiştir.

Tianxia doktrininin etkisi Çin sınırlarının da ötesine uzanıyordu. Çin uygarlığı genişledikçe ve komşu bölgelerle etkileşime girdikçe, tianxia kavramı Doğu Asya'nın siyasi ve kültürel gelişimini etkiledi. Kore, Japonya, Vietnam gibi komşu ülkelerin siyasi ideolojilerini şekillendirdi ve yönetim ve sosyal düzen anlayışlarını etkiledi.

Ve Modern zamanlarda, Tianxia doktrini Çin toplumunda ve ötesinde yankılanmaya devam ediyor. Çağdaş zorlukları ve özlemleri karşılamak için yeniden yorumlandı ve uyarlandı. Uyum, yardımseverlik ve adalet ilkeleri, Çin'in kültürel ve politik ahlakının merkezinde yer almaya devam ediyor ve Tianxia kavramı, küresel yönetim, etik ve sürdürülebilirlik hakkındaki tartışmalara ilham vermeye devam ediyor (Jian, 2001).

Tianxia ilkesinin siyasette uygulanması bağlamında, bu ilkenin kökleri eski Çin felsefesine dayanan Tianxia doktrininin uluslararası ilişkiler üzerinde önemli etkileri vardır. Küreselleşmiş bir dünyada devletlerin ve devletlerin birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğine dair benzersiz bir bakış açısı sunar. Bu bölüm, Tianxia doktrininin uluslararası ilişkiler alanındaki uygulamasını ve daha uyumlu ve işbirliğine dayalı bir dünya düzeni oluşturma yeteneğini araştırmaktadır. Özünde, Tianxia ilkesi, tüm ulusların ve halkların karşılıklı bağımlılığını ve karşılıklı bağımlılığını vurgular. Hiçbir devletin tecrit altında olmadığını ve bir devletin eylemlerinin diğer devletler için geniş kapsamlı sonuçlar doğurabileceğini anlıyor. Bu anlayış, devletlerin insanlığın kolektif refahı için birlikte çalışmaya çalıştıkları uluslararası ilişkilere işbirliğine dayalı bir yaklaşımın temelini oluşturur (Yüce, 2022).

Tianxia ilkesinin uluslararası ilişkilerde kilit yönlerinden biri karşılıklı saygı kavramıdır. Bu ilkeye göre, tüm uluslara, büyüklükleri veya güçleri ne olursa olsun, aynı saygı ve onurla muamele edilmelidir. Bu, genellikle egemen devletlerin çıkarlarına ve gücüne öncelik veren geleneksel gerçekçi uluslararası ilişkiler teorileriyle çelişir. Tianxia ilkesi, tüm devletlerin seslerine ve bakış açılarına değer verildiği ve dikkate alındığı daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir yaklaşımı teşvik eder.

Tianxia ilkesinin uluslararası ilişkilerde bir diğer önemli yönü de ortak sorumluluk fikridir. İklim değişikliği, yoksulluk ve çatışma gibi küresel zorlukların ele alınmasında tüm ulusların rol oynayacağını farkındadır. Tianxia ilkesi, yükü yalnızca

güçlü devletlere veya uluslararası kuruluşlara yüklemek yerine, tüm devletlerin yeteneklerine göre katkıda bulunduğu kolektif bir çaba gerektirir. Bu yaklaşım, Küresel Vatandaşlık duygusunu teşvik eder ve ülkeleri ortak hedeflere ulaşmak için birlikte çalışmaya teşvik eder (Gelber, 2010).

Tianxia doktrini ayrıca anlaşmazlıkları çözmede ve devletler arasındaki Anlayışı geliştirmede diyalog ve diplomasiyi önemini vurgulamaktadır. Devletleri açık ve saygılı iletişim kurmaya, ortak zemin ve karşılıklı yarar sağlayan çözümler aramaya teşvik eder. Bu yaklaşım, devletlerin çoğu zaman başkalarının pahasına kendi çıkarlarına öncelik verdikleri uluslararası ilişkilerde çatışmacı ve sıfır toplamlı yaklaşımla çelişmektedir. Diyalog ve diplomasiyi teşvik ederek Tianxia İlkesi, devletler arasında barış içinde bir arada yaşama ve işbirliği için bir yol sağlar.

Dahası, Tianxia doktrini adil ve kapsayıcı bir dünya yönetim sistemine duyulan ihtiyacın farkındadır. Mevcut uluslararası kurumların tüm devletlere temsil edilmelerini ve hesap verebilirliklerini sağlamak için reform çağrısında bulunuyor. Bu, mevcut dünya düzeninde var olan güç dengesizliğini ele almayı ve marjinalleşmiş Devletlere ve halklara ses vermeyi içerir. Tianxia doktrini, daha adil ve kapsayıcı bir küresel yönetim sistemini teşvik ederek, uluslararası sistemi şekillendiren tarihsel adaletsizlikleri ve eşitsizlikleri ele almayı amaçlamaktadır.

Uygulamada, Tianxia ilkesinin uluslararası ilişkilerde uygulanması, zihniyette bir değişim ve daha işbirlikçi ve bütüncül bir yaklaşım benimseme arzusu gerektirir. Hakim güç politikası modellerine meydan okuyor ve devletleri dar kişisel çıkarlara göre ortak iyiliğe öncelik vermeye teşvik ediyor. Tianxia doktrininin uygulanması, yerleşik güç yapılarının pratik zorlukları ve direnişiyle karşı karşıya kalabilse de, temel ilkeleri, daha adil ve uyumlu bir dünya düzenine dair ikna edici bir vizyon sunar (Gelber, 2010).

Bu nedenle, Tianxia ilkesinin uluslararası ilişkiler üzerinde büyük etkileri olduğunu görüyoruz. Karşılıklı saygıyı, ortak sorumluluğu, diyalogu ve kapsayıcı küresel yönetimi teşvik eder. Devletler bu ilkeleri benimseyerek, tüm devletlerin ve halkların refahına öncelik verilen daha işbirlikçi ve uyumlu bir dünya düzeni için çalışabilirler. Tianxia ilkesinin uygulanması, mevcut uluslararası sistemde önemli değişiklikler gerektirebilirken, temel ilkeleri, Yirmi Birinci Yüzyılda devletlerin birbirleriyle etkileşim şeklini yeniden düşünmek ve yeniden şekillendirmek için değerli bir çerçeve sağlar.

İkincisi Konfüçyüsçülük: Çin'in dış politikası, özellikle Konfüçyüsçülük olmak üzere kültürel ve felsefi geleneklerinden de etkilenir. Konfüçyüsçülük, insan ilişkilerinde uyum, hiyerarşi ve ahlaki davranışın önemini vurgular. Bu değerlerin Çin'in uluslararası ilişkilere yaklaşımı üzerinde derin bir etkisi oldu ve istikrar, fikir birliği oluşturma ve kazan-kazan sonuçlarının peşinde koşma odağını şekillendirdi. Konfüçyüsçülük ayrıca, Çin'in dış politikasında barışı, kalkınmayı ve işbirliğini teşvik etmeye odaklandığını bildiren yardımseverlik ve doğruluğun önemini vurgulamaktadır.

Çinli filozof Konfüçyüs tarafından MÖ 5. yüzyılda kurulan Konfüçyüsçülük, sosyal uyumun, ahlaki erdemin ve hiyerarşik ilişkilerin önemini vurgular. Bu ilkelerin Çin kültürü üzerinde derin bir etkisi oldu ve siyaset, ahlak ve eğitim dahil olmak üzere Çin toplumunun çeşitli yönlerini etkiledi. Konfüçyüsçülük, Çin'in diplomasiye yaklaşımını, uluslararası ilişkilerini ve diğer ülkelerle etkileşimlerini şekillendirerek etkisini Çin dış politikasına da genişletiyor.

Konfüçyüsçülüğün temel ilkelerinden biri, yardımseverlik veya hümanizm olarak çevrilebilen "Ren" kavramıdır. Ren, erdemli nitelikler geliştirmenin ve başkalarına nezaket ve saygıyla davranmanın önemini vurgular. Bu ilke, uluslararası ilişkilerde barış içinde bir arada yaşama ve karşılıklı saygı fikrini desteklediği için Çin dış politikası üzerinde önemli bir etkiye sahipti. Çin'in dış politikasında uyum ve istikrara verdiği önem, Konfüçyüs'ün sosyal düzeni ve dengeyi korumanın önemine olan inancına kadar uzanabilir (Gelber, 2010).

Çin dış politikasını etkileyen Konfüçyüsçülüğün bir diğer ana ilkesi, uygun davranış ve görgü kurallarına atıfta bulunan "Li" kavramıdır. Konfüçyüsçülük, ritüelleri gözlemlemeye ve sosyal normlara bağlı kalmaya büyük önem verir. Doğru davranışa yapılan bu vurgu, karşılıklı saygı ve diplomatik protokollere bağlılığa dayalı uyumlu ilişkileri sürdürmeye çalıştığı için Çin'in diğer ülkelerle etkileşimlerine kadar uzanıyor. Çin'in dış politikasında protokol ve görgü kurallarına verdiği önem, diplomasiye yaklaşımında ve yüzünü korumaya ve halkın yüzleşmesinden kaçınmaya verdiği önemde görülebilir (Yüce, 2022).

Konfüçyüsçülük ayrıca bireylerin ve ulusların toplumdaki konumlarına göre farklı rol ve sorumluluklara sahip oldukları hiyerarşik ilişkiler fikrini de teşvik eder. Bu hiyerarşik dünya görüşü, kendisini bölgesel bir güç olarak kurmaya ve dünya sahnesinde kilit bir oyuncu olarak konumunu korumaya çalıştığı için Çin'in uluslararası ilişkilere yaklaşımını etkiledi. Çin'in tarihi mirasına ve tanınma ve saygı arzusuna yaptığı vurgu,

Konfüçyüs'ün sosyal hiyerarşiyi ve prestiji korumanın önemine olan inancına kadar uzanabilir.

Dahası, Konfüçyüsçülük eğitime ve ahlaki karakterin gelişimine büyük önem vermektedir. Eğitime bu odaklanmanın, kültürel değerlerini ve ideallerini yumuşak güç ve kültürel diplomasi yoluyla teşvik etmeye çalıştığı için Çin'in uluslararası ilişkilere yaklaşımı üzerinde önemli bir etkisi oldu. Çin'in kültürel mirasını, dilini ve değerlerini tanıtmaya odaklanması, dünya çapında Konfüçyüs Enstitüleri kurma ve yurtdışında Çin dilini ve kültürünü tanıtmaya çabalarında görülebilir (Yüce, 2022).

Konfüçyüsçülüğün bu nedenle Çin dış politikası üzerinde derin bir etkisi oldu. Toplumsal uyum, ahlaki erdem, hiyerarşik ilişkiler ve doğru davranışa verdiği önem, Çin'in diplomasiye, uluslararası ilişkilere ve diğer ülkelerle etkileşimlerine yaklaşımını şekillendirdi. Konfüçyüsçülüğün etkisi, Çin'in barış içinde bir arada yaşama, diplomatik protokollere bağlılık ve kültürel değerlerinin ve ideallerinin desteklenmesine yaptığı vurguda görülebilir. Konfüçyüsçülüğün etkisini anlamak, Çin dış politikasının kökenlerini ve gelişimini anlamak için çok önemlidir.

Yukarıdakilere dayanarak, Çin'in dış politikasının tarihi boyunca çeşitli faktörlerden etkilenen önemli dönüşümler geçirdiğini görüyoruz. Antik çağlardan günümüze Çin'in dış politikası felsefi gelenekler, jeopolitik düşünceler, toprak anlaşmazlıkları, ekonomik reformlar ve küresel hırslarla şekillenmiştir. Çin'in dış politikasının kaynaklarını ve kökenlerini anlayarak, Çin'in büyük bir dünya gücü olarak gelişmeye devam ettikçe, dış politika kararlarının önümüzdeki yıllarda bölgesel ve uluslararası dinamikleri şekillendirmeye devam edeceğini de görülmektedir.

2. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ-ÇİN İLİŞKİLERİNİN BAŞLANGICINDAN BU YANA DOĞASI VE TAYVAN MESELESİYLE İLİŞKİSİ

2.1. Amerika Birleşik Devletleri-Çin İlişkilerinin Gelişimi

Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri, günümüzde iki ülke arasındaki en karmaşık ilişkiler arasında sayılmaktadır. Bunun nedeni, ulusal çıkar nedenleri ve iki ülkenin her birinin dış politikasının oluşumunun doğasıyla ilgili diğer nedenler de dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır.

2.1.1. Amerika Birleşik Devletleri İle Çin Arasındaki İlişkilerin Oluşumu

Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilk temas, Ağustos 1784'Te, Amerikan ticaret gemisi Çin İmparatorluğu'nun New York'tan Güney Çin'deki bir eyalet olan Guangzhou'ya (Kanton) yelken açmasıyla gerçekleşmiştir.

O zamanlar Çin, Qing hanedanı tarafından yönetiliyordu ve Amerika Birleşik Devletleri, ticaretini ve dünyadaki etkisini genişletmek isteyen genç bir ülkeydi. İki ülke arasındaki ilk çatışmalar merak, keşif, diplomatik ve ekonomik ilişkiler kurma arzusuyla karakterize edildi. Bununla birlikte, iki ülke farklılıklarına rağmen ilişkilerini sürdürmeyi başardı ve işbirliği ve rekabet dönemleriyle damgasını vurdu. Bu kısmen, economic refah ve bölgesel istikrar gibi bir takım ortak çıkarlara sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. O zaman Çin kültürü ve tarihi ilk olarak 1839'da Philadelphia'dan bir tüccarın getirildiği ve Çin ile 12 yıl ticaret yaptığı Amerika Birleşik Devletleri'ne gelmiştir (Bellacqua, 2012).

Amerika Birleşik Devletleri, Çin'in en büyük ekonomik ortağıdır, iki ülkenin uzun bir ticaret ve yatırım geçmişi vardır ve aynı zamanda bir dizi sektörde büyük rakiplerdir. Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki ilişki genellikle "rekabetçi" veya "işbirlikçi" olarak tanımlanır. "İki ülke, Asya-Pasifik bölgesi, ticaret ve teknoloji dahil olmak üzere bir dizi alanda nüfuz için rekabet ediyor. Bununla birlikte, iklim

değişikliği ve Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme gibi bir dizi konuda da işbirliği yapıyorlar.

19. yüzyılın başlarında Çin, katı bir tecrit politikası ve yabancı ülkelerle sınırlı ticareti olan Qing hanedanı tarafından yönetiliyordu. Bununla birlikte, İngiliz tüccarlar kazançlı Çin pazarından yararlanmaya istekliydiler ve Çin ile ticari ilişkiler kurmaya çalıştılar ve ardından özellikle İngiliz Doğu Hindistan Şirketi, Hindistan'dan Çin'e afyon ihraç ederek İngiltere ile Çin arasındaki ticaret dengesizliğini çözmeye fırsatı gördü. 1912'de Qing Hanedanlığı'nın yıkılması ve Çin Cumhuriyeti'nin kurulması Çin tarihinde yeni bir döneme damgasını vurdu ve Amerika Birleşik Devletleri yeni hükümeti tanıdı ve Çin Cumhuriyeti ile diplomatik ilişkiler kurdu. Bu arada, II. Dünya Savaşı sırasında Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, Japonya'ya karşı savaşta müttefik oldular. Çan Kay-şek liderliğindeki Çin hükümeti, Amerika Birleşik Devletleri'den askeri yardım ve mali yardım şeklinde önemli destek aldı. Bu işbirliği dönemi iki ülke arasındaki ilişkileri güçlendirdi ve gelecekteki diplomatik ilişkilerin temelini attı (Adıbelli, 2009).

Ancak II. Dünya Savaşı'nın sona ermesini takip eden Çin iç savaşı, Komünist Parti liderliğinde Çin halk Cumhuriyeti'nin kurulmasına yol açtı. Başlangıçta Çin Cumhuriyeti'ni destekleyen Amerika Birleşik Devletleri, Çin Halk Cumhuriyeti'nin meşruiyetini tanımadı ve bunun yerine Tayvan ile diplomatik ilişkilerini sürdürmüştür.

2.1.2. Amerika Birleşik Devletleri Ve Çin Arasındaki İlişkilerin Tarihsel Gelişimi

Önceki yüzyıllarda, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkiler, aşağıdakiler gibi çeşitli olaylardan ve dönüm noktası anlaşmalarından geçmiştir. İlk olarak 1839-1842 Afyon Savaşı: Çin'de Afyon Savaşı ya da sözde "Aşağılanma Yüzyılı", 1839'dan 1949'a kadar Çin'in arazinin büyük bir bölümünü yabancı güçlere kaybettiği dönem. Büyük Britanya Çin çayına, ipeğine ve diğer mallarına aşık olduğunda ve bu mallardan daha fazla kazanmak için ticari ilişkileri genişletmeye çalıştığında, ancak İngilizler Çinlilerin reddedemeyeceği bir şey, yani afyon teklif edene kadar Çinliler bu çabaları reddetti. Büyük Britanya Çin'e afyon ihraç etmeye başladı ve kısa süre sonra Çinliler bağımlı hale geldi. Qing hükümeti, vergiler yoluyla bir gelir

kaynağı sağladığı için afyon ticaretini onayladı. Ancak afyonun neden olduğu yaygın bağımlılık ve sosyal sorunlar kısa sürede ortaya çıktı (Akçadağ, 2010).

1838'de Çin imparatoru Tam Yetkili Lin zixu'yu Guangzhou'ya gönderdi ve Lin daha sonra İngilizlerin afyon kaynaklarını yok etmelerini istedi ve İngilizler sonunda kabul etti. Aynı zamanda, Qing Hanedanı ticareti bastırmaya çalıştı ve 1839'da İmparator, İngilizler ve Çinliler arasında bir dizi çatışmaya yol açan afyon ithalatını ve kullanımını yasaklayan bir kararname çıkardı, ancak bu olaylarla ilgili anlaşmazlıklar sonunda ertesini yıl savaşı kışkırttı. Afyon Savaşları olarak bilinir (Sharpe, 2013).

Afyon savaşları, Çin ile Britanya imparatorluğu arasında yaşanan bir dizi askeri çatışmaydı. 1839'dan 1842'ye kadar gerçekleşen Birinci Afyon Savaşı, kesin bir İngiliz zaferiyle sonuçlandı. Qing hanedanı Modern Savaşa hazırlıksızdı ve süper teknolojiyle donanmış İngiliz birlikleri Çinlileri kolayca yendi.

1842'de imzalanan Nanking Antlaşması, Birinci Afyon Savaşı'nın sonunu işaret ediyordu. Antlaşma uyarınca Çin, Hong Kong'u İngilizlere devretmek, ticaret için birçok liman açmak ve büyük bir tazminat ödemek zorunda kalmıştır (Buhite, 1978).

İkinci olarak Wangjia Antlaşması: Wanjia Antlaşması için müzakereler 1843'te Caleb Cushing'in bir Amerikan elçisi olarak Çin'e gelmesiyle başladı. Cushing, Amerikalı tüccarlara fayda sağlayacak ve Çin ile ticaret fırsatları açacak uygun koşulları sağlamayı amaçladı. Birkaç aylık müzakerelerin ardından anlaşma, Guangdong eyaletindeki bir liman olan Wangjia'da imzalanmıştır (Zelizer,2010).

Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında 1844'te imzalanan wenjia Antlaşması, Amerikalı Tüccarlara, ilk aksiliklere rağmen İngilizlerin sahip olduklarına benzer ayrıcalıklar vererek, Çin'deyken Çin yasalarına değil, Amerikan yasalarına tabi olmalarına izin verdi. Aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilk resmi diplomatik ilişkiyi kurdu. Wenjia Antlaşması, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkiler tarihinde bir dönüm noktası oldu. İki ülke arasındaki ticaret ve kültürel alışverişin artmasına kapı açtı. Sonuç olarak, Amerikalı tüccarlar Şangay ve Kanton da dahil olmak üzere daha fazla Çin limanına erişebildiler. Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarına Çin yasalarından dokunulmazlık sağlayan bölge dışı ilkeyi de oluşturdu ve anlaşma gelecekteki diplomatik müzakerelerin temelini atmıştır (Chen, 2003).

Wanjia antlaşması, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ticaret için yeni fırsatlar açtı. Amerikalı Tüccarlar, zengin kaynakları ve potansiyel pazarlarıyla tanınan Çin pazarına daha fazla erişim sağladılar. Bununla birlikte, Çin'in tecrit politikası ve dış ticarete ilişkin katı düzenlemeler nedeniyle, Amerikalı Tüccarlar Çin pazarında bir dayanak oluşturmada birçok zorlukla karşı karşıya kaldılar. Wanjia Antlaşması birkaç ana hükümden oluşuyordu.

İlk olarak, Amerikalı tüccarlara beş Çin limanında ticaret yapma hakkı verdi: Kanton (şimdi Guangzhou), Amoy (şimdi Xiamen), Fuzhou (şimdi Fuzhou), Ningbo (şimdi Ningbo) ve Şangay. Birden fazla limana bu erişim, Amerikalı tüccarlara ticaret yapma ve Çin'deki varlıklarını genişletme konusunda daha fazla fırsat sağlamıştır.

İkinci hüküm, Çin'de ikamet eden Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarına Çin yasaları yerine Amerika Birleşik Devletleri yasaları uyarınca yargılanma hakkı tanıyan sınır dışılık kavramını oluşturdu. Bu hüküm, Amerikan vatandaşlarını olası şikayetlerden korumayı ve Çin'deyken güvenliklerini ve adil muamelelerini sağlamayı amaçlamaktadır (Akçadağ, 2010). Buna ek olarak, wangja Antlaşması, Amerikan Tüccarlarına diplomatik bir varlık ve destek sağlayarak, belirlenen limanlarda Amerikan konsoloslarının atanmasına izin verdi. Bu konsoloslar, ticareti kolaylaştırmada, anlaşmazlıkları çözümede ve iki ülke arasındaki dostane ilişkileri geliştirmede çok önemli bir rol oynadılar. Wangjia Antlaşması'nın Amerika Birleşik Devletleri -Çin ilişkileri üzerinde derin bir etkisi var. Anlaşma, Amerikalı tüccarların ticaret ağları kurmaları ve Çin'deki ticari faaliyetlerini genişletmeleri için fırsatlar yarattığından, iki ülke arasında yeni bir katılım ve işbirliği çağının başlangıcı oldu. Dahası, Wanjia Antlaşması, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki gelecekteki diplomatik müzakereler için bir emsal teşkil etti. İki ülke arasındaki ticari ve diplomatik ilişkileri genişleten 1858'de Tientsin Antlaşması ve 1868'de Burlingame Antlaşması gibi daha sonraki anlaşmaların temelini atmıştır. Bu Antlaşmanın Çin'in diğer Batılı güçlerle ilişkileri üzerinde de daha geniş bir etkisi oldu. Wanjia Antlaşması'nın hükümleri, Çin tarafından diğer Batılı ülkelerle imzalanan ve Çin ekonomisinin kademeli olarak açılmasına ve tecrit politikalarının sona ermesine yol açan müteakip anlaşmalar için bir model görevi görmüştür.

Wanjia Antlaşması, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki erken ilişkilerin şekillenmesinde önemli bir rol oynasa da, eleştirileri ve anlaşmazlıkları

olmadan değildi. Bazı Çinli yetkililer ve entelektüeller anlaşmayı Çin için eşitsiz ve elverişsiz buldular. Bölge dışı yönetimin Çin'in egemenliğini baltaladığını ve Amerikan vatandaşlarını Çin yasalarının üzerine koyduğunu ve anlaşmanın o zamanlar Çin'i büyük endişelendiren afyon ticareti konusunu ele almadığını savundular. Büyük ölçüde İngiliz tüccarlar tarafından kontrol edilen afyon ticaretinin Çin toplumu ve ekonomisi üzerinde yıkıcı etkileri oldu. Wangja Antlaşması'nda afyon ticareti ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmaması, bazıları tarafından bu acil konuyu ele almak için kaçırılmış bir fırsat olarak görülüyordu. Bu eleştirilere rağmen Wanjia antlaşması, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki gelecekteki etkileşimlerin temelini attı. İki ülke arasında artan ticaret, diplomatik etkileşim ve kültürel alışverişin yolunu açtı. Antlaşma, bugüne kadar Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki dinamikleri şekillendirmeye devam eden karmaşık ve gelişen bir ilişkinin başlangıcı oldu (Buhite, 1978).

Üçüncü hüküm ise İkinci Afyon Savaşı ile ilişkilidir: İkinci Afyon Savaşı, Çinli yetkililer tarafından İngiliz tescilli bir geminin ele geçirilmesi ve bir Fransız misyonerin öldürülmesi de dahil olmak üzere bir dizi olayla patlak verdi. Amerika Birleşik Devletleri ve diğer Batılı güçlerin birliklerinin katıldığı İngiliz ve Fransız birlikleri, Çin'e karşı askeri bir kampanya başlattı. Savaş, Pekin'in ele geçirilmesi ve 1858'de Tientsin Antlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlandı.

1858'de imzalanan Tientsin Antlaşması, Çin'deki yabancı nüfuzu genişletti. Ticaret için daha fazla liman açtı ve yabancı diplomatların Pekin'de ikamet etmesine izin verdi ve afyon ticaretine başladı. "Eşitsiz antlaşmalar" olarak bilinen bu antlaşmalar, Qing hanedanının egemenliğini ciddi şekilde baltaladı ve Çin'in dış dünyayla ilişkisinde bir dönüm noktası oldu (Ferrell, 1986).

Dördüncü olarak Çin Dışlama Yasası: ABD ile Çin arasındaki artan etkileşim ve değiş tokuşlara rağmen, ilişki zorluk çekmeden geçmedi. 1882'de Amerika Birleşik Devletleri, Çin göçünü ülkeye ciddi şekilde kısıtlayan ve Çin'den Amerika Birleşik Devletleri'ne tüm göçü on yıl süreyle askıya alan Çin Dışlama Yasası'nı kabul etti. Bu eylem, artan Çin karşıtı duygulara ve işler için rekabet korkularına yanıtı.

Çin Dışlama Yasası, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Çin topluluğu üzerinde önemli bir etkiye sahipti ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Çin nüfusu önemli önyargılarla karşı karşıya kaldıkça iki ülke arasındaki ilişkileri gerginleştirdi. Çin halkı alt sınıf, eğitimsiz ve hatta tehlikeli olarak algılandı. Ardından, 20. yüzyılın ortalarında

Amerika Birleşik Devletleri, Çin göçü üzerindeki kısıtlamaları hafifletmeye ve daha kapsayıcı ve işbirliğine dayalı bir ilişki için çalışmaya başladı.

1888'de Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, Çin'in Amerika Birleşik Devletleri 'ye göçünü 20 yıl daha yasaklayan Bayardı Chang Antlaşması'nı imzaladılar, ancak Çin'deki kamuoyu, Amerika Birleşik Devletleri 'den ayrılan herhangi bir Çinli vatandaşın geri dönüşünü yasaklayarak Scott yasası dışlayıcı önlemlerini genişletti. Ve 1892'de Çin göçünü on yıl daha yasaklayan gri Yasa tekrar kabul edildi. Ayrıca, tüm Çinli göçmenlerin ve Çin kökenli Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarının her zaman oturma izni taşımasını gerektiriyor ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Çinlileri ek yasal haklardan mahrum bırakacak kadar ileri gitti.

Ardından, yeşil Yasa'nın etkisini kaybettiği 1902'den sonra Kongre, daha fazla Çinli göçmenin gelmesini engelleyen yasaları çıkarmaya devam etti ve mevcut Çin nüfusunun Amerika Birleşik Devletleri'nden çıkarılması için yönergeler belirledi. Amerika'daki Çin nüfusu, genellikle ülke genelindeki kentsel alanlarda bulunan ve daha sonra "Çin şehirleri" olarak bilinen ayrı gruplar halinde giderek daha fazla yoğunlaştı (Buhite, 1978).

Beşinci olarak Açık kapı politikası: Açık kapı politikası, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin tarihsel arka planının önemli bir yönüdür. İki ülke arasındaki dinamikleri şekillendirmede çok önemli bir rol oynamış ve ekonomik ve politik etkileşimleri üzerinde kalıcı bir etkisi olmuştur.

Açık kapı politikası, 19. yüzyılın sonlarında Çin'deki yabancı güçlerin artan etkisine bir tepki olarak ortaya çıktı. Bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya da dahil olmak üzere birçok Batılı ülke, kaynaklarını ve pazarlarını kendi çıkarları için kullanarak Çin'de etki alanları yaratmaya çalıştı. Bu ekonomik fırsatlardan dışlanmaktan endişe duyan Amerika Birleşik Devletleri, tüm ülkeler için Çin pazarlarına eşit erişimi sağlamanın bir yolu olarak açık kapı politikası önerdi.

Politika ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı John Hay tarafından 1899 ile 1900 yılları arasında yayınlanan açık kapı notları olarak bilinen bir dizi diplomatik notta formüle edildi. Hay'ın amacı Çin'in bölünmesini önlemek ve bölgedeki Amerikan ticari çıkarlarını korumaktı. Açık kapı politikası, Çin'in toprak bütünlüğünü korumayı, egemenliğini korumayı ve serbest ticareti ve açık pazarları

teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Zelizer,2010). Açık kapı politikasının birkaç temel amacı vardı.

- Amerika Birleşik Devletleri'nin kazançlı Çin pazarından dışlanmamasını sağlayarak Çin'deki Amerikan ekonomik çıkarlarını korumaya çalıştı. Politika, Çin pazarlarına eşit erişim çağrısında bulunarak, herhangi bir yabancı gücün hâkimiyetini önlemeyi ve adil rekabeti teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- Açık kapı politikası, Çin'in toprak bütünlüğünü korumayı ve ülkenin çeşitli dış güçler tarafından kontrol edilen ayrı etki alanlarına dağılmasını önlemeyi amaçlamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, diğer ülkelerle birlikte, istikrarlı ve birleşik bir Çin'in bölgesel istikrar ve kendi ekonomik çıkarları için önemini kabul etti.
- Açık kapı politikası, Serbest Ticaret ve açık pazarlar ilkelerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, sınırsız ticaretin ilgili tüm ülkelere fayda sağlayacağına ve küresel ekonomik büyümeye katkıda bulunacağına inanıyordu. Politika, Çin'deki açık pazarları savunarak, uluslararası ticaret ve yatırım için düz bir oyun alanı yaratmayı amaçlıyor.

Açık kapı politikasının Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri ve daha geniş uluslararası sistem için de ciddi sonuçları oldu. Kısa vadede politika, Çin'in bölünmesini önlemeye yardımcı oldu ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin pazarlarına diğer yabancı güçlerle eşit düzeyde erişmesini sağladı. Özellikle tarım, imalat ve finans gibi sektörlerde Çin'deki Amerikan ticaretinin ve yatırımının büyümesini kolaylaştırdı.

Ancak, açık kapı politikası zorlukları ve sınırlamaları olmadan değildir. Politikanın niyetlerine rağmen, dış güçler genellikle Çin egemenliği pahasına Çin'de önemli bir etki yaratmaya devam etti. Politika, Çin ile 1900'de Çin'deki yabancı nüfuzu hedef alan Boxer İsyanı gibi dış güçler arasındaki çatışmaları ve gerilimleri engellemedi.

Dahası, açık kapı politikası emperyalizmin temel meselelerini ve Çin'e hâlihazırda dayatılan eşitsiz anlaşmaları ele almadı. Çin pazarlarına eşit erişimi teşvik etmeyi amaçlarken, Çin ile dış güçler arasındaki mevcut ekonomik ve politik dengesizliklere meydanokumadı (Ferrell, 1986).

Altıncı olarak Çin iç savaşı: Xinhai Devrimi olarak da bilinen Çin Devrimi, 1911'den 1912'ye kadar Çin'de gerçekleşen ve Qing Hanedanlığı'nın sonunu ve Çin Cumhuriyeti'nin kuruluşunu işaret eden önemli bir olaydı. Bu devrim, gelecekteki

etkileşimlerin yolunu açtığı ve diplomatik ilişkilerinin gidişatını şekillendirdiği için Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişki üzerinde de önemli bir etkiye sahipmiştir (Buckley, 2019).

Yedinci olarak Qing hanedanının düşüşü: Mançu hanedanı olarak da bilinen Qing Hanedanı, 1644'te kuzeydoğu Çin'den Mançu halkı tarafından kuruldu ve başlangıçta Qing hükümdarları güçlerini pekiştirmeyi ve imparatorluk içinde istikrarı korumayı başardılar. Ancak zamanla aile, otoritesini zayıflatan ve nihai çöküşüne yol açan birçok zorlukla karşı karşıya kalmıştır (Jian, Mao's China and the Cold War., 2001).

Qing hanedanının gerilemesine katkıda bulunan önemli bir faktör, Qing hükümeti yaygın yolsuzluk, ekonomik durgunluk ve sosyal huzursuzlukla karşı karşıya kaldıkça Çin'in karşı karşıya olduğu iç ve dış baskıları etkin bir şekilde ele alamamasıydı. Aynı zamanda, nüfus hızla büyüdü, bu da kaynaklar ve arazi için rekabetin artmasına neden oldu. Hükümetin etkili reformları uygulamamasına yol açtı ve halkın hoşnutsuzluğuna neden olan bu sorunları daha da şiddetlendirdi.

Milliyetçi ve devrimci fikirlerden ilham alan Çin halkı, siyasi reformlar ve emperyal yönetimin sona ermesini talep etmeye başladı. Devrimciler Cumhuriyetçi bir hükümet kurmayı ve Qing hanedanı yönetimini sona erdirmeyi amaçladıkça isyan hızla diğer eyaletlere yayıldı ve öğrenciler, entelektüeller ve askeri yetkililer de dahil olmak üzere toplumun çeşitli kesimlerinden destek almıştır (Buckley, 2019).

Qing hükümetinin devrime tepkisi ilk başta zayıf ve kararsızdı ve ardından İmparatoriçe Cixi reformları uygulamaya ve devrimcileri yatıştırmaya çalıştı, ancak devrim ivme kazandıkça ve ana askeri komutanlar ve eyalet yetkilileri Qing hanedanının hâkimiyetini zayıflatan devrimci davaya iltica ettikçe çabaları çok az ve çok geçti güç açılmıştır.

12 Şubat 1912'de son Qing imparatoru Puyi tahttan feragat etti ve resmi olarak Qing hanedanlığına son verdi. Buradan Xinhai devrimi, geçici cumhurbaşkanı olarak Sun Yat-sen ile Çin Cumhuriyeti'nin kurulmasının yolunu açtı. Qing hanedanının çöküşünün Çin için geniş kapsamlı sonuçları oldu ve emperyal yönetimin sonunu ve yeni bir siyasi, sosyal ve kültürel dönüşüm döneminin başlangıcını işaret etti. Çin Cumhuriyeti'nin kurulması demokrasi, modernleşme ve ulusal yenilenme umutları getirmiştir (Mitchell, 2017).

Ancak Cumhuriyetin ilk yıllarına siyasi istikrarsızlık, bölgesel savaş ağaları ve dış müdahale damgasını vurdu. Böylece birleşik ve müreffeh bir Çin hayali zor kaldı ve ülke takip eden yıllarda birçok zorlukla yüzleşmeye devam etti. Qing Hanedanlığı'nın çöküşü ve milliyetçiliğin yükselişi, Çin'de gelecekteki siyasi hareketlerin ve ideolojilerin temelini attı ve bu da Çin Komünist Partisi'nin ortaya çıkmasına ve sonunda Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1949'da kurulmasına yol açtı. Birinci Dünya Savaşı'nı sona erdiren Versay Antlaşması, Japonya'ya birçok Çin vatandaşını kızdıran Shantung Yarımadası'nın mülkiyetini verdi. Japon emperyalizmini protesto etmek için 4 Mayıs 1919'da başlayan Çin milliyetçiliği ve öğrenci gösterileri dalgasında, Japonya'nın 21 talebi ve Shantung Yarımadası'na tecavüz ve Versay Antlaşması Dördüncü Mayıs hareketi, Mao Zedong da dahil olmak üzere birçok Çinliye ilham verdi. Çin Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ilkelerine dayanan bir grup Çinli solcu kurdukça ve Kuomintang'a karşı birleşik bir cephe oluşturdukça, anarşizm ve komünizm ideolojileri 1921'de hızla ivme kazandı. Hem Kuomintang hem de Çin Komünist Partisi, Çin'in gerçek hükümeti olduğunu ve Çin iç savaşı'nın Ağustos 1927'de başlamasından çok önce olduğunu iddia etti. KMT, Nanjing'in başkenti olduğunu iddia ederek güney Çin'in çoğunu kontrol ediyordu. Amerika Birleşik Devletleri, kmt'yi Çin'in meşru hükümeti olarak tanıdı ve bunu yapan ilk ülke oldu (Wilson, 2020).

Sekizinci olarak 1937 Nanjing Katliamı: Japonya genişlemeye devam etti - Mançurya'yı işgal etti ve 1933'te Çin Seddi'ne saldırdı. Japon ve Çin birlikleri çatışmalara girerken, Çinliler büyük ölçüde yatıştırma uyguladılar. Bununla birlikte, 1937'de İkinci Çin-Japon Savaşı olarak bilinen iki ülke arasında tam ölçekli bir savaş çıkana kadar gerginlikler artmaya devam etti. Kuomintang ve Çin Komünist Partisi ideolojik ve fiziksel savaşlarında bir boşluk bıraktılar ve işgalci Japonlara karşı birleşik bir cephe oluşturdular. Japon İmparatorluk ordusu, yakındaki liman kenti Tianjin'i ve Kuomintang'ın başkenti Nanjing'i (Nanking) Pekin'i ele geçirdi. Nanjing Japon birliklerine düştüğünde, Japon general Matsui Iwan, "Çin direnişinin ruhunu kırmak" için şehri tamamen yok etmek için bir kampanya başlattı." Japon birlikleri sivillere tecavüz etti, sakat bıraktı, işkence yaptı ve öldürdü. Bu, dünya çapında" Nanjing'e tecavüz "veya" Nanjing Katliamı" olarak tanınmıştır (Wilson, 2020).

Dokuzuncu olarak 1945 Tayvan Çin'e döndü: Nankin'de işlenen zulümler, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa ve Avustralya'nın Çin Cumhuriyeti'ne mali destek sağlaması ve Çin ile ticaretini azaltması nedeniyle Batı

Ülkelerini ileden çıkardı. Japan.in buna ek olarak, Amerika Birleşik Devletleri Japonya'ya çok ihtiyaç duyulan doğal kaynaklardan mahrum bırakarak Japonya'ya bir petrol ambargosu başlattı. Sonra Japonya Pearl Harbor'ı bombaladı ve Amerika Birleşik Devletleri ertesi gün Japonya'ya savaş ilan etti, buradan İkinci Çin-Japon Savaşı II. Dünya Savaşı ile birleşti ve Amerika Birleşik Devletleri Çin İç Savaşı'nı tamamen unutmadı .Ve 1944'te, KMT lideri an Kay-şek'in rızasıyla Amerika Birleşik Devletleri, komünistlerin güçlerini incelemek ve tanımak için Yan'an'a bir ordu gözlem grubu gönderdi. Grup, Komünist Partinin yapısına ve disiplinine hayran kaldı ve savaş çabalarına yardım etmek istedi.

Amerika Birleşik Devletleri, Başkan Yardımcısı Henry Wallace 1944'te Chongqing'i ziyaret ettiğinde Çin'de varlığını sürdürdü ve Wallace, o noktaya kadar Çin'i ziyaret eden en üst düzey Amerikalı yetkiliydi. 1945'te Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombaları atıldıktan sonra Japonya teslim oldu, müttefikler galip geldi ve Japonya yenildikten sonra savaş sona erdi ve ardından Tayvan'ın kontrolünü Çin'e devretmek zorunda kalmıştır (Buckley, 2019).

Onuncu olarak 1949 Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulması ve milliyetçiler Tayvan'a çekildi: İç savaş, Japonya ile savaşın sona ermesinden bir yıl sonra 1946'da yeniden başladı. Truman yönetimi altındaki Birleşik Devletler hükümeti 1945'te milliyetçiler ve komünistler arasında müzakereler yürütmeye çalışsa da, 1946'nın başlarında savaş yeniden patlak vermiştir.

Başkan Truman, an Kay-şek rejimine yardım sağlamak için imza attı, ancak aksi takdirde Amerika Birleşik Devletleri büyük ölçüde Çin iç savaşının dışında kaldı. 1949'da Mao Zedong liderliğindeki Komünist Parti iç savaşı kazandı ve anakara Çin'de Çin Halk Cumhuriyeti'ni kurmuştur (Jian, Mao's China and the Cold War., 2001).

Buradan an Kay-şek önderliğindeki Milliyetçiler Tayvan'a çekilmek zorunda kaldılar. Kmt'nin kaybına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri Çin Cumhuriyeti'ni Çin'in meşru hükümeti olarak tanımaya devam etti. Bu ilişkiler, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin yeni Halk Cumhuriyeti hükümeti arasında uzun yıllar sınırlı kaldı. 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulması, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki diplomatik ilişkilerin kopmasına yol açtı. Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan'daki Çin Cumhuriyeti'ni Çin'in meşru hükümeti olarak tanımaya devam etti. Bu

dönemde ilişkiler gergin kaldı ve iki ülke Kore Savaşı'nda karşı taraflarda savaştı (Buckley, 2019).

Son olarak Kore Savaşı: Kuzey Kore, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki karmaşık dinamiklerde uzun zamandır önemli bir faktör olmuştur. Her iki ülkeye komşu bir ülke olarak, Kuzey Kore'nin eylem ve politikalarının bölgesel istikrar ve hem Amerika Birleşik Devletleri'nin hem de Çin'in güvenlik çıkarları üzerinde geniş kapsamlı yansımaları oldu.

Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin Kuzey Kore ile ilgili tarihsel geçmişi Kore Savaşı'na (1950-1953) kadar uzanabilir. Bu çatışmada Çin Kuzey Kore'yi desteklerken, Amerika Birleşik Devletleri Güney Kore'yi destekledi. Savaş ateşkesi ile sona erdi ve Kore Yarımadası'nı Kuzey ve Güney Kore'ye böldü. O zamandan beri Kuzey Kore bölgede bir gerilim ve istikrarsızlık kaynağı olmaya devam ediyor.

Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, Kore Yarımadası'nda istikrarı sağlama konusunda ortak bir ilgiyi paylaşıyor, yaklaşımları ve öncelikleri genellikle farklıdır. Amerika Birleşik Devletleri öncelikle Kuzey Kore'nin nükleer silah programı ve bölgesel ve küresel güvenliği tehdit etme yeteneği ile ilgileniyordu. Buna karşılık Çin, olası bir mülteci akını ve tampon devletin kaybından korkarak Kuzey Kore rejiminin çöküşünü önlemeye daha fazla odaklanmıştır (Buhite, 1978).

Amerika Birleşik Devletleri, rejimi nükleer hedeflerinden vazgeçmeye zorlamak için ekonomik yaptırımlar ve diplomatik tecrit kullanarak Kuzey Kore üzerinde azami baskı politikası izledi. Öte yandan Çin, temel sorunları ele almak ve istikrarı teşvik etmek için diyalog ve angajmana odaklanarak daha temkinli bir yaklaşım çağrısında bulundu.

Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinde Kuzey Kore ile ilgili devam eden zorluklar çok yönlü ve karmaşıktır. Başlıca zorluklardan biri, nükleer silahsızlanma sürecinin farklı yorumlarıdır. Amerika Birleşik Devletleri tam, doğrulanabilir ve geri dönüşü olmayan nükleer silahlardan arındırma konusunda ısrar ederken, Kuzey Kore, Amerika Birleşik Devletleri'den karşılıklı tavizlerle kademeli bir yaklaşım aradı. Diğer bir zorluk ise ekonomik yaptırımların uygulanmasıdır. Kuzey Kore'nin en büyük ticaret ortağı olan Çin, rejime karşı uluslararası yaptırımların uygulanmasında ve uygulanmasında çok önemli bir rol oynuyor. Bununla birlikte, Çin'in bu yaptırımlara

uyumu, Çin-Kuzey Kore sınırından yasadışı ticaret ve kaçakçılık raporlarıyla ilgili endişeler varmıştır (Buhite, 1978).

Ayrıca, bölgesel güvenlik ve Güney Kore'de Amerika Birleşik Devletleri askeri kuvvetlerinin varlığı konusu, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında bir çekişme noktası olmuştur. Çin, yüksek irtifa bölgesi savunma sisteminin Güney Kore'ye konuşlandırılması konusundaki endişelerini, güvenlik çıkarlarına yönelik bir tehdit olarak gördüğünü belirtti.

Zorluklara rağmen, Kuzey Kore meselesini ele almak için diplomatik çabalar sarf edildi. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, Kuzey Kore, Güney Kore, Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve Rusya'yı içeren altı partili müzakereler de dahil olmak üzere çeşitli müzakere ve diyalog turlarına katıldılar. Bu görüşmeler nükleer soruna barışçıl bir çözüm bulmayı ve bölgesel istikrarı güçlendirmeyi amaçlıyor. Bununla birlikte, Kuzey Kore son yıllarda çok sayıda füze testi ve nükleer silah geliştirme gerçekleştirdiği için ilerleme sınırlıydı. Bir atılım gerçekleştirememek, gerginliklerin artmasına ve çözüm bulmada aciliyet duygusuna yol açmıştır.

Yukarıdakilerden, Kuzey Kore meselesinin genel olarak Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri üzerinde büyük etkileri olduğunu görüyoruz. Her iki ülkenin çıkarlarının kesiştiği, aynı zamanda farklılıklarının en belirgin olduğu bir alandır. Kuzey Kore meselesiyle ilgilenmek, işbirliğini derinleştirme veya Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki gerilimi artırma potansiyeline sahiptir (Al-Qassab, 2000).

İki ülke arasındaki işbirliği, Kuzey Kore sorununu etkin bir şekilde ele almak için çok önemlidir. Bölgedeki gerilimi artırabilecek yanlış anlamaları ve yanlış hesaplamaları önlemek için yakın koordinasyon ve bilgi alışverişi şarttır. Bununla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki farklı çıkarlar ve stratejik rekabet, ortak zemin bulma çabalarını zorlaştırabilir.

Kuzey Kore sorunu, Asya-Pasifik bölgesindeki Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki daha geniş stratejik rekabeti de vurgulamaktadır. Birbirlerinin etkisinin ve bölgesel düzeni şekillendirme yeteneğinin bir testi olarak hizmet eder. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin'in Kuzey Kore sorunuyla nasıl başa çıktıkları, bölgedeki genel stratejik rekabet ve güç dengesi üzerinde yansımalar yaratacaktır (Buhite, 1978)

2.1.3. Önemli Olaylar Ve Dönüm Noktaları

Bu olaylardan ilki 1972 Başkan Nixon Çin'i ziyaret etti: Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkilerde en önemli dönüm noktalarından biri, 1972'de Başkan Richard Nixon'un Çin'e tarihi bir ziyarette bulunmasıyla gerçekleşti. "Çin'e Nixon ziyareti" olarak bilinen bu ziyaret, sonunda iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine yol açan bir sürecin başlangıcı oldu. Ziyaret, iletişim kanallarını açtı ve gelecekteki diplomatik angajmanın yolunu açtı.

21 Şubat 1972'de Başkan Nixon'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı Henry Kissinger gizlice Pekin'i ziyaret ederek Çin Halk Cumhuriyeti'ni ziyaret eden ilk Amerika Birleşik Devletleri başkanı oldu. Ertesi yıl cumhurbaşkanının ziyaretine hazırlanmak için Başbakan Zhou Enlai'nin de aralarında bulunduğu üst düzey yetkililerle bir araya geldi. Nixon'ın ziyareti, iki ülke arasındaki 25 yıllık ayrılığı sona erdirdi. Gezi ikili bir amaca hizmet etti -Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkileri geliştirmek ve diyalogu açmak, Nixon'un Mao Zedong ve Zhou Enlai ile bulunduğu sekiz günlük ziyarette Sovyetler Birliği'ne karşı nüfuz kazanmak, Pekin Hangzhou ve Şanghay'a gitti (Kissinger, 2015). Ziyaret diplomatik bir zaferdi, çünkü her iki tarafın da farklılıklarını bir kenara bırakıp diyaloga girme isteğinin sinyalini vermiştir. Nixon'ın ziyareti, onu ülkelerinin artan uluslararası prestijinin bir sembolü olarak gören Çin halkı tarafından büyük bir coşkuyla karşılandı.

Ziyareti sırasında Başkan Nixon, Başkan Mao Zedong ve Başbakan Zhou Enlai ile bir dizi toplantı yaptı. Tartışmalar, gelecekteki Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerine rehberlik edecek ilkeleri özetleyen ortak bir bildiri olan Şangay Bildirisi'nin imzalanmasıyla sonuçlandı. Açıklamada, farklı siyasi rejimlerin ve ideolojik farklılıkların varlığı kabul edildi, ancak barış içinde bir arada yaşamanın ve karşılıklı saygının önemi vurgulandı. Ayrıca, Çin hükümetinin Tayvan da dahil olmak üzere yalnızca bir Çin olduğu konumunu kabul eden "tek Çin" politikasını da kabul etti (TURAN, 2016).

Şangay manifestosu'nun ana sonuçlarından biri "tek Çin" politikasının tanınmasıydı. Amerika Birleşik Devletleri, Çin'in yalnızca bir Çin olduğu ve Tayvan'ın Çin'in bir parçası olduğu konumunu tanımayı kabul etti. Bu adım, ABD'nin Tayvan'a yönelik politikasında önemli bir kaymaya işaret etti ve Amerika Birleşik Devletleri ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin nihai olarak normalleşmesinin temelini attı.

Nixon'ın ziyaretinin hem ülkeler hem de tüm dünya için geniş kapsamlı etkileri oldu. Daha önce muhalif olan Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında normalleşme ve işbirliği sürecinin başlangıcıydı. Ziyaret ayrıca iletişim kanalları açarak ticaretin, kültürel alışverişlerin ve bilimsel işbirliğinin artmasının önünü açtı. Uluslararası bir perspektiften bakıldığında, Nixon'ın ziyaretinin Soğuk Savaş sırasındaki güç dengesi üzerinde derin bir etkisi oldu. Amerika Birleşik Devletleri, Çin ile ilişkiler kurarak, Sovyetler Birliği'nin ortada kalmasıyla etkili bir şekilde üçgen bir dinamik yarattı (Buzzan., 1982).

Bu adım, Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler Birliği'ne baskı yapmasına ve müzakerelerde nüfuz kazanmasına izin verdi. Çatışmaların çözümünde ve ideolojik bölünmelerin arasında köprü kurmada diplomasi ve diyalogun gücünü göstermiştir. Ziyaret ayrıca, önemli farklılıklar karşısında bile ortak zemin bulmanın ve ortak çıkarlar peşinde koşmanın önemini vurguladı ve Nixon'un ziyareti, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri tarihinde önemli bir olay olmaya devam ediyor. Değişim için bir katalizör görevi gördü ve işbirliği ve katılım için yeni olanaklar açtı. Ziyaret, Soğuk Savaş'ın ortasında bile ülkelerin ortak bir zemin bulabileceğini ve daha huzurlu ve müreffeh bir gelecek için çalışabileceğini göstermiştir. Nixon'ın ziyaretinden sonra, sonraki yönetimler Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkileri normalleştirmek için çalıştı.

1979'da Başkan Jimmy Carter, Çin Halk Cumhuriyeti ile resmi olarak diplomatik ilişkiler kurdu Amerika Birleşik Devletleri, Çin Halk Cumhuriyeti'ni Çin'in meşru hükümeti olarak resmen tanıdı ve Tayvan ile diplomatik ilişkilerini kesti. " İlişkilerin normalleşmesi" olarak bilinen bu adım, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri tarihinde bir kilometre taşıydı ve daha kapsamlı bir ikili ilişkinin gelişmesine zemin hazırlamıştır (D, 2021). Başkan Carter, Çin Halk Cumhuriyeti tarafından önerilen "tek Çin" politikasının şartlarını kabul etti ve Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan ile resmi diplomatik ilişkilerini kesti. Tek Çin politikası, iki rakip hükümet olan Çin Halk Cumhuriyeti ve Çin Cumhuriyeti'nin iddialarına rağmen yalnızca bir Çin'in olduğunu belirtir. Bu, Amerika Birleşik Devletleri için olduğu anlamına gelir. Veya Çin Halk Cumhuriyeti ile diplomatik ilişkileri olan herhangi bir ülke, Çin Cumhuriyeti ile ilişkilerini kesmelidir. (Daha sonra 1979'da Kongre, Tayvan ilişkileri Yasası Amerika Birleşik Devletleri ile Tayvan arasındaki ilişkilerin tek Çin politikasını doğrudan ihlal

etmeden devam etmesine izin vermek.) 1 Ocak 1979'da her iki ülke de resmi diplomatik ilişkilerin kurulduğunu duyurdu (Kissinger, 2015).

İkincisi 1989 Tiananmen Meydanı olayı: 4 Haziran 1989'da halk Kurtuluş Ordusu, Pekin'in Tiananmen Meydanı'nda gösteri yapan binlerce öğrenciye baskı başlattı. Öğrenciler, Hükümetin Hesap Verebilirliği ve şeffaflığı, ifade ve basın özgürlüğü ve demokrasi dahil olmak üzere bir dizi farklı nedenden dolayı protesto ediyorlardı. Halk Kurtuluş Ordusu ateş açarak tahminen yüzlerce ila birkaç bin öğrenciyi öldürdü. Bu, uluslararası toplumda bir kargaşaya neden oldu. Amerika Birleşik Devletleri, Çin'e ekonomik yaptırımlar uygulayarak ve askeri satışları askıya alarak yanıt verdi (Barry Buzzan, 1982).

Tiananmen Meydanı protestoları Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinde önemli bir dönüm noktası oldu. Amerika Birleşik Devletleri, uluslararası toplumla birlikte Çin hükümetinin eylemlerini kınadı ve yaptırımlar uyguladı. Bu olay iki ülke arasındaki ilişkileri gerdi ve Çin'in insan hakları sicilinin daha fazla incelendiği bir döneme yol açtı.

Tiananmen Meydanı olayı ilişkilerde kopmaya neden olsa da, Çin-Amerikan ilişkileri birkaç yıl sonra yavaş yavaş gelişmeye başladı. 1997'de Çin Devlet Başkanı Jiang Zemin, Çinli bir liderin on yıldan uzun süredir ilk ziyareti olan Amerika Birleşik Devletleri'yi ziyaret etti. Buna karşılık, Başkan Clinton ertesi yıl Tayvan'ı görüşmek üzere Çin'i ziyaret etti. Ziyaretler ilişkilerin yeniden düzeldiğinin işaretleriydi, ancak 1999'da bir darbe daha aldılar (Abdeen, 2022).

Üçüncü olayı 1999 Amerika Birleşik Devletleri'nin Belgrad'daki Çin Büyükelçiliğini bombalaması: 7 Mayıs 1999'da Amerikan bombardıman uçakları, NATO'nun Yugoslavya'ya müdahalesi sırasında Belgrad'daki Çin Büyükelçiliğini yanlışlıkla bombalayarak üçünü öldürdü ve yirmi kişiyi yaraladı. Bombalamanın mühimmat depolayan bir depoyu hedef alması amaçlanıyordu, ancak NATO'ya verilen haritalar modası geçmiş durumda. Başkan Bill Clinton hemen özür diledi ve bombalamanın bir kaza olduğunu belirtmesine rağmen, Çin medyası özür haberlerini erteledi ve Çin vatandaşları Amerikan mallarına, özellikle de Pekin'deki Amerika Birleşik Devletleri büyükelçiliğine saldırırken Çin genelinde Amerikan karşıtı protestolar patlak verdi (Akçadağ, 2010).

Dördüncü olayı Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne katılımı: Çin'in 2001 yılında Dtö'ye katılması, dünya ekonomisiyle ekonomik entegrasyonunda önemli bir kilometre taşıydı. Bu olay, ticaret ve yatırım için yeni beklentiler açtığı için Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkilerde önemli bir dönüm noktası oldu. Bununla birlikte, özellikle fikri mülkiyet hakları ve pazara erişim alanlarında da yeni zorluklar yaratmıştır. O zamandan beri Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, ekonomik etkileşimlerinde gerilimlere ve anlaşmazlıklara yol açan bu sorunlarla boğuşmuştur (Khaiwan, 2022).

Beşinci olayı 2008 Çin, Amerika Birleşik Devletleri borcunun en büyük sahibi oldu: Çin ekonomisi büyüdükçe olası ekonomik dengesizliklerle ilgili endişeler arttı. Ekim 2000'de Başkan Clinton, Pekin'e Amerika Birleşik Devletleri ile kalıcı normal ticari ilişkiler sağlayan 2000 Amerika Birleşik Devletleri-Çin Yasası'nı imzaladı. O zaman 2008'deki küresel finansal krizin Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkiler üzerinde derin bir etkisi oldu. Dünyanın en büyük iki ekonomisi olan Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, toparlanma çabalarında çok önemli bir rol oynadığından Çin, Kanada'dan sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük ikinci ticaret ortağı oldu. Eylül 2008'de Çin, Amerika Birleşik Devletleri borcunun en büyük sahibi olmak için Japonya'yı geride bıraktı. Temmuz 2013 itibarıyla Çin'in 1,3 trilyon dolarlık Amerika Birleşik Devletleri borcu vardı ve bu olay iki ülkenin karşılıklı bağımlılığını vurguladı ve küresel zorlukların üstesinden gelmek için işbirliğine duyulan ihtiyacı vurguladı (Akçadağ, 2010).

Bu olayların altıncısı Sunnyland Zirvesi 2013: 2011 Yılında Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Amerika Birleşik Devletleri'nin Orta Doğu'dan Asya'ya "pivotunu" açıkladı. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin Asya-Pasifik bölgesindeki askeri, siyasi ve ekonomik ilişkilere olan ilgisinin yatırımını gösteriyor. Çin, dünyanın dikkatini çeken güçlü bir ülke haline geldi ve düzenli bir diyalog kurmak her zamankinden daha önemli. Haziran 2013'teki Sunnylands zirvesi'nde Başkan Xi Jinping ve Başkan Barack Obama ilk kez bir araya geldi. California, Rancho Mirage'da büyük bir mülk olan Sunnylands, iki liderin iklim değişikliği, siber güvenlik ve Kuzey Kore gibi önemli konularda konuşmaları için rahat bir ortam sağlamıştır (Akdağ, Çin Dış Politikasında Süreklilik ve Değişim, 2023).

Çin liderliği tarafından ortaya atılan bir ifade olan "yeni tür süper güç ilişkisi" konusundaki olumlu girişimlere ve tartışmalara rağmen, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında çatışmaya neden olmaya devam eden birkaç büyük faktör var. Örneğin, Doğu Çin Denizi ve Güney Çin Denizi'ndeki Japonya ile Çin arasındaki toprak anlaşmazlıkları çatışmaya girerse, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ile ilişkilere ciddi zarar verecek olan Japonya'yı savunmak zorunda kalacak. Çin ile Tayvan arasındaki kırılğan ilişki, Çin'in insan hakları ihlallerinin yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki gerginliğin de nedenidir. Birçoğu Amerika Birleşik Devletleri'ye bakıyor. Çin ile ilişkiler karşılıklı yarar sağlarken, diğerleri artan rekabet ve karşılıklı bağımlılıkla ilişkilerin kötüleştiğini düşünüyor. Çin, bölgesel ve uluslararası faaliyetlerde daha aktif bir rol oynuyor ve bu, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerine öngörülemez şekillerde zarar verebilir veya yardımcı olabilir. Her iki durumda da, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkilerin tarihi, bugün ilişkilerin durumunu etkilemede kilit bir rol oynamaktadır. Çin'in uluslararası toplumdaki artan gücü ve etkisi ile Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri, iki ülkenin refah ve güvenliğinin sağlanmasında her zamankinden daha önemli hale gelmiştir (Hsieh, 2020).

Bu olayların yedincisi Trump çağı ve büyüyen rekabet (2017-2020): Başkan Donald Trump döneminde, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişki ticaret anlaşmazlıkları, tarifeler ve teknolojik rekabetle giderek daha tartışmalı hale gelmiştir. Trump yönetimi Çin'i stratejik bir rakip olarak nitelendirdi ve fikri mülkiyet hırsızlığı ve teknoloji transferi gibi konularda daha çatışmacı bir yaklaşım benimsedi. Her iki ülke de birbirlerinin mallarına tarife uyguladı ve bu da küresel ekonomiyi etkileyen bir ticaret savaşına yol açtı (Bustinduy, 2022).

Bu olayların sekizincisi Güncel gelişmeler (2021-günümüz): Çin ile ilişkilerde önemli bir bozulmaya neden olan eski Başkan Donald Trump'ın yönetiminden 4 yıl sonra, dünyanın en büyük iki ekonomik gücü arasındaki ticaret anlaşmazlığının gölgesinde kaldı ve birçoğu Joe Biden'in cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki zaferinin açıklanmasından sonra Çin'e karşı daha istikrarlı bir politika getirmesini bekliyordu. Ancak Biden yönetiminin ilk yılı sona ererken, göstergeler Biden'in politikasının selefinin yaklaşımından çok farklı olmadığını gösteriyor.

Biden, göreve başladığı ilk günden itibaren Çin'le yüzleşmeyi ekonomik ve stratejik gündeminin merkezine koydu. Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı

Anthony Blinken'e göre, selefi ile "Yirmi Birinci Yüzyılın en büyük jeopolitik mücadelesi" olarak kabul edilen Asya devine karşı aynı sertliği hemen benimsedi. İkincisi, Çin ile ilişkinin farklı boyutlarının olduğunu açıkladı: yüzleşme, rekabet, işbirliği. Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nin Biden döneminin başında Çin'e yönelik politikasını incelerken, bu politikadan aslan payını yalnızca "yüzleşme" unsurunun aldığı aşikar görünüyor (Güneş, 2021).

Bu nedenle, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkilerin çok çeşitli ekonomik, güvenlik ve ideolojik faktörlerden etkilenecek çok yönlü olduğunu ve gelişmeye devam ettiğini not ediyoruz. İki ülke arasındaki ilişkinin önümüzdeki yıllarda küresel dinamikleri şekillendirmesi muhtemel.

2.2. ABD-Çin İlişkilerinin Boyutları

Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkilerin normalleşmesi, on yıllar içinde gelişen karmaşık ve çok yönlü bir süreç olmuştur ve iki ülke arasındaki yukarıda açıklanan ilişkilerin oluşumu yoluyla bu ilişkinin boyutlarının olduğunu görmekteyiz.

Diplomatik, ekonomik ve kültürel yönler de dahil olmak üzere iki ülke arasındaki genel dinamikleri şekillendiren bu normalleşmenin farklı boyutlarından bazıları şunlardır.

2.2.1. Siyasi Ve Diplomatik Boyut

Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki diplomatik ilişkilerin normalleşmesi, her iki ülkenin de bir dizi diplomatik girişimde bulunduğu 1970'lerin başlarına kadar izlenebilir. 1971'de BM Genel Kurulu, Çin Halk Cumhuriyeti'ni "Çin'in Birleşmiş Milletler nezdindeki tek meşru temsilcisi" olarak tanıyan 2758 sayılı Kararı kabul etti. Bu adım, Çin'in uluslararası tanınmasında önemli bir değişime işaret etti ve Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında resmi diplomatik ilişkilerin kurulmasının yolunu açtı. 1972'de Başkan Richard Nixon, Çin'e tarihi bir ziyarette bulundu ve bunu yapan ilk Amerikan başkanı oldu. "Nixon ziyareti" olarak bilinen bu ziyaret, iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesinde belirleyici bir adımdı. İletişim kanalları açtı ve gelecekteki diplomatik ilişkilerin temelini atmıştır (Tucker, 2005).

1882'de Çin Dışlama Yasası ilan edildi ve Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişki üzerinde derin etkisi olan önemli bir mevzuat parçası olarak kabul edildi ve Amerikan tarihinde belirli bir milliyet veya ırk temelinde göçü kısıtlayan ilk büyük yasa oldu. Yasa özellikle Çinli göçmenleri hedef aldı ve birkaç on yıl boyunca Amerika Birleşik Devletleri'ne girişlerini etkili bir şekilde yasakladı. Çin Dışlama Yasasını anlamak için, Amerika Birleşik Devletleri'nin esas olarak Kaliforniya tarafından yönlendirilen bir Çin göç dalgası yaşadığı 19. yüzyılın ortalarında kabul edildiği tarihsel bağlamı dikkate almak önemlidir. Çin Dışlama Yasası Amerika Birleşik Devletleri Kongresi tarafından kabul edildi ve Başkan Chester A.Arthur tarafından yasalaşması için imzalandı. Çinli işçilerin ülkeye girmesini engelleyen Çin işçi göçüne on yıllık bir yasak getirdi. Yasa ayrıca Çinli göçmenlerin, yasanın gözünde onları kalıcı yabancılar haline getirerek etkili bir şekilde vatandaşlığa kabul etme fırsatını da reddetti. (D, 2021)

Dahası, yasa, tüccarlar, öğretmenler, öğrenciler ve diplomatlar gibi bazı muaf grupların Amerika Birleşik Devletleri'ne girmesine izin veren bir sertifika sistemi getirdi. Bununla birlikte, bu muaf gruplar bile önemli kısıtlamalarla karşı karşıya kaldı ve yoğun inceleme ve ayrımcılığa maruz kalmıştır.

Çin toplulukları üzerindeki etkisi Çin Dışlama Yasası, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Çin toplulukları üzerinde derin bir etkiye sahipti. Bu, Çin göçünde ve ailelerin ve toplulukların ayrılmasında önemli bir azalmaya yol açtı. Hâlihazırda Amerika Birleşik Devletleri'nde ikamet eden Çinli göçmenler artan ayrımcılık ve düşmanlıkla karşı karşıya kaldılar ve sıklıkla şiddet ve tacize maruz kaldılar. Yasa ayrıca Çin karşıtı ve yabancı düşmanı duyguları körükleyerek Çin nüfusuna karşı zararlı klişeleri ve önyargıları sürdürdü. Çinli Amerikalılar, Sınırlı iş fırsatları ve sosyal kabulle karşı karşıya kaldıkları için marjinalleştirildi ve toplumun ana akımından dışlanmıştır (Abdeen, 2022).

Diplomatik serpinti Çin Dışlama Yasası, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki diplomatik ilişkileri gerdi. Çin hükümeti bu eylemi egemenliğine ve vatandaşlarının onuruna doğrudan hakaret olarak görüyordu. Amerikan vatandaşlarının Çin'e seyahatine kendi kısıtlamalarını getirerek yanıt verdi.

Yasanın Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri üzerinde de daha geniş etkileri olmuştur. Ayrımcı göç politikaları için bir emsal teşkil etti ve Amerika Birleşik

Devletleri'nin Çin nüfusu arasında olumsuz algılanmasına katkıda bulundu. Bu algı uzun yıllar devam etmiş ve iki ülke arasında güven ve işbirliği kurma çabalarını engellemiştir.

Çin Dışlama Yasası, ikinci Dünya Savaşı sırasında 1943'te nihayet yürürlükten kaldırılana kadar altı yıldan fazla bir süredir yürürlükte kaldı. İptal, değişen jeopolitik dinamikler ve Japonya'ya karşı savaş çabalarında Çin'in desteğine duyulan ihtiyaçtan kaynaklandı (D, 2021).

Çin Dışlama Yasası'nın mirası, Çinli göçmenlerin karşılaştığı tarihsel ayrımcılığın ve dışlayıcı politikaların uzun vadeli etkisinin bir hatırlatıcısı olarak hizmet ettiği için Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkiyi şekillendirmeye devam etti. Yasa ayrıca Göçün karmaşıklıklarını ve zorluklarını ve ikili ilişkilerde ırk, etnik köken ve ayrımcılık konularının ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Son yıllarda, Çin Dışlama Yasası'nın neden olduğu tarihsel adaletsizlikleri tanıma ve ele alma çabaları olmuştur. Bu çabalar arasında halkın özürleri, eğitim girişimleri ve Çinli Amerikalıların Amerikan toplumuna katkılarının tanınması yer alıyor. İlerleme kaydedilirken, yasanın mirası Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinde hassas ve önemli bir konu olmaya devam ediyor.

O zamandan beri, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin birbirlerinin başkentlerinde büyükelçilikler kurdular ve düzenli üst düzey diplomatik alışverişlerde bulundular. Bu borsalar ticaret, güvenlik, insan hakları ve bölgesel işbirliği gibi çok çeşitli konuları kapsamıştır. Ara sıra yaşanan gerginlik ve anlaşmazlıklara rağmen, iki ülke arasındaki diplomatik ilişkiler gelişmeye ve kapsamlı ikili ilişkilerin şekillenmesinde hayati bir rol oynamaya devam etmiştir (Umuç, 2014).

Diplomatik boyut aynı zamanda resmi etkileşimleri, üst düzey ziyaretleri ve Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki diplomatik müzakereleri de içeriyor. Diplomatik ilişkiler, iklim değişikliği ve Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme konusundaki ortak çabaların yanı sıra insan hakları ve bölgesel anlaşmazlıklar üzerindeki gerilimler gibi işbirliği dönemlerine de tanık oldu. Bu boyut aynı zamanda stratejik ve ekonomik diyalog ve Birleşmiş Milletler gibi ülkelerin katıldığı çeşitli ikili ve çok taraflı forumları da içermektedir.

İdeolojik farklılıklar: siyasi boyut, iki ülkenin zıt siyasi sistemlerini, değerlerini ve ideolojilerini yansıtır ve Amerika Birleşik Devletleri demokratik ilkeleri, insan

haklarını ve ifade özgürlüğünü desteklerken, Çin sosyal istikrarı, egemenliği ve iç işlerine karışmamayı vurgular.

2.2.2. Askeri Boyutlar

Askeri ilişkilerin boyutları, savunma işbirliği ve askeri mübadeleler, silah satışları ve stratejik diyaloglar dahil olmak üzere çok çeşitli alanları içermektedir. Bu etkileşimler, her iki ülkenin değişen dinamiklerini ve önceliklerini yansıtan zaman içinde gelişmiştir. Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin arasındaki askeri ilişkilerin tarihi, iki ülkenin etkileşimlerinin sınırlı olduğu 20. yüzyılın başlarına kadar uzanıyor.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, Japonya'ya karşı savaşta müttefikti ve bu da gelecekteki işbirliğinin temelini attı. Ancak Çin iç savaşı ve ardından 1949'da Çin halk Cumhuriyeti'nin kurulması, iki ülke arasında gergin ilişkiler dönemine yol açtı (Akçadağ, 2010).

Son yıllarda, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki savunma işbirliği, askeri ilişkilerinin önemli bir yönü haline geldi. Savunma işbirliğinin temel amacı istikrarı güçlendirmek, karşılıklı anlayışı teşvik etmek ve olası çatışmaları yönetmektir. Bu işbirliği ortak askeri tatbikatları, üst düzey ziyaretleri, stratejik konulardaki diyalogları içerir. Savunma işbirliğinin ana mekanizmalarından biri, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki savunma danışma görüşmeleridir. Bu görüşmeler, her iki ülkeye de bölgesel güvenlik, askeri şeffaflık ve kriz yönetimi konularını tartışmaları için bir platform sağlıyor. Terörle mücadele servisi, güven inşa etmede ve iki ordu arasındaki yanlış anlamaları azaltmada çok önemli bir rol oynadı. Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin siyasi ve askeri boyutları açısından iki ülke arasındaki dinamikleri şekillendiren önemli hususlardır:

Birincisi Stratejik Rekabet: Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkileri, özellikle Asya-Pasifik bölgesinde stratejik rekabetle giderek daha fazla tanımlanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Çin'in askeri modernizasyonu, artan savunma harcamaları ve Asya-Pasifik bölgesindeki Amerikan etkisine yönelik potansiyel zorluğu konusundaki endişelerini dile getirmiştir (Beckman, 2013).

İkincisi Silah Satışı ve Savunma İşbirliği: Amerika Birleşik Devletleri-Çin askeri ilişkilerinde silah satışları tartışmalı bir konu olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri, bölgesel istikrar ve güç dengesi üzerindeki potansiyel etkiyle ilgili endişeler nedeniyle Çin'e silah satışına yaklaşımında temkinli davrandı. Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'e yönelik silah satış politikasına, güvenilir caydırıcılığı sürdürme, bölgesel istikrarı güçlendirme ve Amerika Birleşik Devletleri müttefiklerinin güvenliğini sağlama ilkeleri de rehberlik ediyor. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri, Çin'in iç işlerine müdahale olarak algıladığı için, Çin hükümetinin hoşnutsuzluğuna rağmen Tayvan'a silah satmaya devam etmiştir (Al-Asiri, 2022).

Buna karşılık Çin Dışişleri Bakanlığı, Çin'in Washington ile askeri ilişkileri ve üst düzey güvenlik görüşmelerini dondurmaya karar verdiğini açıklayarak, Tayvan ile silah anlaşmasında yer alan Amerika Birleşik Devletleri silah şirketlerine yaptırım uygulayacağını belirtmiştir.

Çin dışişleri bakanlığı yaptığı açıklamada, Pentagon'un Tayvan ile sonuçlandırmayı planladığı silah anlaşmasını protesto etmek için bu kararı aldığını söylemiştir.

Son zamanlarda Çin, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı "Joe Biden" in 23 Aralık 2022'de imzalanmasının ardından 2023 mali yılı için 858 milyar dolar değerindeki Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası'na, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a 10 milyar dolara kadar silah satışına izin veren hükümleri nedeniyle şiddetle karşı çıktı. topraklarının ayrılmaz bir parçası. Çin Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada, yasanın Çin'e açık bir provokasyon ve Tayvan Boğazı'nda barış ve istikrara yönelik bir tehdit olduğunu belirtirken, Tayvan yasayı adanın güvenliğini güçlendirmedeki rolünden dolayı Amerika Birleşik Devletleri'nin güçlenmeye olan ilgisinin boyutunu gösterecek şekilde memnuniyetle karşıladı Pekin'in muhalefetine rağmen onunla ilişkileri (Service, 2023).

Öte yandan Amerika Birleşik Devletleri, adanın güvenliğini sağlamak için Tayvan ile ilişkiler yasası kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirdiğini savunuyor.

Üçüncüsü Askeri Pozisyonlar : Çin'in artan askeri varlığının ve yapay adaların inşası ve askeri tesislerin kurulması da dahil olmak üzere Güney Çin Denizi'ndeki iddialı eylemlerinin etkileri, Amerika Birleşik Devletleri politika yapıcıları arasında endişeleri artırdı ve bölgede daha iddialı bir Amerika Birleşik Devletleri askeri duruşuna yol açtı.

Gerginliklere rağmen, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, gerginlikleri yönetmeyi, iletişimi geliştirmeyi ve güven inşa etmeyi amaçlayan sınırlı askeri değişimler ve ortak tatbikatlarla uğraşıyorlar (D, 2021).

Askeri mübadeleler, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında anlayış ve güven inşasını teşvik etmede hayati bir rol oynamaktadır. Bu tür değişimler arasında askeri yetkililerin ziyaretleri, ortak eğitim tatbikatları ve eğitim programları yer alıyor. Bu tür değişimlerin amacı kişisel ilişkileri güçlendirmek, şeffaflığı artırmak ve iletişim kanallarını iyileştirmektir.

Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki Deniz-Askeri Danışma anlaşması, askeri değişimler için önemli bir mekanizmadır. Merkez, denizcilik alanında deniz güvenliği, kriz yönetimi ve güven artırıcı önlemler konusundaki tartışmaları kolaylaştırmaktadır. Bu değiş tokuşlar, yanlış anlaşılmaları önlemeye ve iki ülkenin donanmaları arasında kazara çatışma riskini azaltmaya yardımcı olmuştur (Kartal Batuhan, 2021).

Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin siyasi ve askeri boyutları da yakından iç içe geçmiştir, çünkü siyasi kararların ve eylemlerin genellikle askeri sonuçları vardır ve bunun tersi de geçerlidir. Bu boyutların etkileşimi, ilişkinin genel doğasını önemli ölçüde etkiler ve bölgesel ve küresel güvenliğin dinamiklerini şekillendirme potansiyeline sahiptir.

Dördüncüsü Siber Güvenlik : Siber güvenlik, Amerika Birleşik Devletleri-Çin askeri ilişkilerinin kritik bir boyutu olarak ortaya çıktı. Her iki ülke de siber casusluk ve birbirlerine yönelik siber saldırılara karışmakla suçlanıyor. Bu faaliyetler, tırmanma olasılığı ve siber tehditlerin yönetiminde işbirliğine duyulan ihtiyaç konusunda endişelere yol açmıştır.

Siber güvenlik sorunlarını çözmeye çabaları arasında ikili anlaşmalar, diyaloglar ve güven artırıcı önlemler yer aldı. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, siber uzaydaki davranış standartları, bilgi alışverişi ve siber suçlarla mücadelede işbirliği konusundaki tartışmalara katıldı. Bununla birlikte, güven oluşturmada ve siber güvenlik sorunlarını etkin bir şekilde ele almada önemli zorluklar devam etmektedir (Güneş, 2021).

2.2.3. Ekonomik Boyutları

Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ekonomik ilişki, 18. yüzyılda Amerikalı tüccarlar ile Çinli tüccarlar arasındaki erken etkileşimlere kadar izlenebilir. Ancak Çin'in ekonomik reformlara girişip dünyaya açıldığı 1970'lerin sonlarına kadar iki ülke arasındaki ticaret ve yatırım gelişmeye başlamamıştı. Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ticaret ve yatırım, ikili ilişkilerinin dinamiklerini şekillendirmede önemli bir rol oynamıştır. Yıllar geçtikçe, her iki ülke de ekonomileri ve küresel pazar üzerinde geniş kapsamlı etkileri olan karmaşık bir ekonomik ilişkiler ağıyla büyük ticaret ortakları haline geldi (Buszynski, 2012).

İlk boyut İş ilişkileri ile temsil edilir: Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ticaret son birkaç on yılda önemli ölçüde arttı. Çin, yıllık milyarlarca dolarlık mal ve hizmet alışverişiyle Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük ticaret ortağı haline geldi. Ticaret ilişkisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'den ihraç ettiğinden daha fazla mal ithal ettiği önemli bir ticaret dengesizliği ile karakterizedir.

Amerika Birleşik Devletleri, Çin'den elektronik, makine, tekstil ve tüketim malları dahil olmak üzere geniş bir ürün yelpazesi ithal etmektedir. Öte yandan Amerika Birleşik Devletleri Çin'e tarım ürünleri, uçak, makine ve otomobil gibi çeşitli mallar ihraç etmektedir. Bu ticari ilişki, her iki ülkede de milyonlarca iş yaratılmasına yol açmış ve ekonomik büyümeye katkıda bulunmuştur (Cingöz, 2023).

Ancak ticaret dengesizliği iki ülke arasında tartışmalı bir konu olmuştur. Eleştirmenler, Çin'in döviz manipülasyonu ve haksız ticaret uygulamaları gibi ticaret uygulamalarının ticaret açığına katkıda bulunduğunu savunuyor. Amerika Birleşik Devletleri, ticari ilişkileri daha da zorlayan Çin'deki fikri mülkiyet hırsızlığı, zorla teknoloji transferi ve pazara erişim engelleri konusunda endişelerini dile getirmiştir.

İkinci boyut ise Yatırım ilişkileri: Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki yatırım, ekonomik ilişkilerinde belirleyici bir rol oynamıştır. Çinli şirketler Amerika Birleşik Devletleri'ne büyük yatırımlar yaptı, işletmeler satın aldı, ortak girişimler kurdu ve gayrimenkule yatırım yaptı. Amerikalı şirketler de aynı şekilde üretim, teknoloji ve hizmetler gibi çeşitli sektörlerde yatırım yaparak Çin'de fırsatlar aradılar. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Çin yatırımı, ileri teknolojiye erişim, pazar genişlemesi ve varlık çeşitlendirmesi gibi faktörlerden kaynaklandı. Çinli şirketler teknoloji, eğlence ve tarım gibi sektörlerde Amerikan şirketlerini satın aldı. Ancak bu yatırımlar, ulusal

güvenlik ve kritik altyapının korunmasına ilişkin endişeler nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin incelemesiyle karşı karşıya kaldı. Öte yandan, Çin'deki Amerikan yatırımı, muazzam pazar potansiyeli ve büyüyen orta sınıftan yararlanma arzusundan kaynaklanıyordu. Amerikan şirketleri Çin'de üretim tesisleri, Ar-Ge merkezleri ve perakende satış noktaları kurdular. Bununla birlikte, fikri mülkiyet ihlali ve sınırlı pazar erişimi gibi zorluklarla da karşı karşıya kaldılar (Tekir, 2023).

Üçüncü boyut ekonomik karşılıklı bağımlılık: Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ticaret ve yatırım ilişkisi, yüksek düzeyde ekonomik karşılıklı bağımlılık yarattı. Her iki ülke de ekonomik büyüme ve istikrar için birbirlerine bağımlıdır. Amerika Birleşik Devletleri düşük maliyetli mallardan ve Çin pazarına erişimden yararlanırken, Çin teknoloji transferi, yatırım ve ihracat fırsatlarından yararlanıyor.

Bununla birlikte, bu karşılıklı bağımlılık aynı zamanda riskler ve zorluklar da doğurmaktadır. İki ülke arasındaki ticaret anlaşmazlıkları ve tarifeler gibi ekonomik gerilimlerin küresel ekonomi üzerinde çarpan etkisi olabilir. Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında devam eden ticaret savaşı, her iki ülkedeki endüstrileri ve tüketicileri etkileyerek milyarlarca dolar değerinde mal tarifelerinde artışa yol açtı. Bununla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ticaretinin ve yatırımının geleceği belirsizdir. Devam eden ticaret savaşı, jeopolitik gerilimler ve teknolojik rekabet bir belirsizlik ve oynaklık atmosferi yarattı ve her iki ülke de fikri mülkiyetin korunması, pazara erişim ve adil ticaret uygulamaları gibi konularla boğuşuyor. Bu sorunların çözümü, ekonomik ilişkilerinin gelecekteki seyrini belirlemede belirleyici olacaktır. Zorluklar olsa da, işbirliği ve sinerji için fırsatlar da var. Her iki ülkenin de istikrarlı ve müreffeh bir dünya ekonomisini sürdürme konusunda ortak çıkarları vardır. Ortak bir zemin bulmak ve her iki tarafın endişelerini ele almak, karşılıklı yarar sağlayan bir ticaret ve yatırım ilişkisini teşvik etmenin anahtarı olacaktır (Cingöz, 2023).

2.2.4. Bölgesel Anlaşmazlıklar

Bölgesel anlaşmazlıklar, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında önemli bir gerilim kaynağı olmuştur. Bu anlaşmazlıklar, Güney Çin Denizi, Doğu Çin Denizi ve Tayvan dahil olmak üzere Asya-Pasifik bölgesindeki çeşitli bölgeleri ve adaları içerir. Rakip toprak iddiaları sadece ikili ilişkileri germekle kalmadı, aynı zamanda bölgedeki diğer ülkeler arasında da endişelere yol açtı (Ku, 2017).

İlk Çatışmalar Güney Çin Denizi: Güney Çin Denizi büyük stratejik öneme sahip bir alandır ve Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkide önemli bir çekişme noktası haline gelmiştir. Yaklaşık 3,5 milyon kilometrekarelik bir alanı kaplayan bu devasa su kütlesi, Çin, Vietnam, Filipinler, Malezya, Brunei ve Tayvan gibi birçok ülke ile sınırlanmıştır. Dünya deniz taşımacılığının üçte biri sularından geçtiği için Dünya Ticareti için hayati bir deniz yoludur.

Güney Çin Denizi, petrol ve gaz rezervleri, Balıkçılık ve potansiyel maden yatakları dahil olmak üzere doğal kaynaklar bakımından zengindir. Aynı zamanda, bazıları bölge ülkeleri arasındaki bölgesel anlaşmazlıklara konu olan birçok küçük adaya, resife ve sürüye ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle Çin, tarihi kayıtlara ve "dokuz çizgi çizgisi" haritasını yorumlamasına dayanarak neredeyse tüm Güney Çin Denizi üzerinde egemenlik iddia ediyor (Al-Qassab, 2000).

Amerika Birleşik Devletleri, navigasyon özgürlüğünü sürdürme ve bölgenin istikrarını sağlama taahhüdü nedeniyle Güney Çin Denizi'ne özel bir ilgi duyuyor. Amerika Birleşik Devletleri, Güney Çin Denizi'ni uluslararası sular olarak görüyor ve Çin'in aşırı denizcilik iddialarına meydan okumak için düzenli seyrüsefer özgürlüğü operasyonları (FONOPS) yürütüyor. Bu operasyonlar arasında, Çin toprakları olarak tanınmadıklarını kanıtlamak için tartışmalı adaların ve resiflerin 12 deniz mili içinde seyreden Amerika Birleşik Devletleri Donanması gemileri yer alıyor (Beckman, 2013).

Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki atılganlığı, komşuları ve Amerika Birleşik Devletleri arasında endişelere yol açtı. Çin, birçok mercan resifini ve sürüsünü askeri tesislere ev sahipliği yapabilecek yapay adalara dönüştürerek arazi ıslah faaliyetlerinde bulundu. Bu, Çin'in artan etkisinden ve askeri varlığından korkan bölge ülkeleri arasında gerginliğin artmasına ve güvensizlik duygusuna yol açmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri, Güney Çin Denizi'ndeki anlaşmazlıkların uluslararası hukuka, özellikle de Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne dayanarak barışçıl bir şekilde çözülmesini sürekli olarak savundu. Amerika Birleşik Devletleri, tüm tarafların kısıtlama uygulaması, gerginliği artırabilecek tek taraflı eylemlerden kaçınması ve ilgili tüm ülkelerin hak ve çıkarlarına saygılı bir davranış kuralları geliştirmek için çalışması gerektiğini söylüyor (Beckley, 2017).

Her iki ülke de işbirliği ve rekabet arasında hassas bir denge içinde olduğundan, Güney Çin Denizi sorunu Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinde odak noktası

haline geldi. Bir yandan Amerika Birleşik Devletleri, navigasyon özgürlüğünü sağlamak ve kurallara dayalı uluslararası düzeni desteklemek için bölgedeki varlığını sürdürmeye çalışıyor. Öte yandan Çin, Güney Çin Denizi'ni temel bir ulusal çıkar olarak görüyor ve egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumaya kararlı.

Güney Çin Denizi sorunu, Asya-Pasifik bölgesindeki daha geniş jeopolitik dinamiklerle de iç içe geçmiş durumda. Amerika Birleşik Devletleri, Çin'in iddialılığı konusundaki endişelerini paylaşan Japonya, Avustralya ve Filipinler gibi ülkelerle ittifaklarını ve ortaklıklarını güçlendirdi. Bu ittifaklar, bölgedeki olası saldırılara karşı caydırıcı bir işlev görmekte ve koordinasyon ve işbirliği için bir platform sağlamaktadır (Çolakoğlu, 2006).

Öte yandan Çin, Asya genelinde ve ötesinde bağlantı ve altyapı gelişimini iyileştirmeyi amaçlayan Kuşak ve Yol girişimi gibi ekonomik girişimlerle etkisini güçlendirmeye çalıştı. Kuşak ve Yol Girişimi, Çin'in artan ekonomik ve politik etkisi ve bölgesel düzeni yeniden şekillendirme yeteneğinden endişe duyan bölgedeki bazı ülkeler arasında endişelere yol açtı.

Güney Çin Denizi sorunu karmaşık ve çok yönlüdür, kolay çözümleri yoktur. Diplomasi, diyalog ve uluslararası hukuka bağlılık arasında hassas bir denge gerektirir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, farklılıklarını yönetmenin ve Güney Çin Denizi'nin çatışma için bir parlama noktası olmasını önlemenin bir yolunu bulmalı. Bu, sürekli bağlılık, güven artırıcı önlemler ve anlaşmazlıkların barışçıl çözümüne bağlılık gerektirecektir. Güney Çin Denizi'ndeki toprak anlaşmazlıkları, Çin ile diğer davacı ülkeler arasındaki gerilimi de artırdı. Örneğin Filipinler, Lahey'deki Daimi Tahkim Mahkemesi'nde Çin aleyhine bir dava açarak Çin'in iddialarının yasalılığına itiraz etti. 2016 yılında mahkeme, Çin'in iddialarının yasal dayanağı olmadığını belirterek Filipinler lehine karar verdi. Ancak Çin kararı reddetti ve tartışmalı sularda faaliyetlerine devam etmiştir (Beckman, 2013).

İkinci çatışmalar Doğu Çin Denizi: Doğu Çin Denizi, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında toprak anlaşmazlıklarının ortaya çıktığı başka bir bölgedir. Bu alandaki birincil çekişme noktası, Senkaku / Diaoyu Adaları üzerindeki egemenliktir. Bu ıssız adalar Tayvan'ın kuzeydoğusunda yer alır ve hem Çin hem de Japonya tarafından talep edilir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Japonya ile Senkaku Adaları'nın savunmasını içeren bir güvenlik anlaşması var. Sonuç olarak, Çin ile Japonya arasında bu adalar üzerindeki herhangi bir çatışma Amerika Birleşik Devletleri'yi anlaşmazlığa sürükleyebilir. Amerika Birleşik Devletleri, Senkaku Adaları'nı Japon yönetimi altında gördüğünü ve statükoyu değiştirebilecek tek taraflı eylemlere karşı olduğunu açıkça belirtti (Buszynski,2012).

Öte yandan Çin, adalara yönelik tarihi iddialarını doğruluyor ve bölgedeki denizcilik faaliyetlerini artırıyor. Çin donanma gemileri ve Sahil Güvenlik gemileri, adaların etrafındaki sularda düzenli olarak devriye geziyor ve bu da Japon gemileriyle çatışmalara yol açtı. Bu olaylar, Amerika Birleşik Devletleri'nin çatışmaya çekilmesiyle Çin ile Japonya arasında askeri bir çatışma olasılığına dair endişeleri artırdı.

Doğu Çin Denizi'ndeki toprak anlaşmazlıklarını çözme çabaları sınırlıydı. Çin ve Japonya arasındaki diplomatik kanallar gerildi ve anlamlı diyalog için çok az fırsat oldu. Amerika Birleşik Devletleri her iki tarafı da barışçıl müzakerelere girmeye teşvik etti ve istikrarı koruma ve gerginliği artırabilecek tek taraflı eylemlerden kaçınma çağrısında bulunmuştur (Beckman, 2013).

Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki artan askeri yetenekleri ve kararlılığı, komşu ülkeler ve Amerika Birleşik Devletleri arasında endişelere yol açtı Amerika Birleşik Devletleri, Çin'in toprak taleplerine meydan okumak için seyrüsefer özgürlüğü operasyonları yürüttü ve bölgedeki askeri varlığını artırmıştır.

Üçüncü çatışmalar Tayvan: Tayvan, 1971 yılına kadar BM şemsiyesinde tüm Çin adına temsil edilen etkili bir güçtü. Ancak Çin'in yükselişiyle birlikte bölgesel ve küresel düzeyde etkinliğini kaybetmeye başlayan Tayvan, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında hararetli bir çatışmaya dönüşebilecek bir "stratejik rekabet" sorunu haline geldi. Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin giderek gerilmesiyle, Tayvan'ın statüsü potansiyel çatışmanın odak noktası haline gelmiştir (Akçadağ, 2010).

Bu nedenle Tayvan sorununun tarihsel bağlamını anlamak, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin Tayvan'a ve onun yönetim temellerine yönelik stratejik çerçevesini anlamak için esastır.

3. TAYVAN SORUNU

3.1. Tayvan Sorunu: Amerika Birleşik Devletleri Ve Çin Arasında Karmaşık Bir İkilem

3.1.1. Tayvan'a Genel Bakış

Tayvan, güneydoğu Çin kıyılarına yaklaşık 100 mil, Amerika Birleşik Devletleri'ne yaklaşık 7.000 mil uzaklıkta yer alırken, Tayvan, kuzey Japonya'dan başlayıp güneybatıya Tayvan'a kadar uzanan "ilk ada zinciri" içinde yer almaktadır. Ve Vietnam'a doğru topallamadan önce Filipinler.

Bu nedenle, "ilk ada zincirini" güvence altına almak, PLA Donanmasını genişletilmiş bir deniz savunma derinliği ile güvence altına almakla eşdeğerdir ve buna göre Tayvan, Çin'in deniz sınırlarının ilk savunma hattıdır.

Tayvan'ın tarihi, MÖ 10.000'den beri adada insan yerleşimine dair kanıtlarla binlerce yıl öncesine dayanıyor ve pingpu ve Avustronezya konuşan halklar gibi yerli kabileler, dış güçlerin gelişinden önce adada yaşıyordu (Gelber, 2010).

Daha sonra on yedinci yüzyılda Hollanda Doğu Hindistan Şirketi Tayvan'da bir ticaret merkezi kurdu ve onu İspanyollar ve ardından Koxinga liderliğindeki Ming sadıkları izledi. Bununla birlikte, Qing hanedanlığı döneminde (1644-1912), Qing hükümeti Tayvan'ı Fujian eyaletine dahil edip onu bir sınır bölgesi olarak yönetirken Tayvan, Çin'in resmi bir parçası oldu. 1895'te birinci Çin-Japon Savaşı'ndan sonra Qing hanedanı, Şimonoseki Antlaşması uyarınca Tayvan'ı Japonya'ya devretti. Tayvan, II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar neredeyse 50 yıl boyunca Japon sömürge yönetimi altındaymıştır (Dittmer, (2017).

Japon işgali zorluk çekmeden değildi. Tayvan halkı, Japon makamları ile yerel halk arasında gerginliğe yol açan ayrımcılık ve kültürel asimilasyon politikalarıyla karşı karşıya kaldı. Bununla birlikte, Japonlar Tayvan'ın altyapısını, sanitasyonunu, sağlığını ve eğitimini geliştirdikçe, Japon dilinin ve kültürünün kullanımını teşvik ettikçe ve ayrıca yerel direniş hareketlerini bastırdıkça Japonya, Tayvan halkına katı bir otoriter yönetim uygulamıştır (Mitchell, 2017).

Japonya'nın II. Dünya Savaşı'nda yenilgisinden sonra Tayvan, Çin kontrolüne geri döndü, ancak Milliyetçi Parti ile Çin Komünist Partisi arasındaki Çin iç savaşı yeniden başlamıştır.

O zaman Çan Kay-şek liderliğindeki Kuomintang Partisi 1949'da iç savaşı kaybetti ve sıkıyönetim altında Çin halk Cumhuriyeti hükümetini yönetmeye devam ettikleri Tayvan'a taşındılar. KMT liderliğindeki Çin Cumhuriyeti hükümeti kendisini Tayvan'da kurdu ve Çin'in meşru hükümeti olduğunu iddia etti ve ada bağımsız bir devlet ilan edilmiştir. O zamandan beri, Çin anakarası Tayvan'ı geri alma hakkını talep ederken, Tayvan Çin'e katılmayı reddediyor (Buhite, 1978).

1950'de Başkan Truman, Amerika Birleşik Devletleri'nin artık Çin Halk Cumhuriyeti ile Çin Cumhuriyeti arasındaki anlaşmazlıklara karışmayacağını açıklamıştır. Ancak Kore Savaşı'nın patlak vermesinden sonra Başkan Truman, Tayvan'ı Çin anakarasından ayıran su kütlesi olan Tayvan Boğazı'nı etkisiz hale getirmenin Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarına olacağını hissetti. Truman, Amerika Birleşik Devletleri Donanması'nın yedinci filosuna Tayvan'ı Çin Halk Cumhuriyeti'nin saldırısından korumasını emretmiştir. 1953'te, Kore Savaşı'nı resmen sona erdiren ateşkes Anlaşması'nın imzalanmasından sonra, Başkan Dwight D. Eisenhower ateşkes Anlaşması'nı resmen imzaladı. Eisenhower, Tayvan Boğazı'nın deniz ablukasını kaldırdı (ThomasJ.Christensen,2003).

Çan Kay-şek hemen Çin'in deniz adaları jinmen (Quemoy) ve Mazu'ya (Matsu) binlerce asker gönderdi. PLA, adaları bombalayarak karşılık verdi ve Amerika Birleşik Devletleri, Çin'e nükleer saldırı tehdidinde bulundu ve Tayvan'ın arkasındaki Amerika Birleşik Devletleri gücüyle Çin müzakere etmeyi kabul etti. Ocak 1955'te Kongre, Başkan Eisenhower'a Tayvan'ı ve anakara Çin kıyılarındaki diğer adaları savunma yetkisi veren Formosa kararını kabul etti '1957'de Amerika Birleşik Devletleri Yedinci Filosu Tayvan Boğazı'nı bastı ve Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri'nin on üçüncü bölümü Tayvan'a girdi ve orada konuşlandırıldı ve Tayvan sorunu Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinde çok hassas bir sorun haline geldi ve Amerika Birleşik Devletleri, Japonya'nın yenilgisinden sonra Çin'i tanımadı ve deklarasyon 1949'da Çin'deki komünist rejimin etkisini genişletme korkusuyla Tayvan ile ilişkilerini pekiştirmeye ve ekonomik ve askeri desteğiyle Çin'in meşru bir temsilcisi olarak tanımaya çalışmıştır (Sükan, 2000).

Ardından, 1958'de Çin Halk Cumhuriyeti adaları tekrar bombaladı ve Amerika Birleşik Devletleri nükleer enerjiyi tehdit etmiştir. ÇHC'nin nükleer gücü olmadığı için bu o zamanlar etkili bir tehditti, ancak bu kısa sürede değişti. Çin Halk Cumhuriyeti ilk başarılı atom bombasını Ekim 1964'te test etti ve nükleer kulübe katılmıştır.

Uluslararası durumun değişmesi ve Çin'in yeni gücünün gelişmesiyle Amerika Birleşik Devletleri, Çin'e yönelik politikalarını değiştirmeye başladı ve BM Genel Kurulu, Ekim 1971'deki 26. oturumunda, halkın tüm meşru haklarının restorasyonunu kabul eden 2758 sayılı Kararını kabul etti. Birleşmiş Milletler'de Çin Cumhuriyeti ve Tayvan'ın Birleşmiş Milletler'den sınır dışı edilmesi (Tucker, 2005).

O zamandan beri, çoğu ülke Çin Halk Cumhuriyeti'ni Çin hükümeti olarak tanıdığı için Çin Cumhuriyeti'nin uluslararası tanınırlığı azalmıştır. Daha sonra 1980'lerin sonlarından 1990'ların ortalarına kadar Tayvan, sıkıyönetimin sona ermesi, basın özgürlüğünün kurulması, ifade özgürlüğü ve çok partili seçimler de dahil olmak üzere demokratik bir süreçten geçmiştir. 1991'de Çin Cumhuriyeti Anayasası, doğrudan cumhurbaşkanlığı seçimlerine izin verecek şekilde değiştirildi ve 2000'de Chen Shui-bian, Tayvan cumhurbaşkanı seçildi ve 50 yıl içinde KMT olmayan ilk cumhurbaşkanı olmuştur (Çolakoğlu, Çin-Tayvan Yakınlaşması, 2009). 2016 yılında Tsai Ing-wen, Tayvan'ın ilk kadın başkanı olarak Tayvan cumhurbaşkanı seçildi. Tayvan, önemli ekonomik büyümeye yol açan ekonomik ve politik reformlar yaşamaya başlamıştır. Tayvan da daha demokratik hale geldi ve ardından Tayvan ekonomik olarak gelişmeye devam ederek küresel bir teknoloji merkezi haline gelmiştir. Tayvan ayrıca dünyanın her yerinden gelen göçmen akını ile kültürel olarak daha çeşitli hale geliyor (Martin, 2022).

Bugün Tayvan, aktif bir demokratik hükümete sahip bağımsız, egemen bir devlettir. Tayvan, Çin Halk Cumhuriyeti de dahil olmak üzere birçok ülke ile güçlü ekonomik ve kültürel bağlara sahiptir. Tayvan'ın geleceği belirsiz olsa da, adanın Yirmi Birinci Yüzyılda büyüme ve refah için büyük potansiyeli var. Bu nedenle Tayvan, başta adanın Pasifik Okyanusu'ndaki hayati konumu olmak üzere çeşitli açılardan Çin için bir endişe kaynağıdır, bu nedenle Çin'in güneydoğusunda yer alır ve Kuzeydoğu Asya'yı güney ve Orta Doğu ile Tayvan Boğazı ve Yachi Boğazı arasında önemli bir bağlantı oluşturur. kuzeyde Japon adaları ve Güneyde Filipin adaları (Gisela, 2022).

Tayvan konusundaki anlaşmazlık yalnızca Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerini etkilemekle kalmıyor, aynı zamanda Doğu Asya'daki diğer ülkelerin bölgesel istikrarı, güç dengesi ve güvenlik çıkarları için daha geniş etkileri vardır.

3.1.2. Tayvan'ın Yönetimi Ve İç Ve Dış Politikası

Tayvan meselesi bir unsur olarak, özellikle Çin İç Savaşı'ndan günümüze kadar Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki siyasi gidiş gelişlerde etkili bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Burada, Tayvan'ın iç ve dış politikasının belirlediği faktörlere dayalı olarak Tayvan'ın Çin'e ve Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı tutumundan yoksun değildir. Bu, öncelikle Tayvan'ın benimsediği iç politikaya, ardından dış politikalarına bakmayı gerektirir.

İlk olarak, Tayvan Yönetimi: On yıl boyunca Tayvan, kmt'nin tek partili bir sistemi elinde tutmasıyla otoriter yönetim altındaymıştır. Bu dönemde Tayvan'daki Çin Cumhuriyeti hükümeti, Çin'in meşru hükümeti olduğunu iddia etti ve uluslararası tanınırlık istemiştir. Ancak 1980'de Tayvan, otoriterlikten demokrasiye geçiş olmak üzere büyük bir siyasi dönüşüm geçirmiştir.

Soğuk Savaş döneminin ilk yıllarında Tayvan, Kuomintang liderliğindeki Çin Cumhuriyeti hükümeti tarafından dayatılan sıkıyönetim ile yönetiliyordu. Bu sıkıyönetim 1949'dan 1987'ye kadar neredeyse kırk yıl sürdü ve Tayvan'daki siyasi manzara ve sivil özgürlükler üzerinde derin bir etkisi olmuştur.

Sıkıyönetim uyarınca KMT hükümeti siyasi muhalefet üzerinde sıkı kontroller uyguladı ve ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğünü kısıtladı. Hükümetin amacı, yönetimine karşı herhangi bir muhalefeti bastırmak ve algılanan komünist tehditler karşısında istikrarı sağlamaktı, KMT dışındaki siyasi partiler yasaklandı ve muhalif sesler genellikle hapis veya sürgün yoluyla susturulmuştur (Dittmer, (2017).

Bu kısıtlamalara rağmen Tayvan, bu dönemde hızlı ekonomik büyüme ve modernleşme yaşadı. KMT hükümeti, Tayvan'ın ekonomik bir güce dönüşmesinin temelini oluşturan bir dizi ekonomik reform ve politika uyguladı. Bu ekonomik başarı, kmt'nin yönetimini meşrulaştırmaya yardımcı oldu ve uluslararası konumunu güçlendirmiştir.

Soğuk Savaş sırasında Amerika Birleşik Devletleri, hem Çin hem de Tayvan ile ilişkilerinde hassas bir denge kurmuştur. Bir yandan Amerika Birleşik Devletleri, komünizmin yayılmasını kontrol altına almaya ve müttefiki Tayvan'ı desteklemeye çalıştı. Öte yandan, ÇHC'nin artan küresel etkisini de fark etti ve Çin ile iş yapmaya çalışmıştır (Buckley, 2019).

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve Sovyetler Birliği'nin çöküşü, Tayvan'daki Amerika Birleşik Devletleri-Çin-Tayvan ilişkileri ve yönetimi üzerinde derin bir etkiye sahipmiştir. Amerika Birleşik Devletleri ile Sovyetler Birliği arasındaki ideolojik rekabet azaldıkça, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkilerin stratejik hesaplamaları değişmiştir.

Tayvan'da 1987'de sıkıyönetimin kaldırılması demokratikleşme sürecinin başlangıcı oldu. Siyasi partiler yasallaştırıldı, sivil özgürlükler kademeli olarak genişletilmiştir. Tayvan'ın demokrasiye geçişi, yönetiminde önemli bir kilometre taşıydı ve daha açık ve çoğulcu bir siyasi sistemin yolunu açmıştır (Kissinger, 2015).

Demokratik İlerici Parti, Kuomintang'ın uzun süredir devam eden hakimiyetine meydan okuyan büyük bir siyasi güç olarak ortaya çıkmıştır. DPP, Tayvan'ın bağımsızlığını ve Çin'e karşı daha iddialı bir duruşu savunurken, KMT statükoyu korumayı ve barışçıl boğazlar arası ilişkiler aramayı tercih etmiştir.

Tayvan'ın değişen siyasi manzarasının yönetimi ve Çin ile ilişkisi üzerinde etkileri olmuştur. Demokratik İlerleme Partisi'nin 2000 yılında Başkan Chen Shui-bian'ın seçilmesiyle iktidara gelmesi, Tayvan'ın Çin'e yaklaşımında büyük bir değişime işaret etmiştir. Chen'in yönetimi, Tayvan'ın ayrı kimliğini vurgulayan ve daha fazla uluslararası tanınmaya iten politikalar izlemiştir (Adıbelli, 2006).

Genel olarak Soğuk Savaş dönemi, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki Tayvan'a yönelik ilişkilerin stratejik çerçevesini oluşturdu ve Tayvan'ın yönetimi üzerinde derin bir etkisi olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nin komünizme karşı stratejik bir müttefik olarak Tayvan'a verdiği destek, tek Çin politikasıyla birleştiğinde, bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri-Çin-Tayvan ilişkilerinin parametrelerini belirlemiştir. Tayvan'da sıkıyönetimin kaldırılması ve Soğuk Savaş'ın sona ermesi de Tayvan'ın siyasi manzarasında önemli değişikliklere yol açtı ve demokratikleşmesinin Yolunu açmıştır.

İkincisi, Tayvan'ın İç Politikası : Tayvan, bir cumhuriyetin başkanlık ettiği demokratik bir ülkedir ve çok partili bir siyasi sisteme sahiptir. İç politika ile ilgili olarak Tayvan, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı duydu, kültürel ve dilsel çeşitliliği destekledi ve iç politikalarını ekonomik kalkınma, sosyal refah ve ulusal savunmaya odaklamıştır. Bağımsızlık sorunu, Tayvan'ın iç politikasının karşı karşıya olduğu başlıca sorunlardan biridir (Özmen, 2022).

Tayvan'daki siyaset sahnesi iki ana partiden oluşuyor: Kuomintang ve Demokratik İlerleme Partisi. 1912'de kurulan KMT, otoriter dönemdeki yönetimi de dahil olmak üzere Tayvan tarihinde önemli bir rol oynamıştır. Parti, Çin anarşisi ile daha yakın ilişkileri savunuyor ve "tek Çin" politikasını destekliyor. Öte yandan, 1986'da kurulan Demokratik İlerleme Partisi, Tayvan'ın egemenliğini ve demokratik değerlerini savunan bağımsızlık yanlısı bir parti olarak ortaya çıkmıştır. KMT, geleneksel olarak iş dünyasından ve anakara Çin ile bağlantıları olan eski nesillerden güçlü destek almıştır. Ancak son yıllarda parti, ekonomik sorunlar ve nesiller arası değişimler de dahil olmak üzere çeşitli faktörler nedeniyle popülaritesini korumada zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Demokratik İlerleme Partisi ise genç seçmenlerden ve Tayvan'ın bağımsızlığına ve demokratik değerlerine öncelik verenlerden destek almıştır (Özmen, 2022).

Kuomintang ve Demokratik İlerleme Partisi dışında, Tayvan'daki siyaset sahnesinde rol oynayan birkaç küçük parti vardır. Bunlar arasında 2015 yılında ortaya çıkan ve sosyal adalet ve siyasi reforma odaklanan yeni iktidar partisi ile 2000 yılında Kuomintang'dan kopan ve boğazlar arası ilişkilere daha muhafazakâr bir yaklaşımı savunan ilk halk partisi yer alıyor (Buckley, 2019).

Tayvan'daki siyasi partiler, ülkenin yönetim ve politika oluşturma sürecini şekillendirmede çok önemli bir role sahiptir ve Yasama Yuanındaki sandalyelerin çoğunluğunu elinde tutan parti hükümeti kurar ve başbakanı atar. Cumhurbaşkanı gelince, devlet başkanı olarak ülkedeki siyasetin yönünü belirlemede önemli bir rol oynuyor.

Tayvan'daki siyasi partiler, ekonomik kalkınmadan boğazlar arası ilişkilere kadar çeşitli kamu politikası konularında aktif tartışmalar ve tartışmalar yürütüyorlar. Bu tartışmalar aynı zamanda Tayvan halkının çeşitli çıkarlarını ve isteklerini yansıtan politikaların oluşturulmasına da katkıda bulunuyor.

Ayrıca, Tayvan'daki siyasi partiler siyasi katılım ve temsil için bir platform görevi görüyor. Bireylerin siyasete girmeleri, fikirlerini ifade etmeleri ve demokratik sürece katkıda bulunmaları için fırsatlar sağlarlar. Parti üyeliği ve katılımı yoluyla bireyler partinin gündemini etkileyebilir ve değer ve inançlarına uygun politikaların geliştirilmesine katkıda bulunabilirler.

Siyasi partiler ve seçimler bu nedenle Tayvan'daki yönetişimin ve siyasi ortamın ayrılmaz bir parçasıdır (Çolakoğlu, Çin-Tayvan Yakınlaşması, 2009).

Üçüncüsü, Tayvan'ın Dış Politikası: Tayvan'ın dış politikası, dünyanın diğer ülkeleriyle samimi diplomatik ilişkiler kurarak egemenliği ve bağımsızlığı savunmaya devam etmekle karakterize edilir. Bu politika, diğer ülkelerle ilişkilerde tarafsızlık ve huzur ile karakterizedir.

Bununla birlikte, uluslararası arenadaki benzersiz konumu nedeniyle Tayvan'ın dış politikası çeşitli zorlukların ve kısıtlamaların üstesinden gelmelidir, işte bazı önemli noktalar. Diplomatik ilişkiler: Çin Halk Cumhuriyeti'nin yalnızca " bir Çin " olduğunu ve Tayvan'ın kendi topraklarının ayrılmaz bir parçası olduğunu iddia ettiği " tek Çin politikası" nedeniyle (Özmen, 2022).

Öte yandan, Çin Cumhuriyeti hükümeti Tayvan'da kendi yönetimini sürdürür ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Tayvan üzerindeki egemenlik iddialarını reddeder. Bununla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri de dahil olmak üzere uluslararası toplum, Tayvan ile gayri resmi ilişkilerini sürdürürken Çin Halk Cumhuriyeti'ni Çin hükümeti olarak tanıyarak genellikle "tek Çin politikasına" bağlı kalmıştır.

Tayvan ayrıca Birleşmiş Milletler ve diğer birçok uluslararası kuruluşun üyesi değildir. Buna rağmen Tayvan, daha geniş uluslararası tanınırlık kazanmak ve küresel sorunlara katkıda bulunmak için birçok uluslararası foruma katılımını sürdürmüştür. Bölgesel ilişkilere gelince, Tayvan, Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği ve Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık gibi bölgesel girişimlere aktif katılım yoluyla Asya-Pasifik bölgesindeki rolünü de vurgulamıştır (Özmen, 2022).

Öte yandan, Tayvan ekonomisi büyük ölçüde ihracata bağımlıdır ve Tayvan'ın en büyük ticaret ortakları Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve Güney Kore'dir. Tayvan hükümeti ayrıca ekonomisinin gücünü korumayı, dünyadaki konumunu güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu nedenle Tayvan, birçok uluslararası organizasyon ve konferansa katıldığı ve ekonomik, teknik ve kültürel anlaşmalar ve anlaşmalar imzalayarak diğer ülkelerle ikili ilişkileri güçlendirdiği için uluslararası alanda önemli bir konuma sahiptir.

3.1.3. Tayvan Üzerindeki Çin-Amerikan Çatışmasının Nedenleri

Tayvan'ın tarihi ve siyaseti hakkında yukarıda belirtilenler aracılığıyla, Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasında tartışmalı bir alan olarak kabul edilir ve bu çatışmanın aşağıdakileri içeren çeşitli nedenleri vardır:

Birincisi Stratejik Önemi: Tayvan Boğazı, Güney ve kuzey Çin arasındaki deniz iletişimi için stratejik Boğazlardan biridir ve bu da onu Kuzeyde Japonya ile Güneyde Filipinler arasında orta konuma getirerek konumunu bölgedeki en önde gelen Amerikan filosu ve üsleri için hayati kılar ve konum önemli bir savunma avantajı olarak kabul edilir çünkü deniz işgalci güçlerin önünde doğal bir engeldir ve II. Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyası'nın Britanya Adaları'na başarısız işgali gibi birçok tarihi kanıt vardır. Belki de bu yüzden ÇHC, merkezi hükümet 1949'da Tayvan'a taşındıktan sonra Tayvan'ı işgal etmekten kaçınmıştır (Çolakoğlu, 2009).

Tayvan'ın, Amerika Birleşik Devletleri ve bölgedeki müttefikleri için stratejik bir askeri üs olduğu için Çin için doğrudan bir tehdit oluşturduğunu, ancak Amerika Birleşik Devletleri 'nin Güneydoğu Asya'da ve Tayvan'daki Tayvan Boğazı'ndaki Pescadores Adaları'nda bir dizi askeri üs kurmasından sonra, Tayvan'ın Çin için doğrudan bir tehdit oluşturduğunu belirtmekte fayda vardır. Tayvan'ın güney sınırlarının güvenliği için Tayvan'ı önemli gören Japonya ve kuzey sınırlarının güvenliği için önemli olan Filipinler gibi bölgedeki Amerika Birleşik Devletleri müttefikleri için Tayvan'ın önemine ek olarak, Amerika Birleşik Devletleri tarafından Çin'e karşı bir baskı kağıdı olarak hazırlanıyor, ve bu onu önemli bir ticaret ortağı ve hayati bir stratejik konum haline getirdi, bu da bizi ordunun bu konudaki korkularını artırıyor Öte yandan Tayvan, aşağıdakiler de dahil olmak üzere çeşitli hususlar nedeniyle jeopolitik açıdan Çin için büyük önem taşıyor: (Özmen, 2022).

Tayvan'ın Çin'e ilhaki, ülkedeki birinci sınıf bir milliyetçi meseledir, çünkü Çin Komünist Partisi liderleri bunu popülerliklerini güçlendirmek için vatansever duyguları körüklemek için kullanırlar ve Çin Tayvan'ı geri kazanmayı başarırsa Pekin,

Washington'un onu kuşatma girişimlerini kırabilecektir. Japonya'dan Filipinler'e uzanan ilk ada zinciri Pasifik'teki Amerika Birleşik Devletleri ittifakları, Washington'un müttefiklerini Çin kontrolünden koruyabildiği ve korumaya istekli olduğu inancına dayanıyor ve Washington Tayvan'ı savunamazsa veya savunamazsa, Güneydoğu Asya'daki müttefiklerine olan güvenilirliğini kaybetmesi doğal olacak. Çin'in bölgesel kontrolünü savunmaktan ve hatta uluslararası sistemde bir süper güç olarak yükselişini doğrulamaktan yana olacak. Tayvan adasının Çin'e kaybedilmesi, aynı zamanda Amerikan imparatorluğu'nun çöküşünün bir göstergesi olacak ve Tayvan üzerindeki kontrol, Çin'in ekonomik gücünün bir onayını temsil ettiği için Pekin'in ekonomik gücünün güçlenmesinin bir göstergesi olacak.

Tayvan, Çin güvenlik politikasının ağırlık merkezi olarak kabul edilir ve Tayvan, ultra gelişmiş elektronik çiplerin küresel tedarik zincirinde büyük bir stratejik değere sahiptir ve bu aynı zamanda batı'nın Çin'i Tayvan'dan olabildiğince uzak tutması için güçlü bir nedendir. ve bu konseptle Tayvan başarabilir Amerikan korumasına ulaştığı ve gelişmiş ve sanayileşmiş ülkeler, hiçbir koşulda elektronik çip ihtiyaçlarının arzını bozma girişimlerine karşı koymayı kabul ettikleri için Çin'in buna karşı zorlamaya başvurmasını önlemek için çifte caydırıcı (Samuel C. Y. Ku, 2017).

Tayvan, Çin'in en büyük askeri önceliğidir ve aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri bir müttefikidir ve Tayvan zengin bir ülkedir ve büyük bir statüye sahiptir ve Tayvan'ı kazanmak Çin için stratejik öneme sahiptir ve Çin'in onu anavatana iade etme arzusu en önemlisi olmasa da Çin dış politika gündeminin en önemli önceliklerinden biri olarak kabul edilen Tayvan, Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki çatışmaya yol açabilecek en önemli potansiyel çarpışma noktaları arasında yer alıyor. yüksek derecede şiddet, çünkü Çin dış politika gündeminden zorunludur. Amerikan bakış açısına göre, bölgedeki çıkarlarını korumak için Amerika Birleşik Devletleri'ne sadık bir Tayvan hükümeti var, bu nedenle Tayvan'a tedarik etmeye devam etti Silahlarla, resmi diplomatik ilişkiler olmamasına rağmen. Dahası, Amerika Birleşik Devletleri'li yetkililer, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'ın kendini savunma yeteneklerine destek sağlayan Tayvan İlişkileri Yasası'na olan bağlılıklarını yinelediler (Çolakoğlu, Çin-Tayvan Yakınlaşması, 2009).

Öte yandan Çin, Tayvan'ın bağımsızlığı konusunu Çin ulusal güvenliğine yönelik bir tehdit olarak görüyor çünkü Tayvan'ı topraklarının ayrılmaz bir parçası

olarak görüyor ve onu ulusal egemenliğe geri döndürmenin jeopolitik çıkarlarının korunmasını artırdığını ve iç mesele olarak gördüğü her türlü dış müdahaleye şiddetle karşı çıktığını düşünüyor. Bu nedenle Tayvan sorunu, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ikili ilişkiler için büyük bir zorluk haline geldi. Algılanan ulusal egemenlik ihlalleri ve stratejik çıkarlar için sembolik bir savaş alanı görevi görür. Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin giderek gerginleşmesiyle, her iki taraftaki yanlış hesaplama veya iletişim, küresel güvenlik ve ekonomik sistem üzerinde derin etkileri olan gerilimleri artırabilir ve bölgesel istikrarı tehlikeye atabilir (D, 2021).

Tayvan konusundaki anlaşmazlık yalnızca Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerini etkilemekle kalmıyor, aynı zamanda Doğu Asya'daki diğer ülkelerin bölgesel istikrarı, güç dengesi ve güvenlik çıkarları için daha geniş etkileri vardır.

İkincisi, Bölgesel Kontrol :1979'da Amerika Birleşik Devletleri, tek Çin politikasına olan bağlılığını açıkladı, ancak Amerikan Deklarasyonu, Kore Savaşı'ndan (1950'de) beri yürürlükte olan Tayvan ile askeri ve ekonomik işbirliğini içermiyordu. 1995 yılında Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan'ın bağımsızlığını ilan etmek isteyen Tayvan Cumhurbaşkanı Lee tin Hui'nin mezun olduğu Üniversiteyi ziyaret etmek amacıyla Amerika Birleşik Devletleri'yi ziyaret etmeye karar vermesiyle başka bir pozisyon almaya başladı ve bu, Çin'in tek Çin politikasını ihlal ettiğini düşündü. O sırada Çin, Tayvan'ı çevreleyen suların yakınında bir dizi füze fırlatma testi yaptı ve bu da Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'in Tayvan yakınlarında füze testleri yapmaya devam etmesini önlemek için iki uçak gemisi göndermesine neden oldu. 1996'da ilk üst düzey Amerika Birleşik Devletleri heyeti, Tayvan ile siyasi ilişkileri normalleştirmeye yönelik ilk Amerika Birleşik Devletleri adımı olarak Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi Başkanı ute Gingrich liderliğindeki Tayvan'ı ziyaret etmiştir (Barry Buzzan,1982).

Trump Amerika Birleşik Devletleri başkanlığını kazandıktan sonra, Tayvan Cumhurbaşkanı Tsai Ing-wen ile Çin'den ayrılma projesini arayan bir telefon görüşmesi yapmıştır. Amerika Birleşik Devletleri başkanlık çağrısı Çin'in endişelerini artırdı, böylece Çin-Tayvan gerginliği yeni bir aşamaya girdi ve Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki bir dizi rekabet ve gerginlik dosyasının başlığı olmuştur.

Üçüncüsü, Askeri ve Güvenlik Nedenler: Amerika Birleşik Devletleri, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, Amerikan hegemonyasını dayatmak amacıyla

Komünistlerle açık bir savaşa hazırlanıyor. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri, 1950'de güney kesimini zorla ilhak etme niyetini açıkladıktan sonra Kuzey Kore ile savaşında Güney Kore'ye katılmıştır. Bu aşamada Tayvan, Güney Kore tarafında Amerika Birleşik Devletleri'nin müttefiki olurken, Çin Kuzey Kore'yi destekledi ve Çin'in Kuzey Kore'ye verdiği destek, savaş ölçeğinde bir darbeye sonuçlandı ve Amerikan askerleri 1951'de Kuzey Kore'de kontrol ettikleri yerlerden çekilmiştir (Buhite, 1978).

Son zamanlarda, Amerika Birleşik Devletleri'nin Asya-Pasifik bölgesindeki askeri varlığı, Amerika'nın Çin'le ve bölgesel ve küresel nüfuz hırslarıyla yüzleşmek için o bölgedeki varlığını pekiştirme ve rolünü güçlendirme arzusuyla ilişkilendirildi. Tayvan'ın başkenti Taipei, Washington ile ittifakını ilan ederek, kendisine karşı herhangi bir Çin askeri hareketi durumunda askeri ve güvenlik çıkarlarını güvence altına almaya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Asya Pasifik Okyanusu'nda konuşlandığı ve güvenlik sorunu oluşturan Amerika Birleşik Devletleri askeri varlığı aracılığıyla Amerikan güvenlik koruması sağlamaya çalışıyor tayvan ile dar bir su Boğazını paylaşan Çin için.

Buna karşılık Çin, Tayvan'ı herhangi bir yolla ilhak etmeye, sınırlarını istikrarını tehdit eden herhangi bir dış düşmandan ve Washington'un Tayvan'ı ve ordusunu destekleme faaliyetlerini engellediği Çin Denizi ve Asya Pasifik Okyanusu'ndaki ilk askeri güç olma arzusundan korumaya çalışıyor bölgedeki hareketler. Pekin, Tayvan'daki askeri gücünü ve belki de Çin'in bölgesel alandaki hakimiyetini hızlandırma işgalini gösterirse dileğini yerine getirmiş olabilir (Buszynski, 2012).

Dördüncüsü Siyasi ve ekonomik nedenler: Kuomintang'ın Tayvan'a kaçtığı ilk andan itibaren Amerika Birleşik Devletleri, Çin'in iç konumunu zayıflatmak için iki taraf arasındaki düşmanlık durumundan yararlanmaya çalışmıştır. Washington, Çin ile diplomatik ilişkiler kurmasına ve 1979'da tek Çin politikasını kabul etmesine rağmen, bu, onu özel Amerikan amaçları ve çıkarları için bir makale olarak kullanmak amacıyla Tayvan ile ilişkilerini geliştirmesini engellememiştir (Abdeen, 2022).

Washington uzun süredir Tayvan kartını Çin'in iç ve dış politikalarını etkilemek için kullanıyor, bu yüzden iki tarafı da aynı diplomatik yöntemleri kullanarak buluyoruz; Tayvan bağımsızlık kartını sallama konusundaki Amerikan sessizliği, Irak'ın işgali ve Irak'ın işgali gibi birçok uluslararası konuda Çin'in sessizliği karşılığıymıştır. Diğer

konular Amerika Birleşik Devletleri, muhtemelen bölgesel pazara girmeyi ve Çin endüstrilerini etkilemeyi amaçlayan Tayvan ile teknik işbirliği ve büyük finansal yatırımlar geliştirmiştir (chang, 2001).

Çin'e gelince, siyasi güdüler Pekin'in bölgesel ve küresel konumunu koruma ve son zamanlarda çok artan bir şey olan Çin vizyonuna uymayan hiçbir konuya yanıt vermeme konusunda diplomatik titizlik gösterme çabasıdır. Amerika'nın Afganistan'dan çekilmesi ve Amerika'nın Orta Doğu'daki varlığının zayıflamasıyla birlikte, çok kutuplu bir dünya düzeninin ortaya çıktığına dair işaretler arttı ve Çin nüfuzunu ve nüfuzunu genişletmeye başladı ve bu nedenle Çin'in Tayvan'ın bağımsızlığı konusundaki ısrarı Çinlilere ulaşma yolunda geliyor gelecekteki hırslar ve Tayvan'ın bağımsızlığı, Çin'in bir bütün olarak birliğini tehdit edebilir.

3.2. Amerika Birleşik Devletleri-Çin İlişkilerinin Tayvan'a Yönelik Stratejik Çerçevesi Ve Yönetim Temelleri

Hem Amerika Birleşik Devletleri hem de Çin'in Tayvan ile ilgili stratejileri var, ancak ada ile ilgili çıkarları ve hedefleri nedeniyle birbirlerinden çok farklılar. İşte Tayvan'a yönelik stratejileri hakkında bazı ayrıntılar (Hsieh, 2020).

3.2.1. Tayvan'ın Amerikan Siyasetindeki Stratejik Önemi

Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a yaklaşımı, Tayvan'a yönelik herhangi bir saldırgan harekete karşı uyarı ile Çin ile doğrudan yüzleşmekten kaçınmak arasında bir denge kurmayı amaçlayan stratejik belirsizlik kavramına dayanıyor. Amerika Birleşik Devletleri açıkça Tayvan'ı Çin'e karşı savunmaya kararlı değil, aynı zamanda Tayvan'ı korumak için güç kullanma olasılığını da dışlamıyor. Bu stratejik belirsizlik, Tayvan Boğazı'ndaki gerginliğin artması olasılığını azaltırken Çin'in Tayvan'a karşı askeri harekatta bulunmasını engellemeyi amaçlıyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a yönelik stratejisi, Tayvan sorununa barışçıl bir çözümün önemini de vurguluyor ve önkoşul olmaksızın Tayvan ile Çin arasındaki boğazlar arası diyalogu ve müzakereleri destekliyor (Martin, 2022).

Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a yönelik stratejisi, on yıllardır Asya-Pasifik bölgesindeki Amerika Birleşik Devletleri dış politikasının önemli bir hedefi olan Tayvan Boğazı'nda barış ve istikrarın korunmasına da odaklanıyor.

Aşağıdakiler, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a yönelik stratejisinin kilit unsurlarından bazılarıdır:

İlk Unsur, Tayvan demokrasisini desteklemek: Amerika Birleşik Devletleri, seksenlerin sonlarında sıkıyönetimin sona ermesinden bu yana aktif bir demokrasi haline gelen Tayvan'da demokrasiyi ve insan Haklarını desteklemeye kararlıdır. Amerika Birleşik Devletleri Tayvan'ı bölgede bir demokrasi modeli olarak görüyor ve Tayvan'ın demokratik yönetişimi artırma ve insan haklarını geliştirme çabalarını destekliyor (Akçadağ, 2010).

İkinci Unsur, Diplomatik ve siyasi destek: Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan ile resmi diplomatik ilişkileri yoktur, ancak Tayvan'daki Amerikan Enstitüsü (AIT) aracılığıyla Tayvan adası ile güçlü gayri resmi bağlarını sürdürmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ayrıca Tayvan'ın üyeliğinin ülkelerle sınırlı olmadığı uluslararası kuruluşlara katılımını destekler ve Tayvan'ın uluslararası forumlara katılma hakkını savunur (Curtis, 2021).

Üçüncü Unsur, Ekonomik İşbirliği: Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan'ın önemli bir ticaret ortağıdır ve son yıllarda Tayvan'ı da içeren Amerika Birleşik Devletleri liderliğindeki Trans-Pasifik Ortaklığı ticaret anlaşmasına katılım da dahil olmak üzere ekonomik işbirliğini ve koordinasyonu artırmıştır. Amerika Birleşik Devletleri ayrıca Tayvan ile ikili bir ticaret ve yatırım çerçeve anlaşması imzaladı ve Tayvan'ın uluslararası ekonomik kuruluşlara üyeliğini teşvik etmiştir (Cole, 2017).

Dördüncü Unsur, Askeri Destek: Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan'ın güçlü bir kendini savunma yeteneğini sürdürmesine yardım etmeye kararlıdır ve Tayvan'ın ana silah tedarikçisidir. Amerika Birleşik Devletleri ayrıca Tayvan'ı Çin'den gelen tehditlere karşı savunma sözü vererek Tayvanlı birliklerle düzenli askeri tatbikatlar ve tatbikatlar yürütüyor. Askeri seçenekleri dışlayarak Çin'i kışkırtmaktan kaçınırken. Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan sorununa herhangi bir çözümün barışçıl olması ve Tayvan halkının isteklerini yansıtması gerektiğini açıkça belirtti (Beckley, 2017).

Genel olarak Amerika Birleşik Devletleri 'nin Tayvan'a yönelik stratejisi, Tayvan'ın Demokratik ve ekonomik kalkınmasını destekleyerek ve Çin'in saldırgan eylemlerini caydırarak Tayvan Boğazı'ndaki statükoyu korumayı amaçlamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ayrıca boğazlar arası etkileşimi ve diyalogu teşvik etmek

için adımlar attı ve Tayvan sorununa ilgili tüm taraflar tarafından kabul edilebilir barışçıl bir çözümü destekliyor.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a yönelik stratejisi, Asya-Pasifik bölgesindeki genel Amerika Birleşik Devletleri stratejisinin önemli bir parçasıdır. Buna dayanarak Amerika Birleşik Devletleri, coğrafi konumu nedeniyle Tayvan'ın güvenliğine uzun vadeli bir ilgisi olduğu için Tayvan adasına büyük önem veriyor ve Çin Tayvan'ı ilhak etmeyi başarırrsa, Çin askeri gücünü batı Pasifik'te göstermekte daha özgür olacak Washington'dan daha fazla bölge, Guam ve Hawaii gibi uzak yerlerdeki askeri üsleri için bir tehdit olarak görüyor, ancak Çin, niyetlerinin barışçıl olduğu konusunda ısrar ediyor ve Çin'in Tayvan üzerindeki tam egemenliğini geri kazanması, Güney Çin Denizi'ndeki Amerikan askeri varlığını tehdit ediyor. tehlikede olacak ve Çin'in Tayvan üzerindeki tam egemenliğini geri kazanması, Güney Çin Denizi'ndeki Amerikan askeri varlığını tehdit ediyor. Amerika'nın Tayvan'a olan ilgisi, onu Çin'in Doğu Asya bölgesindeki konumunu azaltmak için kullanmaya çalışmaktan kaynaklanıyor Çin'in Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgedeki çıkarlarını tehdit etme olasılığına dayanarak (Gisela, 2022).

Amerikan stratejik siyasi Tayvan'a doğru dönüşümlerine grince, aslında 1949'daki Çin iç savaşı'nın sona ermesinden bu yana Amerika Birleşik Devletleri, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi önlemlen oluşan Tayvan'a yönelik bir " stratejik belirsizlik " politikası sürdürdü : Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan'ı Çin topraklarının bir parçası olarak gören ve Çin'in Tayvan'ı silahlı güçle geri kazanma girişimini reddeden "tek Çin" ilkesini kabul ediyor ve Amerika Birleşik Devletleri Tayvan'ın bağımsızlığını tanımasa da Washington'un Taipei ile ilişkileri en yüksek siyasi, askeri ve güvenlik seviyelerinde Tayvan adasına her türlü askeri destek ve eğitimi sağlayarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin anakarası ile Tayvan adasını ayıran Doğu Çin Denizi'nde seyir özgürlüğü konusundaki ısrarına ek olarak, savaş gemileri ve savaş gemileri göndererek Doğu Çin Denizi'nin orada olduğunu doğrulamak için oradan geçmek uluslararası sular dünyanın her ülkesinden sivil ve askeri gemilerin hakkı var mı İçinden geç (Gisela Grieger, 2022).

1972'de eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Richard Nixon'un yönetimi, Amerika Birleşik Devletleri'nin yalnızca bir Çin'i tanıdığı ve Tayvan'ın Çin'in topraklarının bir parçası olduğunun bir göstergesi olarak Çin ile tek Çin ilkesini tanıyan

Şangay Paktı'nı imzalamıştır. bağımsız bir Tayvan'ı tanıyıp tanımadığı konusunda net bir resmi pozisyon ilan etti ve 1979'dan beri eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Jimmy Carter'ın yönetimi Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'la resmi ilişkilerini kesti ve yalnızca Çin Cumhuriyeti'ni tanımaya devam etti, ancak Kongre aynı yıl bir yasa çıkardı. yanıt olarak, "Tayvan'ın resmi ilişkileri" dir (John Curtis,2021).

Eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Jimmy Carter tarafından imzalanan "Tayvan ile ilişkiler yasası" Bu yasa, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan ile diplomatik ilişkilerini bir fait accompli olarak sürdürmesini şart koşarken, Tayvan'daki Amerikan Enstitüsü'nün fiili bir büyükelçilik yetkisine sahip olması temelinde, yasa ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a savunma teçhizatı ve silahlanma hizmetlerini mümkün kılmak için gerektiği tahmin edilen miktarlarda. Tayvan'ın yeterli öz savunma yeteneklerini sürdürmesi ve Tayvan'ın kaderini boykot ve ablukalar da dahil olmak üzere barışçıl olmayan yollarla belirlemeye yönelik her türlü girişimi, Doğu Asya bölgesinde barış ve güvenliğe yönelik bir tehdit olarak göreceğini ve Tayvan ile ilişkiler yasası ayrıca ticaret, kültür ve diğer Amerika Birleşik Devletleri halkı ile Amerika Birleşik Devletleri halkı arasındaki kapsamlı ve yakın dostane ilişkiler Tayvan'ın yanı sıra Çin halkı ve batı Pasifik bölgesinin diğer tüm halkları (Bush., 2013).

Ardından, 1982'te, eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan'ın yönetimi altında Amerika Birleşik Devletleri, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a silah satışlarını sürdüreceğini ve Çin'in egemenliğini yalnızca tarafların barışçıl rızasıyla resmen tanımayacağını belirten "altı garanti" vermiştir. Ve Çin'in üzerindeki egemenliğini tanımıyor, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin'in stratejik ilişkilerini geliştirmelerine ve Doğu Asya bölgesinde aralarındaki işbirliğini geliştirmelerine izin veriyor ve stratejik belirsizlik politikasına dayanarak, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, bu güne kadar, Çin ile Çin arasındaki stratejik ilişkileri sürdürebildiler. dünyanın en büyük iki ekonomisi ve ayrıca iki ülke arasında askeri bir çatışmadan kaçınmayı başardılar İki süper çekirdek (Christensen, 2003).

Amerika Birleşik Devletleri'nde üçüncü binyılın başında, Doğu Asya bölgesindeki Amerikan rolü için potansiyel bir tehdit haline geldiği için Çin tehdidinde dikkat etme ve bu tehdide hitap etme ihtiyacı konusunda çağrılar arttı ve bu çağrılar orada durmadı, aksine onu vurgulamaya hazırladı bu aşamadaki Amerikan rolünün, Japonya'nın gücünü destekleyerek Çin'i içermesi ve Çin'in bölgedeki gücünü

dengeleyebilecek tek güç olarak onunla Amerikan ittifakını güçlendirmesi ihtiyacı, çünkü Japonya, Doğu Asya bölgesindeki Amerikan stratejisinin temel dayanağıdır. tüm siyasi, özellikle güvenlik ve ekonomik ağırlık merkezinin geçişiyle birlikte ekonomik ve askeri seviyeler Doğu Asya bölgesindeki stratejik dengeyi korumak için Doğu ve Güneydoğu Asya ülkeleriyle işbirliğini genişletmenin ve Tayvan ile savunma işbirliğini desteklemenin yanı sıra (Hsieh, 2002).

Eski Başkan Donald Trump'ın saltanatının başında, 2 Aralık 2016'da Tayvan Cumhurbaşkanı "Tsai Ing-wen" ile kendisi arasında bir telefon görüşmesi yapıldı ve bazıları bunu ağırlıklı olarak nezaket karakterine sahip bir telefon görüşmesi olarak değerlendirdi. Amerika Birleşik Devletleri, ancak diğerleri bu telefon görüşmesini, özellikle eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Trump'ın haksız ticaret uygulamaları ve Çin'in saldırgan askeri hamleleri dediği şey hakkındaki açıklamalarından sonra, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkileri düzenleyen yeni kurallar koyma girişiminin başlangıcı olarak gördüler. Çin, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin silah sattığını Tayvan ile iletişim kurmak için (Cal Clark, 2011).

Çin resmi düzeyinde, telefon görüşmesine verilen yanıt sakindi, Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Xing Shang, tek Çin ilkesini sürdürmenin Çin-Amerikan ilişkilerinin gelişmesi için siyasi zemin olduğunu ve Çin'in birliği ilkesinin Çin'in siyasi temel taşı olduğunu söyledi. Çin-Amerikan ilişkileri ve telefon görüşmesinden sonra Çin, uzun menzilli bir H tipi nükleer bombardıman uçağı gönderdi - 6 Aralık'ta Güney Çin Denizi üzerinden uçmak için bombardıman uçağı, koruma amaçlı savaş uçaklarının eşlik ettiği bir sınır hattı ve tartışmalı adalar üzerinden uçtu, Amerikan uyduları, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki tartışmalı adalara gelişmiş havadan havaya füzeler göndermeye yönelik hazırlıklarını izledi ve iki mesaj bir sınır hattı ve tartışmalı adalar üzerinden uçmuştur. Donald Trump yönetimine, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkinin yönetim stratejik çerçevesinden ödün vermenin sonuçları konusunda uyarıda bulundu ve Çin resmi medyasının, eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'ın tek Çin politikasını ihlal etmesinin deneyimsizliğinin Çin'in yıkımına yol açacağını doğrulaması şaşırtıcı değildi. Amerika Birleşik Devletleri ilişkileri Çince (Dittmer, 2017).

Yaşananlara dayanarak, eski Başkan Trump yönetiminin politikasının Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerini olumsuz etkilediğini görüyoruz, çünkü bu politika

Doğu ve Güneydoğu Asya bölgesinde artan Çin yükselişine ve Pasifik Okyanusu ve Güney Çin Denizi'ndeki askeri politikalarına yol açmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri-Çin gerginliğinin Tayvan üzerindeki şiddetlenmesinin, belki de en öne çıkanları olan birkaç önemli gösterge ışığında öngörülebilir gelecekte de devam etmesi dikkat çekicidir: Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Joe Biden'in Ocak 2021'de göreve başlamasından bu yana yaptığı açıklamada, Çin'in Çin'deki toprak genişlemesine ve insan hakları ihlallerine karşı koymasının, Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'nin baskı hamlelerinin tırmanmasına ek olarak Hint-Pasifik bölgesindeki dış politika önceliklerinin başında yer alacağı açıklaması örneğin Çin ile ilgili olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'in getirdiği zorlukları karşılama için izin vermeyi amaçlayan "2021 stratejik rekabet yasası", özellikle Washington ile Tayvan arasındaki ilişkileri güçlendirme ihtiyacının yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'nin "Pasifik Caydırıcılık Girişimi" nin kabul edilmesinin altını çizerek, yüzleşmek için 2021 için hangi 2,2 milyar dolar Çin'in artan askeri gücü ve Hint-Pasifik bölgesinde Amerikan askeri hakimiyetinin korunması (Cingöz, 2023).

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Joe Biden, Amerika Birleşik Devletleri ile Tayvan arasındaki ekonomik ilişkilere rağmen, Mayıs 2021'de Güney Kore ve Japonya'ya yaptığı Asya turunun sonunda açıkladığı Tayvan'ı "Hint-Pasifik Ekonomik Çerçevesine" dahil etmeyi reddetti Tayvan'ın bağımsızlığı.

Tayvan'ın vizyonu, Tayvan'ın Çin'i Doğu Asya bölgesinde stratejik olarak baskın bir ülke olarak görmek istemediği Amerika Birleşik Devletleri'nin vizyonu ile tutarlıdır, çünkü Çin, bölgedeki en büyük askeri güce sahiptir. en büyük alan, en kalabalık ve en güçlü ekonomi, ve aynı zamanda Tayvan, onunla doğrudan bir çatışmaya girmek istemiyor ve onu askeri olarak kışkırtmamaya ve aynı zamanda Çin'i komünist ideolojisini benimsemekten sapmaya zorlayabilecek ekonomik işbirliği kurmaya hevesli, bu da iktidardaki Komünist Partinin meşruiyetini kaybetmesine neden oluyor ve bu nedenle Tayvan, Amerika Birleşik Devletleri'ni desteklemede, Ekonomistin siyasi güvenliğini ve refahını korumak için acil bir ihtiyaç olduğunu görülmektedir.

3.2.2. Çin'in Tayvan'a Yönelik Stratejisi

Çin'in Tayvan'a yönelik stratejisi, Tayvan'ın topraklarının ayrılmaz bir parçası olduğunu belirten "tek Çin" ilkesine dayanmaktadır ve bu, Çin'in müzakere ve diyalog

yoluyla Tayvan'ı barışçıl bir şekilde kontrol altına almaya çalıştığı anlamına gelmektedir. Ancak Çin, gerektiğinde güç kullanma hakkını saklı tuttuğunu ve anakara ile yeniden birleşmesi gerektiğini de açıkça belirtti.

Çin, diğer ülkeler ile Tayvan arasındaki her türlü resmi diplomatik veya askeri alışverişe karşı çıkıyor ve ülkeleri yalnızca Tayvan Halk Cumhuriyeti'ni tanımaya ikna ederek Tayvan'ı diplomatik olarak izole etmeye çalışıyor. China.at aynı zamanda Çin, diğer ülkelerin bu ilkeye bağlı kalmasını ve olabilecek resmi ilişkilere veya eylemlere katılmamasını beklemektedir Tayvan'ın bağımsız bir egemen varlık olarak tanınması olarak kabul edildi. Çin, ada yakınlarında düzenli askeri tatbikatlar, bombardıman uçakları ve savaş uçakları yürütmek de dahil olmak üzere Tayvan üzerindeki askeri baskısını artırmıştı (Hsieh, 2002).

Bunu başarmak için Çin, zorlayıcı askeri faaliyetler ve uluslararası diplomatik tecrit de dahil olmak üzere bir dizi uzlaşmacı siyasi ve ekonomik araca güvendi ve Çin'in Tayvan'ı anavatan'a çeşitli mekanizmaları ve araçlarıyla entegre etme konusundaki amansız çabalarının tek bir çerçevede birlikte çalıştığı görülüyor.

Aşağıda gösterilebilir :

Diplomatik izolasyon: Çin, Tayvan'ı bağımsız varlığından uzaklaştırmak için her şekilde çalıştı ve bunu başardı Tayvan, Birleşmiş Milletler'deki Çin koltuğunu işgal ettikten ve 1945'ten 1971'e kadar olan dönemde BM Güvenlik Konseyi'nde veto (veto) hakkından yararlandıktan sonra, Bunun yerine Çin Halk Cumhuriyeti 'Amerika Birleşik Devletleri diplomatik tanınırlığını ondan geri çekti Yıl 1979. Sonuç olarak, 1979 yılı, Ulusal Halk Kongresi Daimi Komitesi'nin Tayvan'ın yeniden birleşmesinin askeri araçlar olmadan gerçekleştirilmesi gerektiğini açıklamasıyla bir değişikliğin başlangıcı oldu '1981'de Mareşal Yi Jianying daha sonra Merkez Askeri Komisyon başkanı oldu, Çin Komünist Partisi ile iktidardaki Tayvan Ulusal Partisi arasındaki müzakere masasına geri dönerek Tayvan'ın barışçıl kurtuluşu için bir proje duyurdu 1983'te Çin Devlet Başkanı Deng Xiaoping, Amerika Birleşik Devletleri 'nin Çin büyükelçisine, yeniden birleşmeden sonra Tayvan'ın kendi sistemiyle kendisini yönetmeye devam edebileceğini ve ÇHC'ye karşı kullanılmamaları garanti edilmek kaydıyla yerel savunma amaçlı askeri güçleri elinde tutabileceğini bildirdi. 1986'da Çin ile Tayvan arasında kaçırılan bir uçağı Tayvan'dan Çin'e iade etmek için ilk görüşmeler yapıldı ve 1987'de Tayvan, Çin'e seyahati yasaklama kararını iptal etmiştir. Bu iki ülke arasında bir insan

akışının seyahat etmesine izin verd 1993 ve 1994 yılları, Tayvan Cumhurbaşkanı Lee Teng-hui'nin Amerika Birleşik Devletleri'ne ziyareti, resmi olmayan statüsüne vurgu yapılmasına rağmen, iki taraf arasındaki ilişkide gerginliğe yol açana kadar, resmi tarafların iki taraf arasında görüşme yapma girişimlerine tanık olmuştur (Mitchell, 2017).

Tayvan ile Çin arasındaki gayri resmi temasların iki gayri resmi kuruluş aracılığıyla gerçekleştirildiğine dikkat edilmelidir: Çin merkezli Tayvan Boğazı karşısındaki ilişkiler derneği ve Tayvan merkezli boğazlar arası Değişim Vakfı 'Çabalarına rağmen, Demokratik İlerleme Partisi (DPP) Tayvan'da iktidara her geldiğinde gerginliği artırarak bağımsızlık ve ayrılma taleplerini el sallayarak Çin'in Tayvan için kasıtlı olarak diplomatik izolasyon yaratmasına neden oldu, ancak eski Çin Devlet Başkanı Jiang Zemin 1995'te Tayvan'ın bazı bölgesel ve uluslararası forumlara katılımına müsamaha gösterebileceğini belirtti bir ülke ve iki sistem fikrine hazır olduğunu gösterdiyse, ancak Çin, ASEAN Bölgesel Forumu ve Avrasya Konferansı'nı Tayvan üyeliğini kabul etmemeye ikna edebildiği 1996 yılında diplomatik bir kuşatma politikası benimsemeye geri dönmüştür (Dittmer, (2017).

Dünyada tek bir Çin olduğu ilkesinden yola çıkarak Tayvan, Çin'in ayrılmaz bir parçasıdır ve merkezi hükümet başkent Pekin'e odaklanmıştır 'Bu, Çin'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü bölmeyi amaçlayan herhangi bir söze veya eyleme kararlılıkla karşı çıktığı için, Tayvan sorununun barışçıl çözümünün temeli olduğu kadar evrensel olarak tanınan gerçekliktir.

Bu bağlamda, Yirmi Birinci Yüzyılın ilk yirmi yılında ve önümüzdeki yıllarda Çin'in diplomatik faaliyetinin amacı, özellikle Tayvan şu anda üyenin yalnızca% 7'si tarafından tanındığından, Tayvan'ın uluslararası tanınırlığından sıyrılarak bağımsızlık fikrinden sıyrılmasını sağlamaktır. Vatikan da dahil olmak üzere 14 ülke olan Birleşmiş Milletler devletleri 'Sınırlı sayıda uluslararası kuruluşla sınırlıdır. Çin, Tayvan ile ilgilenen herkesi iletişimi kesmesi, seyahati kısıtlaması veya yasaklaması, kalan birkaç diplomatik ortağı Tayvan'a çekme çabalarını sürdürmesi ve çok uluslu şirketlere Tayvan ile ilgilendikleri politikaları gözden geçirmeleri için baskı yapmakla tehdit ederek bu diplomaside başarılı oldu. bir ülke olarak ve bu politikalardan açıkça anlaşıldığı üzere, Tayvan ile ilgilenen herkesi iletişimi kesmesi, seyahati kısıtlaması veya yasaklaması, kalan birkaç diplomatik ortağı Tayvan'a çekme çabalarını sürdürmesi ve çok uluslu

şirketlere Tayvan ile bir ülke olarak ilgilendikleri politikaları gözden geçirmeleri için baskı yapması Çin'in Tayvan'ı zorla işgal etmeye çalışmaktan kaçındığı, ancak pahalı ve riskli bir ani istila kampanyası yürütmek yerine "yeniden birleşme" yönünde kademeli baskılar kullanmayı tercih ederek bunu yapma tehdidini sürdürdüğü on yıllar (Beckley, 2017).

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerinin tek Çin politikasını atlayarak ve Tayvan'a yönelik kışkırtıcı hamleleri durdurmaya çağırın tehlikeleri hakkındaki uyarılarına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri kongre Başkanı Nancy Pelosi, ayrılıkçı odaklı kararı destekleyerek 2 ve 3 Ağustos 2022'de Tayvan adasını ziyaret etmekte ısrar etti parti yapmak ve sarf malzemeleri konusunda daha fazla söz vermek. Amerikan silahları ve Tayvan'ın Çin taleplerine karşı savunuculuğu. Çin'in bu ziyareti o kadar tehlikeli bulması doğaldı ki, Tayvan'ın bağımsızlığını güvence altına almak isteyen, Çin'in toprak bütünlüğünü ve toprak bütünlüğünü tehdit eden ve 1979'dan beri Amerikan taahhütlerini ihlal eden iktidardaki Demokratik İlerleme Partisi liderliğindeki Tayvanlıların büyük bir kesiminin ayrılıkçı eğilimlerini destekliyor ve Çin ulusal güvenliğine büyük bir meydan okumayı temsil ediyor (Pelosi., 2022).

3.3. Nancy Pelosi'nin Tayvan Ziyaretini

Amerikalı siyasetçi Nancy Pelosi'nin Tayvan ziyareti büyük bir etki bıraktı ve Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki görüş farklılıklarında açık bir çatlak nedni olmuştur. Aynı zamanda bu ziyaret, Amerika Birleşik Devletleri'nin resmi pozisyonlarını ifade edip etmediğine dair birçok soru ve analiz gelmiştir.

3.3.1. Nancy Pelosi'nin Tayvan Ziyaretinin Genel Bağlamı:

Nancy Pelosi'nin Tayvan ziyaretine ilişkin bu ziyaret, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki gerginliğin zirveye ulaştığı bir yıl bağlamında gerçekleşti. Ulusal güvenliğe ve küresel role yönelik tehdit kaynaklarının genel stratejik vizyonu ve tanımlanmasıyla ilişkilendirildiği için, Washington'un bakış açısından Çin, siyasi, ekonomik, askeri ve teknolojik yetenekleri nedeniyle değerlere dayalı uluslararası

sisteme yönelik en büyük tehdittir. Bu nedenle Washington, yeni sözleşmeler ve ittifaklar içeren hamlelerle Çin'i çevreleyen stratejik ortamı değiştirmeye kararlı.

Öte yandan Çin, Amerika Birleşik Devletleri'nin iç işlerine müdahale ettiğine ve yalnızca insan hakları meseleleriyle ilgili olarak değil, Tayvan meselesini gündeme getirdiğinde de egemenliğini ihlal ettiğine inanıyor, çünkü Pekin Tayvan'ın ayrılmaz bir parçası olduğuna inanıyor. ve tüm dünya onu tanıdı-Amerika Birleşik Devletleri de dahil olmak üzere Çin politikası ve bu politikanın uyulması gereken gereklilikleri vardır.

Nancy Pelosi ve beraberindeki heyet Tayvan ziyaretine ilişkin de bir açıklama yayınladı ve açıklamada yer alan en önemli mesajlar şu şekilde özetlenebilir: Tayvan ziyareti, başkanlığını yaptığı heyetin Hindistan ve Hindistan'daki gezisinin bir parçasıdır. Pasifik Okyanusu bölgesi ve bu turu yöneten üç ana konu var: Bunlar güvenlik, ekonomi ve yönetim, Tayvan demokrasisi dünyadaki en açık ve özgür demokrasilerden biri ve bu ziyaret birçok ziyaretten biri. Kongre üyelerinin yıllar içinde yaptığı, Tayvan ile İlişkiler Yasası ve Çin ile yapılan ortak açıklamalarla yönetilen Amerikan politikasıyla çelişmediği ve Demokratlar ile Cumhuriyetçiler arasında ve Senato ile Temsilciler Meclisi arasında birlik olduğu. Temsilciler, Tayvan'ı destekleme konusunda ve Tayvan'a olan bağlılığından vazgeçilmeyeceğini ifade etmiştir (Akdağ, Çin Dış Politikasında Süreklilik ve Değişim, 2023).

Ve Böylece Singapur, Vietnam ve diğer ASEAN üye devletleriyle ortak hedefleri teşvik etmek, ortak tarih ve fedakarlık bağlarını tanımak.

Bu ziyaret, Joe Biden yönetimi tarafından 2021'de formüle edilen stratejik yönlendirme stratejisinin maddelerinin uygulanması çerçevesinde gerçekleşti ve yönetimi, özellikle tedarik zincirlerinin bozulmasından sonra Çin'e artan düşmanlık dalgasından da yararlandı. Demokrat ve Cumhuriyetçi partilerin büyük bir çoğunluğu tarafından Temmuz 2022'nin sonlarında Kongre tarafından onaylanan bir tasarıyı sundu ve Amerika Birleşik Devletleri'nin yerli elektronik yonga ve yarı iletken üretiminde rekabet gücünü artırmak için 280 milyar dolarlık sübvansiyon ve finansman paketini içeriyordu. Beyaz Saray ve kongre liderleri her iki tarafın da ABD ulusal güvenliği için önemi ve yarattığı rekabet tehdidine karşı koymasını Amerikan Vizyonuna göre Çin, birçok sivil ve askeri üründe kullanılan bu çiplerin dünyadaki en büyük üreticisidir (Nancy Pelosi, 2022).

Çin'in konumuna gelince, Pelosi ve beraberindeki heyetin ziyareti konusunda açık ve kararlıydı; burada Çin, Amerika Birleşik Devletleri ile Tayvan bölgesi arasındaki her türlü resmi etkileşime karşı güçlü muhalefetini vurgulamıştır.

Tabii ki, bu muhalefet Amerika Birleşik Devletleri ile sınırlı değil, tüm ülkeleri kapsayan genel bir ilkedir ve Tayvan'ın Çin'in ayrılmaz bir parçası olduğu ve yalnızca bir Çin'in olduğu ve Çin'in iddiasına ek olarak Çin birliğinin kaçınılmaz olarak geldiği gerçeğine dayanmaktadır Pelosi' nin Tayvan'a yaptığı ziyaretin, tek Çin ilkesinin bariz bir ihlali ve Çin'in egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün ihlali olduğu ve ziyaretin Çin-Amerikan ilişkilerinin yönetim temelleri ve Çin'in Çin ordusunun karşı önlemler almaya hazırlıklarını açıklaması üzerinde olumsuz etkileri olacağı Çin'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumak (Service, 2023).

Çin'in ziyareti protesto etme ve resmi kanallar aracılığıyla ziyarete şiddetle itiraz etme konusundaki tutumunu netleştirmesi ve ardından Çin'in Pekin'deki Amerika Birleşik Devletleri büyükelçisini Çin Dışişleri Bakanlığı'na çağırması nedeniyle Çin'in konumu ziyaret sonrası aşamada net ve belirleyici olmaya devam etti. Tabii ki Dışişleri Bakan Yardımcısı, kendisine atıfta bulunulan önceki Çin pozisyonunun tüm yönlerini açıklarken, ziyaretin yankılarından Amerika Birleşik Devletleri'yi tamamen sorumlu tutarken, özellikle de yalnızca yaklaşık bir buçuk milyar Çinli tarafından temsil edilen Çin iradesine meydan okumadığı için, aynı zamanda uluslararası fikir birliğine de meydan okudu bu konuda. Yüz seksen bir ülkenin Çin ile tek Çin ilkesine dayalı ilişkiler kurduğu bir dönemde Amerika Birleşik Devletleri, bu ilkeyi "çarpıtmaya içeriğini boşaltmaya", Tayvan ile resmi alışverişini teşvik etmeye, ayrılıkçı faaliyetleri teşvik etmeye ve yukarıdakilere dayandırmaya çalışıyor, Çin kesinlikle gerekli tüm önlemleri alacağını ve egemenliğini ve toprak bütünlüğünü, Çin ordusunu ve ayrılıkçı planlarını kararlılıkla koruyacağını açıkladı.

Konuşmacı Pelosi'nin Tayvan'dan ayrılmasından bir gün sonra, halk Kurtuluş Ordusu, düzinelerce Çin askeri uçağının ve donanma gemisinin, Çin ve Tayvan orduları arasında uzun süredir resmi olmayan bir engel olan merkez hattını geçtiği bir dizi canlı ateş tatbikatına başlarken, diğer kuvvetler çeşitli ateş saldırıları ve savaş tatbikatları gerçekleştirdi bu, adanın çevresindeki altı bölgede bir ablukayı veya istilayı kolaylaştırabilir. Bu anlaşmayı paramparça etti ve Tayvan ve Amerika Birleşik Devletleri halkını korkutmayı amaçlıyor gibiydi. Bu nedenle, Amerika Birleşik

Devletleri ve müttefikleri, Çin'in askeri tepkisini kınayan, aşırı, orantısız ve gereksiz yere tırmanan bir veri seti yayınladılar (Service, 2023).

Bununla birlikte, Ağustos 2022 tatbikatlarının tartışmasız en dikkate değer yönü, Pekin'in Tayvan'ı zorlama ve statükodaki değişikliklerle tecrit etme konusundaki uzun süredir devam eden stratejisiyle tamamen tutarlı olmalarıydı (Nancy Pelosi, 2022).

3.3.2. Nancy Pelosi'nin Tayvan Ziyaretinin Sonuçları:

Nancy Pelosi'nin Tayvan ziyaretinin en önemli işaretlerinden biri, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in Amerikalı mevkidaşı Joe Biden'in bir telefon görüşmesinde bu adımın tamamlandığında "ateşle oynama" statüsü vaat ettiği uyarısına rağmen, Washington'un Çin'i korkutması için kışkırtmaya çalışması Çin'den Güneydoğu Asya ülkeleri ve Pekin'i kuşatmak için Güneydoğu Asya'da askeri ittifaklar kurma politikasını desteklemeye çalışıyorlar.

Pelosi'nin Tayvan ziyaretine Çin'in tepkisi kararlıydı, çünkü Çin Ulusal Savunma Bakanı General Wei Feng, " Tayvan'ın her şeyden önce Çin Tayvan'ı olduğunu " vurguladı ve eğer biri Tayvan'ı Çin'den ayırmaya cesaret ederse, Pekin'in güç kullanarak bağımsızlığa ulaşmak için tüm çabaları kararlılıkla "ezeceğine" yemin etti. aşağıdaki gibi detaylandırılabilir bir dizi politika benimsenmiştir :

- Pekin'in, Tayvan kıyılarının karşısındaki Fujian ve Zhejiang eyaletlerindeki Çin ordusu üslerine bir DF – 17 gemi karşıtı hipersonik balistik füze konuşlandırarak yanıt verdiği Amerika Birleşik Devletleri uçak gemisi Ronald Reagan ve Tayvan yakınlarındaki 3 muhrip tehdidi, bu da Amerika Birleşik Devletleri uçak gemisine bir uyarıyı temsil ediyor. Tayvan Boğazı veya Tayvan'ı askeri olarak desteklemek için müdahale etmek ve Amerika Birleşik Devletleri'yi tehdit ederek Tayvan'ı desteklemek için müdahale etmekten caydırmak.
- Çin'in 4-8 Ağustos 2022 tarihleri arasında Tayvan çevresindeki yedi bölgede askeri tatbikatlar açıkladığı ve bazı tatbikatların Tayvan kıyılarından sadece yirmi kilometre uzakta olması nedeniyle Tayvan'a pratik olarak hava ve deniz ablukasını uygulayan Tayvan'a "geçici" bir abluka uygulanması, Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Wang Wenbin, Çin'in Tayvan Boğazı üzerinde egemenlik, egemenlik hakları ve yargı yetkisine sahip olduğunu kamuoyuna açıkladı "ve"

bazı ülkelerin Tayvan'la ilgili sorunları manipüle etmek için bir bahane bulmak için Tayvan Boğazı'na "uluslararası sular" dediğini iddia etmiştir (Pelosi., 2022).

Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, Wang'ın sözcüsünün açıklamasına şu sözlerle yanıt vermiştir: " Tayvan Boğazı, navigasyon ve aşırı uçuş özgürlüğü de dahil olmak üzere açık deniz özgürlüklerinin uluslararası hukuk tarafından garanti edildiği uluslararası bir su yoludur. Büyükelçi Chen daha sonra Çin'in Tayvan Boğazı'nın Amerika Birleşik Devletleri deniz gemileri tarafından gelecekteki rutin geçişlerine askeri olarak yanıt verebileceği konusunda üstü kapalı bir uyarı yayınlamıştır.

- Çin, 100'den fazla Tayvanlı gıda şirketine ticari yaptırım uyguladığı için Tayvan'a ekonomik yaptırımlar uygulayın. Pekin ayrıca 3 Ağustos 2022'de Tayvan ekonomisi için büyük önem taşıyan elektronik çip ve yarı iletken üretimine giren bileşen olan Tayvan'a doğal kum ihracatının askıya alındığını duyurdu, Tayvan şu anda yılda yaklaşık 90 milyon metrik ton doğal kum tüketiyor. bunların üçte biri Çin'in ihracatından geliyormuştur (Service, 2023).
- Washington ile işbirliğinin askıya alınması Çin Dışişleri Bakanlığı, 2 Ağustos 2022'de Amerika Birleşik Devletleri'nin Pekin büyükelçisi Nicholas Burns'u kendisine Pelosi'nin Tayvan ziyaretine karşı bir protesto mektubu göndermesi için çağırırken, Çin Dışişleri Bakanlığı Pelosi'nin eyleminin kasıtlı bir provokasyon olduğunu doğruladı. Çin'in egemenliği ve toprak bütünlüğü ile Tayvan Boğazı'ndaki barış ve istikrarı baltalayan Çin, 5 Ağustos 2022'de Tayvan ziyareti nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi'ye belirtilmemiş yaptırımlar uygulandığını da duyurdu. Pekin, Washington ile iklim değişikliği konusundaki müzakereleri askıya aldı, askeri liderler ile iki güvenlik toplantısı arasındaki bir toplantıyı iptal etti ve Washington ile yasadışı göçmenlerin ülkelerine geri gönderilmesi, adli işbirliği, ulusötesi suçlar ve Uyuşturucu Kontrolü konusundaki işbirliğini askıya almıştır (Nancy Pelosi, 2022).

Buna rağmen Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan'ın uluslararası topluma katılımını genişletme, teknik işbirliğini derinleştirme ve adanın kendini savunma yeteneğini güçlendirme yönündeki uzun vadeli çabalarını sürdürdü. Amerika Birleşik Devletleri hükümeti Tayvan'ı yerel ve küresel olarak destekliyor ve Amerika Birleşik

Devletleri hükümetinin çeşitli kolları Tayvan'ın demokrasisine övgüde bulundu ve uluslararası topluma katılımı çağrısında bulunmuştur. Biden yönetimi ayrıca Tayvanlı yetkilileri Aralık 2021'deki ilk demokrasi zirvesine dahil etti ve Mayıs 2022'de Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Anthony Blinken'i Tayvan'ın Dünya Sağlık Örgütü'ndeki gözlemci statüsünü yeniden tesis etmek için bir strateji geliştirmeye yönlendiren iki partili bir tasarımı yasal olarak imzalamıştır (Gisela, 2022).

Aynı zamanda Kongre, Çin'in Tayvan'ı destekleyen ülkelerin ekonomik baskısına karşı koymak ve Tayvan'ın uluslararası kuruluşlara katılımını kolaylaştırmak için yasalar çıkarmıştır.

Son zamanlarda, Biden yönetimi ve Amerika Birleşik Devletleri Kongresi Tayvan'ı destekliyor ve Pekin'in saldırganlığını kınarken, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a olan bağlılığını defalarca teyit ediyor ve Çin'in 2021 ve 2022'nin sonlarında adaya karşı olası güç kullanımıyla ilgili endişelerini dile getiriyor (Gisela, 2022).

Yukarıdakilere dayanarak, Çin'in amacı, Çin jeopolitik perspektifindeki önemi nedeniyle Tayvan'ı ilhak etmeye devam ediyor ve Çin'in ilhaktan geri çekilme hipotezi kategorik olarak söz konusu değil ve bunun için çaba göstermeye ve onu çeşitli yollarla ve uzun süredir anavatanla birleştirmeye devam edecek.-Çin dış politikasının dönem stratejisi.

Çin, askeri tatbikatların ve deniz ablukasının hakim olduğu belirli durumlar dışında, onu anavatan'a ilhak etmek ve birleştirmek için Tayvan'a karşı askeri güç kullanmayacak ve mevcut iktidar partisinin Tayvan'da bağımsızlığa karşı tek taraflı olarak bağımsızlık ilan etmesi durumunda, bu durumda Emir Çin'i fiili kullanıma götürecektir ve Tayvan'ın Çin anakarasına ilhakı ve birleşmesi üzerine askeri güç kullanma da dahil olmak üzere birkaç olasılık görülebilmektedir:

İlki, Askeri önlemler: Burada Çin, Tayvan üzerinden askeri bir çatışmadan kaçınmayı tercih etse de, Çin askeri gelişmelerinin hızı Tayvan'ın gelişmelerini çok aştığı için askeri seçeneği hesaplamalarından çıkarmadı, bu da Çin'in Tayvan kıyılarına yakın yıllar boyunca ara sıra askeri güç geçit törenleri düzenlemesine neden oldu. Örneğin Mart 1996'da Tayvan'ın kıyılarında olduğu gibi. Çin kıyılarına 160 km uzaklıktaki Tayvan kıyılarının karşısındaki Fujian Adaları'nda yaklaşık 150.000 Çinli askerin deniz tatbikatı yaptığı cumhurbaşkanlığı seçimlerine hazırlık 'Bunun, Çin'in

kullanımını sallama politikası uyguladığı ilk kez olmadığına dikkat edilmelidir. force.in 1990 yılında, Çin ordusu Tayvan üzerinden Pasifik Okyanusu'na füzeler fırlattı, Çin ayrıca "Fujian" eyaletinde çok sayıda balistik füze ve seyir füzesi konuşlandırdı. Amerika Birleşik Devletleri deniz kuvvetlerinin Tayvan Boğazı'na konuşlandırılması, Çin'in Şubat 2000'de Tayvan meselesinin süresiz olarak ertelenmesine izin vermeden önce savaşa girmeye hazır olduğunu doğrulayan bir belge yayınlaması nedeniyle, bir kriz durumunda risklidir (Buckley, 2019).

Çin'in yarattığı fiziksel askeri alan da son yıllarda en belirgin olanı oldu, çünkü Güney Çin Denizi'ndeki yapay adaların inşası ve askerileştirilmesi, Tayvan çevresinde, ikincisinin kontrolü altındaki alanı baltalayan ve Çin'in yabancı olan ana deniz yollarına müdahale etmesine izin veren bir Çin savunma halkası yarattı. Tayvan Boğazı'ndaki gerilimlere müdahale etme yetkileri alabilir ve Deniz Piyadeleri'nin genişlemesi, amfibi gemilerin sevkiyatını ve gösterilerini artırmak ve eğitim döngüsünü yoğunlaştırmak, uzaktaki Tayvan adalarının işgali için kavramsal güç sağlamıştır. Bu bağlamda Çin, hipersonik füzelerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar da dahil olmak üzere gemi karşıtı füzelerin geliştirilmesi üzerinde çalıştı. Amerika Birleşik Devletleri ve yabancı gemilerin Tayvan'da gezinme özgürlüğünü savunmak için gemi ve uçaklara yelken açtığı bir zamanda, Çin aynı zamanda yabancı güçleri sulardan mahrum etme yeteneğini de keskinleştiriyor ve Çin, Tayvan içindeki anlaşmazlık durumunu ekonomik, politik ve bilgilendirici yollarla yaymak için sürekli faaliyetler varsa, bu çabaları gelecekteki savaş alanını şekillendirmeye uyarlamaya çalıştığı için hava sahası. Bu nedenle Çin askeri uçakları, Eylül 2020'de Çin anakarasının hava sahası ile Tayvan hava sahası arasında bulunan hava Çarpma Bölgesine saldırılar düzenledi. En büyük saldırıları, Çin'in ulusal gününü kutlaması sırasında güneybatı Tayvan'daki hava savunma bölgesinde 149 sortinin kaydedildiği Ekim 2021'de meydana geldi ve yalnızca bu günlerde Eylül 2021'deki toplam saldırıların% 28'inde bir artış kaydedildi. En fazla sayıda sortiye tanık olmuştur (Kartal Batuhan, 2021).

Tayvan'ın 2020'de hava savunma bölgesinin güneybatı sektörüne yaklaşık 380 saldırı kaydettiğini açıkladığı belirtilmelidir; bu sayı, 1-22 Ekim 2021 tarihleri arasında kaydedilen 692 saldırı ile 2021'in başından bu yana iki kez aşılmıştır. 22 Ekim 2021'de Çin, Çin savaş uçaklarının Tayvan adasındaki baskıyı artıran en son Çin aracı olduğu savaş uçaklarının hava saldırılarını yoğunlaştırarak Tayvan üzerindeki baskısını güçlendirdi, Çin'in Tayvan'a karşı tırmanmasının Çin'den sonra Amerika Birleşik

Devletleri ve Kanada'dan geldiğini belirtmekte fayda vardır. Her birinin Amerika Birleşik Devletleri ordusunun gönderdiği Tayvan Boğazı'na bir savaş gemisi gönderdiğini Çin'in kışkırtıcı davranış, egemenliğinin ihlali ve stratejik güvenliğine tehdit olarak gördüğü 14-16 Ekim 2021 tarihleri arasında Tayvan Boğazı'nı geçen muhrip USS Dewey ve Kanada fırkateyni HMCS-Winnipeg (Cingöz, 2023).

İkincisi, Ekonomik Entegrasyona İlişkin: Çin, Tayvan ekonomisini kasıtlı olarak Çin pazarlarına oldukça bağımlı hale getiriyor ve ilhak, Çin siyasi geleneklerine yabancı olmayan uzun vadeli bir öz politika ile sağlanıyor. bu nedenle Çin hükümeti, yeniden birleşmeden önce Çin ve Tayvan taraflarını karşılıklı saygı temelinde, çeşitli alanlarda ekonomik işbirliğini ve iletişimi aktif bir şekilde zorlamaya, posta hizmetlerini, ticari işlemleri, havayollarını ve navigasyonu doğrudan açmaya ve elverişli koşullar yaratacak şekilde ikili alışverişler yapmaya çağırıyor devletin Barışçıl bir şekilde Yeniden Birleşmesi için. Tayvan Devlet Başkanı Ma Ying-jeou'nun 2008-2016 yılları arasındaki yönetimi sırasında Çin, açık zorlayıcı tedbirleri hafifletti ve Tayvan ile daha fazla ekonomik ve sosyal etkileşim arayışına girdi. Sonunda tek ülke, iki sistem modeli altında barışçıl birleşmeye yol açabilecek işbirliği eğilimine ters düşen siyasi düşünce Çin, ana karayla daha fazla entegrasyonu teşvik etmek için işbirliğinin ve nihai olarak nihai faydalarını vurgulamak için bir teşvik politikası kullanmıştır. Yeniden birleşme, bu bağlamda Çin'de faaliyet gösteren Tayvanlı şirketlere ekonomik faydalar sağladı, Çin ekonomisinin tarım ürünleri gibi sektörlerini Tayvan'a açtı, ana kara ile Tayvan arasındaki "dolar diplomasisi" rekabetini askıya aldı, Tayvanlılara karşı muhalefeti hafifletti. Seçilmiş uluslararası forumlarda yer aldı, Tayvan ile anakara arasındaki turizmi teşvik etti ve Çin'in kültürel bağları, pazar gücü ve Çin ekonomisine vurgu yapmıştır (Abdeen, 2022).

Çin, askeri, ekonomik ve sosyal açıdan Tayvan'dan üstün olmasına rağmen Tayvan'ın, aralarında Hong Kong ve Makao'nun da bulunduğu Çin'e ihracatı 2020'de yüzde 44 olurken, Çin'in Tayvan'a ihracatı 2021'de yüzde 20 olarak gerçekleşti. Tayvan ile Çin arasındaki hafta. Ayrıca, yirmi birinci yüzyılın başında yaklaşık 10.000 Tayvanlı şirketin üçte ikisi paralarını Çin'e yatırdı. Anakarada kalıcı olarak ikamet eden yaklaşık 400.000 Tayvanlının bulunduğunu belirtmek gerekir. Endüstriyel ve ticari işlerini yönetmek için hizmet veriyorlar. Tayvan Ekonomik İşler Bakanlığı Yatırım Komitesi tarafından yayınlanan veriler, Tayvan'dan Çin ana karasına yapılan birikmiş yatırımların 2021'de 198,3 milyar Amerika Birleşik Devletleri doları (44.823 vaka) olduğunu

gösteriyor; ilk üç yatırım hedefi şunlar: elektronik parça ve bileşenlerin imalatı, elektronik ürünler ve fotoğraf aletleri imalatı, optik, toptan ve perakende ticaret.

Çin ile Tayvan arasındaki ticaret alışverişi hacmine rağmen ve Tayvan hükümetinin Hong Kong tarzı iki sisteme karşı Tek Çin karşıtı tutumlarının bir sonucu olarak Çin, Tayvan ile ticarete kısıtlamalar getirmek gibi bir dizi önlem aldı ve bu da Tayvanlıların yatırım riskleri konusundaki korkularını pekiştirdi Çin'de Tayvan ile siyasi gerginlik nedeniyle, Tayvan'a siber casusluk yapma ve Tayvan hükümetine ve kritik altyapıya siber saldırılar başlatma olasılıklarından bahsetmiyorum bile (Bush., 2013).

4. BEKLENEN SENARYOLAR VE ÖNERİLEN ÇÖZÜMLER

4.1. Tayvan Krizinin Etkileri ve Beklenen Senaryoları

4.1.1. Tayvan Krizinin Stratejik Denge Üzerindeki Etkileri

Tayvan meselesi, özellikle bir yandan Çin ile diğer yandan en öne çıkanları Japonya ve Filipinler olan Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri arasındaki stratejik denge üzerindeki etkisinden dolayı büyük önem taşımaktadır. Söz konusu ülkeler arasındaki çıkarların ve rekabetin örtüşmesi nedeniyle, tayvan önemli bir stratejik bölgede yer aldığından ve bu nedenle herhangi bir değişiklik Hedeflerine ulaşmak ve çıkarlarını güvence altına almak için kendi gücünü ve yeteneklerini doğru, akıllıca kullanmadaki başarısı sayesinde Çin, güç dengesinin lehine olduğu bölgesel bir durumu kristalize etmeyi başardı Doğu Asya'nın geri kalanı pahasına.

Bölgesel güç dengesindeki Çin lehine bu değişim, elbette, yalnızca Asya'da değil, küresel düzeyde de Amerika Birleşik Devletleri'nin liderliğiyle rekabet edebilmek için gelecekte büyük bir küresel kutup haline gelmesinin yolunu açacaktır .buna dayanarak, Amerika Birleşik Devletleri dış politikası, Doğu Asya'da yeniden dengeleme stratejisinin bir parçası olarak, Çin'in etkisine ve stratejik çıkarlarına yönelik tehdit nedeniyle Asya kıtasının yetenekleri üzerindeki bölgesel hakimiyetine ulaşmasını engellemeye çalıştı. Doğu Asya ülkeleriyle siyasi, ekonomik ve güvenlik ittifakını güçlendirerek bu Çin yükselişini kontrol altına alma stratejisini oluşturmaya çalışmıştır.

Bu nedenle Çin'in Güney Çin Denizi, Doğu Çin Denizi ve Tayvan Boğazı'na olan ilgisinin artması doğaldır çünkü bu bölgeleri sınırlayan ülkeler Asya'da önemli sanayi üsleri oluşturduğundan ve Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki hakimiyetini ileri sürmedeki başarısının Çin'in ulusal güvenliğiyle doğrudan ilişkili olması doğaldır sağlayacaktır Hint Okyanusu, Basra Körfezi ve Kızıldeniz'e giden denizaltılarını, askeri gemilerini ve ticari gemilerini fırlatma özgürlüğü ile (Beckman, 2013).

Bu nedenle, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki askeri yönelimlerine ilişkin hakim algıların, Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri varlığını dengelemenin yanı sıra, Çin'in İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan bu yana terk etmediği ilk hedef olan Tayvan adasının restorasyonu da dahil olmak üzere çeşitli hedeflere ulaşmaya dayandığını görüyoruz, Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasında askeri düzeyde ilan edilmiş bir tutuklama ve şüphe durumu olduğu için, Amerika Birleşik Devletleri, Asya-Pasifik'teki deniz askeri varlığının yanı sıra Japonya ve Güney Kore'deki askeri üslerini elinde tuttuğu için

O bölgedeki dengelerin ayarlanmasıyla ilgili hususlar için bölge özellikle Çin'e ve Tayvan'ı korumak için.

Dünya Ticaret kargo gemilerinin neredeyse üçte biri ve deniz nakliye gemilerinin neredeyse yarısı buradan geçmekte, bu da bu denizin kontrolünü küresel ticaret ve seyrüsefer hareketlerini etkilemek için önemli bir girdi haline getirmektedir. Kıyı devletlerinin Çin Denizi'ndeki konumu göz önüne alındığında, bu konu daha da ciddidir. 'Bu ülkelerin çoğu gelişmekte olan ekonomilere aittir ve bu ekonomiler büyük bir milli gelir kaynağı olarak dış ticarete bağımlıdır ve bu nedenle, tüm bu ekonomilerin Güney Çin Denizi bölgesinde deniz ve hava seyrüsefer özgürlüğünü güvence altına alma özgürlüğünü sağlama konusunda temel bir ilgisi vardır. Ve hâkimiyetsizlik veya bu önemli su yolunda belirli bir ülkenin kontrolü (Tekir, 2023).

İkinci faktör, deniz tabanının altında devasa petrol ve doğalgaz rezervlerinin bulunduğu dair çeşitli raporlara dayanarak, Güney Çin Denizi bölgesinin artan ekonomik önemi ile ilgilidir. Bu konunun bölge ekonomileri için önemi, bu ekonomilerin bölge dışından, özellikle Orta Doğu'dan dünya pazarlarına enerji kaynakları sağlama konusundaki yoğun bağımlılığının arka planına karşı gelirken, üçüncü faktör gelecekteki herhangi bir askeri harekât durumunda Çin Denizi bölgesinin stratejik önemi ile ilgilidir. Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki çatışmalar, bir dizi bölgede iki taraf arasındaki şiddetli çatışmanın arka planına karşıdır (C, International Journal of China Studies.).

Bu önceki önemli faktörlerin arka planına karşı, Çin'in önümüzdeki aşamada aşağıdakilere başvurmasının, tartışmalı adalardaki egemenlik haklarına dayanarak Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki tarihi haklarını vurgulamaya devam etmesinin yanı sıra esas olarak temsil edilen fiili politikayı sürdürmesinin beklendiği söylenebilir bu adaların fiili kontrolünde ve Çin Denizi'nde askeri tesislerin inşasının ve askeri tatbikatların sürdürülmesinde, Çin'in Çin Denizi'nde deniz ve hava seyrüsefer özgürlüğüne olan bağlılığını temel bir küresel çıkar olarak vurgulamaya devam etmenin yanı sıra, Amerika'nın Güneydoğu Asya'daki davranışlarını kontrol altına almak için çalışarak bir paket sağlayın Bölge ülkelerine ekonomik ve kalkınma yardımı ve Çin tehdidi teorisinden ağır basması amacıyla onlarla işbirliği alanlarının genişletilmesi, bölgeye ve Deniz anlaşmazlıklarına Amerikan müdahalesinin alternatif bir teorisini teşvik ederek. Çin değil, istikrar ve navigasyon özgürlüğü tehdidine yol açan Güney Çin'dir.

Çin ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri ile Güneydoğu Asya ülkeleri arasındaki artan savunma ve askeri ilişkileri kontrol altına almaya çalışacak ve Çin'in çatışmanın taraflarıyla doğrudan müzakere etmeye hazır olduğunu vurgulayacak (Beckman, 2013).

Yukarıdakilerden, bölge ülkelerinin Çin'in yükselişini dengelemenin ana mekanizması olarak Amerika Birleşik Devletleri ile askeri ve savunma ilişkilerini derinleştirmeye devam edeceği söylenebilir, ancak bu politikanın devamı hem Çin'in hem de Amerika Birleşik Devletleri'nin ülkeleri etkilemede ne kadar başarılı olacağına bağlı olacaktır bölge ne kadar çok olursa, Amerika Birleşik Devletleri o kadar çok olacak.

Bölge ülkeleri, Çin'in yükselişini dengelemek için bir mekanizma olarak Amerika Birleşik Devletleri ile askeri bağlarını ve ilişkilerini ne kadar derinleştirme eğilimindeyse, tam tersine Çin, bölge ülkelerini çatışmaya Amerikan müdahalesinin kutuplaşmanın derinleşmesine ve istikrarsızlık şansının artmasına yol açtığına ikna etmeyi o kadar çok başarıyor, bölge ülkeleri ne kadar çok Amerika Birleşik Devletleri'nden uzaklaşırsa (Buszynski, 2012).

Bu çerçevede, Asya'daki Amerika Birleşik Devletleri ittifakları Çin'in yükselişini engelleyecek olasılığına bağlı durumda, Doğu Asya'nın Amerika Birleşik Devletleri için stratejik önemi nedeniyle, büyük bölgesel güçler arasında kapsamlı bir denge sağlayan stratejiler benimseyerek herhangi bir gücün bölge üzerinde mutlak hâkimiyet kurmasını engellemeye çalışıyor ve bölgesel üstünlüğe ulaşmada en önde gelen Çin olduğu için Amerikan politikası, bölge üzerinde mutlak hâkimiyet kurmaya çalışıyor. Doğu Asya bölgesindeki diğer ülkelerle işbirliği yaparak Çin'in bölgedeki gücünü ve rolünü sınırlayın Amerika'nın Çin'in Doğu Asya'daki jeopolitik arenada "merkezi otorite" haline geldiği, Asya iradesine ve hayati Amerikan çıkarlarını etkileyen bölgesel meselelerle başa çıkma yeteneğine sahip olduğu vizyonuna dayanarak, Amerikan dış politikası Çin'in bölgesel rolünü azaltmaya çalıştı veya en azından başta Japonya olmak üzere diğer bölgesel güçlerle ittifaklarını ve ortaklıklarını güçlendirerek bu rolü etkileyin ve bölgedeki Amerikan çıkarları doğrultusunda ayarlayın 'Bu, Doğu Asya'da bölgesel istikrarı sağlamak ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bu konudaki öncü rolünü sürdürmek amacındadır (Beckman, 2013).

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Joe Biden'in Asya Turu, Amerika Birleşik Devletleri dış politikasında Çin'e yönelik önemli bir stratejik değişimi teyit etmeye geldi; bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin Hint-Pasifik bölgesindeki uluslararası düzen

ilkelerini korumak için müttefikleriyle birlikte çalışacağı ve Washington'un Çin'i kontrol altına almaya çalıştığı Stratejik ortamı yeniden şekillendirerek Doğu Asya'da, Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Anthony Blinken tarafından ifade edildi.

Yukarıdakilerin ışığında, bölge yakın zamanda hem Washington hem de Pekin liderliğindeki farklı güçler arasında bir dizi çok alanlı etkileşime tanık oldu, çünkü Hint-Pasifik bölgesi Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'in en önemli rakiplerinden biri olarak etkisini kuşatması için en önemli öncelik haline geldi ve bu ortaya çıktı Biden'in 24 Mayıs 2022'de Japonya ve Güney Kore'ye yaptığı Asya turu sırasında öne sürdüğü Hint-Pasifik bölgesi için ekonomik çerçeveye ek olarak, Eylül 2021'de Avustralya ve İngiltere ile " Okus " anlaşmasına varmak ve Dörtlü güvenlik diyalogunu "dörtlü" yeniden gündeme getirmek, daha sonra analiz edilebilir (Buszynski, 2012).

Bunun ışığında, Çin'i kontrol altına alacak Amerikan ittifakları ekonomik ve askeri olmak üzere iki türe ayrılmaktadır:

İlk tür, Amerika Birleşik Devletleri'nin ekonomik ittifakları Çin'in yükselişini engelleyecek: Amerika Birleşik Devletleri, Yirmi Birinci Yüzyıl ekonomisinin geleceğinin büyük ölçüde Hint-Pasifik bölgesinde yazılacağı ve bölgenin giderek Çin'in etkisi altına girdiğinin farkındadır ve bu temelde Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Joe Biden, Asya turu sırasında ekonomik bir organizasyon düzenlemeye hevesliydi. japonya'nın başkenti Tokyo'da 23 Mayıs'ta zirve 2022," Hint-Pasifik bölgesi için ekonomik çerçeve" ile sonuçlandı, bu çerçeve Amerika Birleşik Devletleri'ne ek olarak on üç ülkeyi de içeriyor: Avustralya, Brunei, Hindistan, Japonya, Güney Kore, Malezya, Yeni Zelanda, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam, bu ülkeler temsil ediyor dünya ekonomisinin %40'ı.Tayvan'ın Çin'i kışkırtmamak için ekonomik çerçeveye dahil edilmemesi, iç Amerikan eleştirisine neden olurken, Amerika Birleşik Devletleri yönetimi onunla ticaret görüşmeleri yapacağını doğrulamıştır (C, International Journal of China Studies.).

"Hint-Pasifik bölgesi için ekonomik çerçeve", bölgedeki on beş ülkenin, Çin'in yanı sıra Avustralya, Brunei, Kamboçya, Endonezya, Japonya, Güney Kore, Laos, Malezya'yı da içeren bir serbest ticaret anlaşması olan "Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık" Anlaşmasını imzalamasından beş ay sonra geldi. Myanmar, Yeni Zelanda, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam yani on bir ülke aynı anda Çin'in etkisi altında görülen Amerika Birleşik Devletleri "ekonomik çerçeve" ve"ekonomik ortaklık" anlaşmalarına üye, Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklığa üye ülkeler ise "yaklaşık

%30" u temsil ediyor Dünya nüfusunun, GSYİH'nın % 30'u Onu uluslararası ilişkiler tarihindeki en büyük ticaret bloğu yapan küresel toplam (Cingöz, 2023).

İkinci tür, Amerikan askeri ittifakları Çin'in yükselişini engelleyebilecek olasılığında burada çeşitli faktörler dikkate alınmalıdır:

İlk olarak, askeri ittifaklar İttifak Okos "AUKUS ": Askeri kavramlara göre uluslararası güçler, ekonomik çıkarlarını ve ulusal güvenliğini tehdit eden hiçbir adımı hafife almazlardır. Burada, Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'i kontrol altına alma çabaları ekonomik perspektifle sınırlı kalmadı, bunun ötesine güvenlik ve askeri perspektife geçti ve bu bağlamda Amerika Birleşik Devletleri'nin 2021'de İngiltere ve Avustralya ile ortaklaşa kurduğu üçlü güvenlik anlaşmasına atıfta bulunulabilir, kısaca şöyle bilinir Okos "AUKUS " Bu, üç ülkenin baş harflerine atıfta bulunuyor ve bu güvenlik anlaşması, Washington ve Londra'nın Canberra ile nükleer enerjili denizaltıların teknolojisini paylaşacağını, Pekin'in kendisine yönelik olduğunu düşünerek şiddetle kınadığı bir anlaşmayı ve " AUKUS " anlaşması uyarınca Avustralya'nın bir nükleer enerjili denizaltı filosu, ancak nükleer silahlı değil ve anlaşma aynı zamanda askeri bilgilerin üç tarafındaki işbirliğini de içeriyor Anlaşma, Hint-Pasifik bölgesinde uzun vadede barış ve istikrarı sağlamayı amaçlıyor (Tekir, 2023).

Anlaşma, Amerika Birleşik Devletleri'nin Asya-Pasifik bölgesindeki Amerika Birleşik Devletleri hakimiyetine meydan okumaya başlayan artan Çin gücü ve hırsına karşı bir denge kurma çabaları bağlamında geliyor. Geçtiğimiz birkaç yıl, Çin'in dünyanın en büyük deniz gücünü inşa ettiğine tanık oldu ve bu da Çin'in, Vietnam'ın yanı sıra Doğu ve Güneydoğu Asya'da kendisine bakan diğer ülkeler tarafından reddedilen Güney Çin Denizi üzerindeki egemenliğini savunmak amacıyla daha katı bir politika izlemesine neden oldu. Filipinler, Tayvan, Malezya ve Brunei ve Güney Çin Denizi küresel ticaret için hayati bir deniz arteri olduğu için Washington, Pekin'in onu kontrol etmesine izin vermeyecek ve ardından jeopolitik rekabet içindeki konumunu güçlendirecek (Beckman, 2013).

Avustralya'nın Aukus anlaşmasına katılma vizyonu ve güdülerine gelince, Çin'in Avustralya'nın en büyük ticaret ortağı olmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin Komünist tecavüzünü sınırlamak için oradaki hâkimiyetini sürdürmesinin kendi çıkarına ve bölgedeki diğer demokrasilerin çıkarına dayanması esasına dayanmaktadır. Çin baskısına karşı koymak için Avustralya, savunma harcamalarını artırdı ve Hindistan, Japonya ve Endonezya dahil diğer bölgesel güçlerle ilişkilerini güçlendirdi, bu bağlamda

okos anlaşması, Avustralya'nın savunmasını iyileştirmesi ve güvenilir bir caydırıcı güç geliştirmesi gerektiğinin kabulünü temsil ediyor ve hiç şüphe yok ki bu anlaşma bt'ye en verimli ve en büyük ağı sağlar İngiltere için bu anlaşma, uzaktan doğru ve yıkıcı füze saldırıları gerçekleştirme olasılığı da dahil olmak üzere, Avrupa Birliği'nden çekildikten sonra kendisini bir dünya gücü olarak yeniden ortaya koymasını sağlıyor. Bu, Londra'nın bazı deniz askeri birimlerini Güney Çin Denizi'ne ve Tayvan Boğazı'na gönderdiğini ve Pekin'i kışkırttığını, gücünü Amerika Birleşik Devletleri ile yakın bir ittifaka dayanarak göstermek istediğini doğruluyor. İkincisinin bölgedeki İngiliz deniz-askeri potansiyelini memnuniyetle karşıladığına şüphe yok, çünkü orada Çin ile caydırıcılığı güçlendiriyor ve Çin lehine olan sayısal farkın bir kısmını telafi ediyor (Christensen, 2003).

İkincisi, Dört Yönlü Güvenlik Diyalogu: Dörtgen Güvenlik Diyalogu, ABD'nin yanı sıra Pasifik ve Hint okyanuslarına bakan, Çin'in yükselişi ve Pekin'in bölgenin jeostratejik alanı üzerindeki hakimiyetini empoze etme girişimleriyle ilgili endişeleriyle birleşmiş üç ülkenin bölgesel bir toplantısını temsil ediyor. dörtlü, Hindistan, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri'yi içeriyor ve Avustralya. Bu grup, Hint-Pasifik bölgesinin "açık ve özgür" kalmasını, yani Çin egemenliğine tabi olmamasını sağlamak amacıyla 2004 yılında kurulmuştur. 2017'de eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'ın yönetimi bu çerçeveyi yeniden canlandırarak, düşük seviyeli siyasi ve ekonomik diyaloglar yürüten bir toplantıdan Asya-Pasifik-Hindistan bölgesinde çok önemli bir oyuncuya dönüştürdü ve 24 Eylül 2021'de dört ülkenin liderleri zirve yaptı Hint-Pasifik bölgesini açık tutma taahhüdünü beyan ettikleri Beyaz Saray'da." dörtlü zirve, Washington'un kendisini Çin'e ve toprak hırslarına yönelik endişelerinin bir parçası olarak sunması ve onu egemenliğine ve çıkarlarına tecavüz olarak görmesi için bir fırsatı temsil ediyormuştur (Bush., 2013).

Buna ek olarak, Asya turu sırasında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Joe Biden, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerini etkileyen bazı önemli önlemleri açıkladı: Güney Kore Devlet Başkanı "Yun Suk-Yul" ile Japonya'yı teşvik etmenin yanı sıra nükleer cephaneliğini genişletmeye çalışan Kuzey Kore'yi caydırmak için ortak askeri tatbikatları genişletme anlaşması ülkenin savunma harcamalarını önümüzdeki beş yıl içinde ikiye katlamak ve düşman askeri üslerini ve komuta ve kontrol sistemlerini hedef almak için saldırgan askeri yeteneklerini geliştirmek de dahil olmak üzere askeri savunma politikasında Çin'e örtük bir atıfta bulunarak temel bir değişiklik yapmaktadır.

Bu nedenle, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir ikileme karşı karşıya olduğu, yani Çin'in caydırıcılık çabalarının başarısız olması veya Tayvan'ın Çin'e kaybedilmesi durumunda, bunun Amerikan tek kutupluluğunun fiili düşüşünün bir göstergesi olacağı ve Dünyadaki stratejik dengeyi bozma tehdidi olacağı söylenebilir. Pasifik ve Doğu Asya'da gelecekte telafi edilmesi zor olacak bir şekilde (Beckley, 2017).

Yukarıdaki bahsedilenlerin ışığında, Çin'in Amerika Birleşik Devletleri ittifaklarına karşı koyma çabaların dikkate alınırca Çin, son on yıldır açıkça görüldüğü gibi, Güney Çin Denizi'ndeki varlığını güçlendirecek önlemler aldığını söylenebilmektedir. Genelinde Büyük güçlerin stratejik gücünün en önemli unsurlarından biri olarak kabul edilen deniz yollarını ve boğazları kontrol etmenin önemi nedeniyle Çin, yalnızca Hint Okyanusu'nda değil, bir dizi diğer hayati coğrafi alanda da deniz etkisini genişletmekten çekinmiyor. bu bağlamda Çin'in neden denizaltı kabloları, dijital ağlar ve diğer modern ve gelişmiş lojistik teknolojileri ve hizmetleri ile donatılmış büyük limanlar da dahil olmak üzere dünya çapında stratejik odak noktaları oluşturmaya istekli olduğu anlaşılabilir (Adıbelli, 2006).

Çin, Amerika Birleşik Devletleri'nin girişleri ve su yollarını kontrol etme stratejisiyle onu kısıtlama girişimlerinin farkına vardıldıktan sonra, Çin, Hint Okyanusu'nda, özellikle Kamboçya, Laos ve Tayland gibi ülkelerde bir dizi limanın kontrolüne ve satın alınmasına dayalı bir strateji benimsemeye çalışmıştır. Çin'in 2017'de Cibuti'de bir askeri üs açması nedeniyle, Çin'in ticaret hatlarını korumak için Çin incileri veya sözde "inci kolye" stratejisi olarak bilinen bir strateji ile Çin'in bu ülkelerin karasularına bir dizi kendi askeri üssünü yerleştirmeye başladığı ülke dışındaki ilk askeri üs sınırları, bir yıl önce kurulduğu gibi Pakistan'daki Jiwani askeri üssünün inşası ile 2018, Basra Körfezi'nden gelen gaz ve petrol ithalatının yanı sıra Sri Lanka'daki "Hambantota" limanının satın alınmasını sağlamak için Hürmüz Boğazı'na 500 km uzaklıktadır (Al-Qassab, 2000).

Çin'in stratejisi aynı zamanda Güney Çin Denizi'nde birkaç yapay ada inşa ederek doğu kıyısını güvence altına almaya ve hayati çıkarlarını savunmak için karakol olarak onlara savunma inşa etmeye dayanıyor, bu da Amerikan perspektifinden Çin'in Güney üzerindeki kontrolünü güçlendirmeye devam edeceği anlamına geliyor (Wanty., 1984).

Pekin ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nin yaptıklarına karşı olmasını sağlamak için ittifaklar veya bloklar kurmaya çalışıyor ve bu, örneğin dünyanın dört bir

yanındaki ülkelerle kapsamlı bölgesel ortaklıkta ve Pasifik adası ülkeleriyle kalkınma girişimleri ortaya koymak için çalışırken gösterildi. Tayvan'ı vurmak için kendisine uygulanabilecek herhangi bir yaptırımla yüzleşmek için geleceğe hazırlık olarak yaptırım uygulamak için bir yasa üzerinde çalışmanın yanı sıra.

4.1.2. Tayvan Krizinin Gelecekteki Senaryoları

Tayvan krizinin gelecekteki senaryoları üç ana senaryoda izlenebilir: ilk senaryo: mevcut gerçekliğin devamı ve hayatta kalma, ikinci senaryo: Tayvan'ın Çin ile entegrasyonu, üçüncü senaryo: Tayvan'ın ayrılması ve bağımsızlığı ve aşağıdakiler her senaryonun bir sunumudur ve ilgili göstergeler.

Birinci Senaryo, mevcut gerçekliğin devamı ve hayatta kalması: Bu senaryo, her iki taraf da sorunu herhangi bir dış müdahale olmaksızın çözmek için barışçıl çabalara bağlı kaldığı için durumun Çin ile Tayvan arasında olduğu gibi devam edeceği öncülüne dayanmaktadır ve bu nedenle bu senaryo en olası olanıdır ve mevcut durumun devam ettiğini gösteren önemli göstergeler şunlardır: Çin'in şu anda askeri ve ekonomik sisteminin gelişimini tamamlamaya odaklanması, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'a siyasi ve askeri olarak verdiği desteğin yanı sıra, Çin'in Tayvan'a karşı Tayvan ile ilişkilere ilişkin yasaya dayanarak Tayvan'a karşı güç kullanması durumunda Tayvan'ı savunma hakkını vermiş olması. 1979 ve bu, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Joe Biden tarafından geçen yılki Asya Turu sırasında açıklandı ve Çin'in Tayvan'a karşı güç kullanması durumunda Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'ı askeri olarak savunacağını açıkça belirtti ve bu senaryoyu destekleyen göstergelerden biri de Çin'in Tayvan'la doğrudan çatışmasından korkuyor. Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan'ı zorla ilhak etmeye çalıştığı takdirde, hem de Tayvan ekonomisinin büyümesi, kişi başına düşen gelirin yüksek olması ve Çin ile Tayvan arasındaki ekonomik ve sosyal politikadaki önemli fark, Tayvan'ın bağımsızlık, özellikle Amerikan koruması ve ekonomik ve teknolojik alanda elde ettiği ileri seviyeler nedeniyle kazanç kaybetme korkusuna ek olarak (Kissinger, 2015).

İkinci Senaryo, Tayvan'ın Çin ile entegrasyonu: Bu senaryo, Tayvan'ı Çin'e iade etme konusunun Çin'in en önemli stratejik hedeflerinden biri olduğu öncülüne dayanmaktadır, çünkü bu adım Çin için Doğu ve Güneydoğu Asya'daki toprak konumunu güçlendirecek bir güç faktörünü temsil etmektedir, ancak Çin'in Tayvan'ı Çin ile bütünleştirme çabasındaki çabaları dengelenmiştir bu fikri reddeden Tayvanlı bir

konumun yanı sıra, Çin'in bölgedeki rolünü zayıflatmak için Tayvan'ın Çin'e dönüşünü de reddeden Amerikan rolü ve Güney Çin Denizi'ne bakan ve onu birbirine bağlayan önemli bir jeostratejik konuma sahip olan Tayvan adasında Amerikan varlığının sağlanması yoluyla Doğu Çin Denizi ve bu senaryoya ulaşma olasılığı ile Mevcut durum, Çin'i Tayvan'daki mevcut durumu çözmek için askeri yöntemi kullanma çağrısından geri çekilmeye ve diplomatik yöntemden daha ağır basmaya iten Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin gelişmesidir, bu nedenle Çin öngörülebilir gelecekte Tayvan'ı ilhak etmek için güç kullanma girişiminde bulunmayacaktır. bu çaba, Amerika Birleşik Devletleri'nin müdahalesi durumunda gelişmiş askeri yeteneklerine rağmen, yani Çin'in hedefini kısıtlamak ve kontrol altına almak ve askeri prestijini zayıflığa ve kırılmaya maruz bırakmak anlamına geliyor (Turan, 2016).

Bu senaryoyu gerçekleştirmenin yolları aşağıdaki gibi görselleştirilebilir:

- **Güç kullanma tehdidi:** Geçen yıl Tayvan'ın hava savunma sınırına düzinelerce uçağın düzenlediği hava saldırılarına ek olarak, belirli siyasi koşulların yerine getirilmemesi durumunda Tayvan'a saldırma tehditlerini içeren ayrılma karşıtı yasaların çıkarılması olacaktır. 2021 ve adanın yakınındaki kışkırtıcı manevralar. Bu tehditleri gerçekleştirebilecek binlerce balistik füze ve seyir füzesine sahip olmanın yanı sıra, işgal seçeneğinin her zamankinden daha gerçekçi görünmesine ve Çin'in nakavt darbesi vermesinin Amerika Birleşik Devletleri kuvvetlerinin savunmaya akma kabiliyetinden daha hızlı olmasına yol açması şüpheli olacak Amerika Birleşik Devletleri güçlerinin, özellikle Asya'daki başarısız savaş deneyimleri göz önüne alındığında fedakarlık yapacaklarını (Üstün, 2022).
- **İçeride siyasi bir krizi kışkırtmak:** Askeri işgalin gerçekleşmediğini varsayan Çin, bu seçenekte siyasi partilere ve Tayvan hükümetine nüfuz ederek ve halk desteğini değiştirmek için nüfuz operasyonlarını kullanarak ve Tayvan'ı siyasi tavizler vermeye zorlayacak bir siyasi kriz üreterek rejimi içeriden değiştirmeye çalışıyor ve ilhak edilmesine yol açan bir anlaşmayı kabul edin. Ancak bu, Tayvan'ın Hong Kong'un aksine bağımsız bir ülke olduğu ve coğrafi olarak da ayrıldığı, dolayısıyla güç kullanma ve tam ölçekli bir savaş yürütme tehdidiyle zorlanıyor.
- **Bir birleşme yasasının çıkarılması:** Önceki seçenekte bağlantılı olarak, Çin'in doğrudan bir askeri işgale ihtiyacı olmayabilir, ancak Taipei 'de Çin'in ada

üzerindeki kontrolünü güçlendiren imtiyazlar sunan sadık bir hükümet varsayımıyla Hong Kong özerkliği için benzer bir sonuç elde edilirse tatmin olacaktır. Bu çerçevede, Tayvan'ın birleşmek ve savaştan kaçınmak için izlemesi gereken adımları açıklayan bir yasa çıkarılabilir.

- **Stratejik belirsizliğin ardından:** Bu, Başkan Xi 'nin “Anavatan’ın tamamen yeniden birleşmesinin tarihsel görevinin kesinlikle gerçekleştirileceği” ifadesine dayanıyor. Bu bağlamda Çin, tam ölçekli bir amfibi istilası dışındaki seçenekleri takip ederek sözde "gri bölge" yaklaşımını izleyebilir, ancak bu, bir deniz ablukasının uygulanması veya Tayvan'ın altyapısını sakatlamakla görevli Özel Kuvvetlerin konuşlandırılması yoluyla olabilir. Veya ülkenin liderliğini ele geçirmek, ele geçirmek Çin etkisi yaratmak için “Kinmen” ve ”Matsu” gibi Tayvan'a ait küçük adalar. Bu, savaşa gitmek için doğrudan bir karar vermek değil, herhangi bir zamanda savaşa gitmeye hazır olduğunu göstermek, hem Washington'u hem de Taipei'yi ilhakın nasıl ve ne zaman gerçekleşeceğine dair bir varsayım durumunda bırakmak anlamına gelir. Özellikle Çin birlikleri, Ukrayna krizinin son günlerinde Tayvan çevresinde olağandışı manevralar yapmamıştır (Abdeen, 2022).
- **Kademeli ilhak:** Çin'in şu anki on yılın ikinci yarısını aştıktan sonra adayı işgal edeceği, yani 2027'ye kadar (halk Kurtuluş Ordusu'nun doğuşunun yüzüncü yılı olacağı) olduğu tahmin edildiğinden, Rus saldırganlığını Çin'in Tayvan'ı yakın bir Çin işgali izlemesi pek olası değil. Bu da, Çin'in kararlı olmasına rağmen şu ana kadar kademeli olarak ilerlediği gerçeğine dayanarak, yakın vadede askeri gerginliğin ani bir şekilde artması şansının yüksek olmadığı anlamına geliyor (John Curtis, 24 June 2021).

Bunlardan en önemlisi, Tayvan Boğazı'nın Dünya teknolojisi arzı ile dünyanın en büyük ve en çok talep edilen cips ve yarı iletken üreticisinin kesiştiği noktada yer almasıdır. Dolayısıyla bir saldırı, dünya ekonomisinin ciddi bir durgunluğa itilmesi durumunda “Xi” tarafından istenen ulusun yenilenmesinin sağlanamayacağı anlamına geliyor. Ukrayna ve Tayvan davası arasındaki fark dikkate alınırsa, Putin'in zaten Ukrayna'nın doğusunda küçük bir vekil ordusu ve güneyde Kırım'da konuşlanmış on binlerce Rus askeri var, ancak Çin'in davası Tayvan'ı almak için daha büyük orduları 100 deniz mili boyunca hareket ettirmesi gerekeceğinden farklı ve Tayvan'a amfibi bir

saldırıya girme maliyetini hesaplama ihtiyacı, çünkü öngörülebilir gelecekte bunu yapmak zor olacaktır (Khaiwan, 2022).

Bu senaryonun uygulanması durumunda olası Amerikan tepkisi söz konusunda, ilk başta Tayvan'ın Çin'e ilhaki seçeneği ne olursa olsun, ister askeri ister diplomatik, ekonomik ve Çin'e ekonomik engeller getirebilecek diğer elektronik stratejiler düzeyinde olsun, olası tüm tepkilere hazırlanmak zorunda kalacak. Çin'in, Tayvan'la ilgili hesaplamalarını belirlemek için özellikle Ukrayna'ya olanlara yönelik batı ve Amerikan tepkilerini iyi takip ettiği de açıktır, ancak aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan ve Ukrayna'ya karşı tutumu, Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri müdahale olasılığı açısından eşitlenemez.

Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'ı ilhak etme hamlesi durumunda Çin ile başa çıkması için iki olasılık var, ilk olasılık, Çin'in Moskova'nın Kiev'e yaptığıнын aynısını yapması durumunda Washington'un güvenilir diplomatik ve askeri seçeneklere ihtiyaç duyacağıdır çünkü ekonomik yaptırımların uygulanması tek başına işe yaramayacaktır aksi takdirde, son yıllarda Washington ile Pekin arasındaki ticaret savaşının patlak vermesinden bu yana meyve verdiler. Soru şu olacak: Tayvan'a sağlanan askeri yardım, meydana gelmesi durumunda Çin askeri saldırısını ne ölçüde engelleyebilecek.

Tayvan'ın egemenliğini ve siyasi bağımsızlığını korumaya kararlı bir ülke veya koalisyon olmadığı göz önüne alındığında, Amerika Birleşik Devletleri Tayvan'ı bir devlet olarak tanımıyor, onu savunmak için resmi bir yükümlülüğü yok ve iki taraf arasındaki diplomatik işbirliğine ilişkin tüm kısıtlamaları tek taraflı olarak kaldırmaya yönelik önceki çabalara rağmen çok sınırlı siyasi katılımı var ve artık Pekin'i yatıştırmaya ihtiyacı yoktur. Ancak hem Tayvan ordusunu ikmal ederek hem de ülkeye insani yardım sağlayarak iyi Amerikan seçeneklerinin olması pek olası değil.

İkinci olasılığa gelince, Hint-Pasifik bölgesindeki son gelişmeler, Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'i kuşatmak için kurduğu ileri hazırlıklar ve güvenlik ittifakları ve yükselişi göz önüne alındığında, Amerika'nın Kiev'e olanlara ve Tayvan'a ne olabileceğine tepkisine yönelik beklentilerden farklılıklar olduğu açıktır çünkü Ukrayna'nın bağımsızlığı ABD'nin hayati bir güvenlik çıkarı değilken, Tayvan'ın bağımsızlığı da söz konusu ve Çin ekonomisi ABD ile rekabet ediyor ve Kuşak ve Yol Girişimi ve artan askeri gücü Avrasya kara kütlesi üzerindeki hegemonyasını tehdit

ediyor. tayvan edinimi, dengeyi bozmak için bir tehdit olacaktır Pasifik'teki stratejik durum daha sonra onarılamaz hale gelmiştir (Özmen, 2022).

Üçüncü senaryo Tayvan'ın ayrılması ve bağımsızlığı: Bu senaryo, Tayvan sorununu çözmek için kullanılabilecek en kötü senaryolardan biridir, çünkü beklenen Çin tepkisi bunu önlemek için askeri güç kullanmak ve dolayısıyla jeopolitik düşünceler için Amerika Birleşik Devletleri ile doğrudan çatışma olasılığıdır ve Çin'in kaçındığı şey budur. öte yandan Tayvan, kazanımların kaybına yol açacağı için de bu senaryodan korkuyor Taraflar arasındaki ekonomik, kültürel ve sosyal yönlerdeki eşitsizliğe, alanın büyüklüğüne ve yaşayanların sayısına ek olarak ve bu senaryonun olasılığı durumunda ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan'ı desteklemeye müdahalesini varsayması durumunda, nükleer silah kullanma olasılığı önemli olacaktır. meseleyi çözmek ve daha sonra bölgedeki tarafların müttefiklerini dahil etmek için Amerika Birleşik Devletleri ile daha geniş bir savaşa uzanmak ve Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, Amerika Birleşik Devletleri ile SSCB arasındaki Soğuk Savaş dönemine benzer (Gisela, 2022).

Her ne kadar bazı uzmanlar ve analistler Çin ile Amerika Birleşik Devletleri arasında doğrudan bir çatışma olasılığının devam ettiği konusunda hemfikir olsalar da, Amerika'nın Tayvan'a verdiği destek ve Çin'in Tayvan'ın onun ayrılmaz bir parçası olduğu ve ulusal egemenliğe geri dönmesi gerektiği konusundaki ısrarı karşılığında ona silah sağlaması ışığında.

Uzmanların çoğu, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin önümüzdeki yıllarda zor olacağını tahmin etse de, yeni uluslararası düzeni yönetmesi gereken temellerin niteliği konusundaki rekabetleri ışığında, iki ülkenin maliyetli bir çatışmaya girmesi pek olası değil, bir yandan yakın bir ara bağlantı var dünyanın en büyük iki ülkesinin ekonomileri arasında ve birindeki herhangi bir sarsıntının diğerinde yansımaları olacaktır. Öte yandan, her ülkenin kendi iç endişeleri vardır. Başkan Biden, Amerikan ekonomisini canlandırmayı bir öncelik haline getiriyor. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, gelecek yıl Komünist Parti lideri olarak üçüncü bir dönem aday olması beklendiği için ülkesinin ekonomisini güçlendirmekle de ilgileniyor ve şu anda ABD ile tam ölçekli bir kriz istemiyor (Tekir, 2023).

Ayrıca, birçok çalışma, Çin ile Tayvan arasında bir savaş olması durumunda, aşağıdakiler de dahil olmak üzere beklenen birçok küresel ekonomik etkinin olacağını doğruladı: Amerika Birleşik Devletleri, Batı ülkeleri ve bazı Asya ülkeleri tarafından

Çin'e ekonomik yaptırımların uygulanması, ancak Pekin'e ekonomik yaptırımlar iki ucu keskin bir kılıç olacak, Çin'in şu anda kontrol ettiği küresel ekonomiye tam entegrasyonu nedeniyle

2021'de küresel GSYİH'nın% 18,2'si,% 23,8'lik payla ABD'nin gerisinde kalırken, Rusya küresel GSYİH'nın% 3,11'ine sahipken, Çin küresel bir sanayi merkezi ve Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa dahil dünyanın çoğu ülkesi için en büyük ihracat pazarı olduğundan bahsetmiyorum bile. Çin şu anda diğer ülkelerin 5 trilyon dolar değerinde borcu olan kredileriyle dünyanın en büyük tek alacaklısı. Çin'deki teknolojik endüstrilerin bozulmasına ek olarak: istatistikler, Pekin'in Tayvan ekonomisini zayıflatmanın yanı sıra Çin ihtiyacının% 40'ını Tayvan'dan ithal ettiğini gösterdiğinden, Çin ekonomisi Tayvan'ın elektronik Çip arzının askıya alınmasından etkilenecek: Çin ile Tayvan arasındaki herhangi bir askeri çatışma olumsuz yönde etkilenecek Çin ve Hong Kong, Tayvan'ın ihracatının yaklaşık% 50'sini emdiği için, birincisi düşük ihracat oranları olan Tayvan'ın ekonomik faaliyetini çeşitli şekillerde etkiler. Çin'in Tayvan ithalatına kısıtlamalar getirmesinin yanı sıra araştırma ve geliştirme bütçesi pahasına savunma bütçesini artırması beklentisi sonucunda Tayvan'daki yabancı yatırım oranları düşmekte ve yatırımcılar yatırımlarını Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki elektronik Çin şirketlerine yönlendirmeye çalışmaktadır (Beckley, 2017).

Ekonomik etkilerden de anlaşılacağı gibi, küresel elektronik endüstrilerinde de bir felç söz konusudur: Tayvan, bu konuda en büyük şirketlerden biri olan ve telefon, bilgisayar ve saat imalatında yer alan elektronik çiplerden gelen toplam küresel talebin% 90'ına varan payla katıldığı dünyadaki mikroçiplerin ana tedarikçisi olan Tayvan Yarı İletken Üretim Şirketi'ne sahiptir. Oyun konsollarına ve endüstriyel ekipmanlara, arabalara, sivil ve askeri uçaklara ve diğerlerine kadar ve daha sonra Tayvan'daki herhangi bir bozulmanın dünyadaki elektronik endüstrilerinde neredeyse tamamen felce yol açacağı söylenebilir, Çin'in küresel çips üretiminin yalnızca% 5'ini ürettiğini ve üretmediğini belirtti. Tayvan'ın üstün olduğu gelişmiş çipler üretin Tayvanlı yonga tedariklerinin bir yıl boyunca kesintiye uğraması, küresel teknoloji şirketlerine neredeyse 600 milyar dolara mal olacak ve Çin ile Tayvan arasındaki bir savaş senaryosunun, dünyadaki yüksek bağımlılık ışığında Dünya Ticaret oranlarının ve özellikle Asya'nın bozulmasını etkilemesi bekleniyor. Tarım ve sanayi malları pazarlarından, Asya-Pasifik bölgesi ekonomilerinin maruz kaldığı kayıplara ek olarak,

Japonya'nın deniz ticaretinin% 40'ı Güney Çin Denizi'nden geçtiği için Japonya, Çin ile Tayvan arasında bir savaş olması durumunda ekonomik olarak en çok etkilenen ülkelerden biri olarak kabul ediliyor. bu da Japon ticaretinin hareketini engelleyebilir (Al-Qassab, 2000).

Böylesine karmaşık görünen durumlarda yüzeye çıkan önemli soru Çin Tayvan'a saldırırsa Yeni Dünya Düzeni sona erecek mi?

Elbette burada, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya-Ukrayna savaşı dosyalarını ve Çin'in Tayvan üzerindeki kontrolünü küresel bir isyanın iki unsuru haline getirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri, dünyada ve bölgede iki büyük güce sahip iki coğrafi bölgede şu sözü vermiştir: 1990'da Moskova ile “NATO doğu Avrupa'ya doğru yürümeyecek” ve 1979'da Pekin ile “birleşik Çin politikası” sözü verdi. NATO güçleri Washington'un taahhüdüne aykırı olan Rusya'nın kapılarına ulaştı ve Rusya'nın doğu kapısı artık NATO'nun tam kontrolü altında. İkinci dosya da örtülü olarak çöktü, ancak henüz kamuya açıklanmamıştır. Amerika Birleşik Devletleri, birleşik Çin politikasını 1979'da Pekin ile üç resmi ve ortak anlaşmanın parçası olarak tanıdı ve o zamandan beri Tayvan ile ilişkilerini kesmiştir. Birleşik Çin ilkesi, Tayvan adasının Çin topraklarının bir parçası olarak görülmesi ve Pekin tarafından yönetilmesi gerektiği anlamına gelir (Adıbelli, 2006).

Aslında, Amerika Birleşik Devletleri'nin o dönemde Pekin'e olan yakınlığı, Çin Komünist Partisi ile Rus Komünist Partisi arasındaki ihlali genişletmeyi amaçlıyordu. Bu nedenle, Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler Birliği yapısının çöküşünden sonra birleşik Çin ilkesine olan bağlılığından vazgeçtiğini ve Tayvan ile ilişkilerini yeniden başlattığını görüyoruz. İkinci konuda Çin, Pelosi'nin Tayvan'a yaptığı gezinin Çin-Amerikan ilişkilerinin temelleri üzerinde ciddi bir etkisi olduğuna ve Çin'in bağımsızlık ve topraklarını yönetme hakkıyla bariz bir çelişki olduğuna inanıyor, ancak Çin ile Tayvan arasındaki gerilimlerin Tayvan'da gerçek bir savaşa yol açması pek olası değil. Kısa bir süre. Gözlemciler, tam teşekküllü bir savaşın Çin'in çıkarlarına uygun olmayabileceğine inanıyor ve son Çin manevraları, Pelosi'nin ziyareti ve ziyaretini engelleyememesi nedeniyle Çin halkının öfkesini frenlemek için yapılan iç değerlendirmelermiştir. Amerika Birleşik Devletleri, Rusya-Ukrayna savaşı dosyalarını ve Çin'in Tayvan üzerindeki kontrolünü küresel bir isyanın iki unsuru haline getirdi. İki büyük dünya gücüne ve bölgeye sahip iki coğrafi bölgede bulunan Amerika Birleşik

Devletleri, 1990'da Moskova ile “NATO doğu Avrupa'ya doğru yürümeyecek”, 1979'da Pekin ile “birleşik Çin politikası” sözü verdi, ancak NATO güçleri Rusya'nın kapılarına ulaştı bu, Washington'un taahhüdüne aykırı ve Rusya'nın doğu kapısı artık NATO'nun tam kontrolü altında. İkinci dosya da örtülü olarak çöktü, ancak henüz kamuya açıklanmamıştır. Amerika Birleşik Devletleri, birleşik Çin politikasını 1979'da Pekin ile üç resmi ve ortak anlaşmanın parçası olarak tanıdı ve o zamandan beri Tayvan ile ilişkilerini kesmiştir. Birleşik Çin ilkesi, Tayvan adasının Çin topraklarının bir parçası olarak görülmesi ve Pekin tarafından yönetilmesi gerektiği anlamına gelir. Aslında, Amerika Birleşik Devletleri'nin o dönemde Pekin'e olan yakınlığı, Çin Komünist Partisi ile Rus Komünist Partisi arasındaki ihlali genişletmeyi amaçlıyordu. Bu nedenle, Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler Birliği yapısının çöküşünden sonra birleşik Çin ilkesine olan bağlılığından vazgeçtiğini ve Tayvan ile ilişkilerini yeniden başlattığını görüyoruz. İkinci konuda Çin, Pelosi'nin Tayvan'a yaptığı gezinin Çin-Amerikan ilişkilerinin temelleri üzerinde ciddi bir etkisi olduğuna ve Çin'in bağımsızlık ve topraklarını yönetme hakkıyla bariz bir çelişki olduğuna inanıyor, ancak Çin ile Tayvan arasındaki gerilimlerin Tayvan'da gerçek bir savaşa yol açması pek olası değildir. Kısa bir süre. Gözlemciler, tam teşekküllü bir savaşın Çin'in çıkarlarına uygun olmayabileceğine inanıyor ve son Çin manevraları, Pelosi'nin ziyareti ve ziyaretini engelleyememesi nedeniyle Çin halkının öfkesini frenlemek için yapılan iç değerlendirmelermiştir (Akçadağ, 2010).

Uluslararası sistem teorilerini ve neo - realist iktidar görüşünü ve uluslararası ilişkiler sistemini çağırarak, büyük güçler arasındaki rekabet, güçleri dengeleme (savunma gerçekçiliği teorisine göre) veya bir kontrol pozisyonu kazanma şeklinde ortaya çıkan devam eden bir olgudur Saldırgan gerçekçilik. Bu nedenle, büyük güçlerin çıkarları ve bunların işleyiş biçimleri gerçek kurumlar tarafından belirlenmediğinden veya yönetilmediğinden, Çin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Asya-Pasifik bölgesinde kontrol oyununa girmesi sorunu bölge seviyesinden uluslararası düzeye taşımıştır. Ve bazılarının kapsayıcılığıyla başa çıkmanın mevcut bölgesel mekanizmaları, bu iki büyük güç arasındaki rekabeti çözmek için yeterli değerdir. İkincisi, bu iki güç arasındaki rekabet, bölgedeki siyasi ve güvenlik sorunlarının çoğuna gölge düşürmüştür ve bu nedenle bu iki gücün düşüncelerini dikkate almadan bu bölgesel zorlukları çözmek zordur. Üçüncüsü: Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, birbirlerini örgütsel ve kurumsal farklılıklarla rekabet eden güçler olarak görüyorlar.

Siyasi rekabet bağlamındaki örgütsel farklılık, bu iki gücün farklı ideolojik, ekonomik ve politik sistemlere sahip olduğu anlamına gelir ve söz konusu bağlamdaki temel farklılık, her ikisinin de dünyanın en büyük gücü konumunu işgal etmeye çalıştığı anlamına gelir. Bu yüzden fark pozisyonlarını çözmek kolay olmayacak. Dördüncüsü: Bahsedilen gerçekler göz önüne alındığında, gelecekte Asya-Pasifik dünyasının siyasi ve entelektüel sistemlerinde biri Amerika Birleşik Devletleri, diğeri Çin merkezli, her biri düşünce ve siyaset alanlarında takipçilerine sahip olacak iki bağımsız kutba bölüneceği görülüyor ve iki kutbun güçleri arasındaki denge, geçmiş Soğuk Savaş koşullarına benzer şekilde, Dünya Düzenini ve güvenliğini koruyacak ve Asya - Pasifik'in düzenini ve güvenliğini içeren bir mekanizmaya dönüşecek. Bu gibi durumlarda bölge ve dünya kurumları, Soğuk Savaş döneminde oynadıkları role benzer marjinal bir rol oynayacaktır (Tekir, 2023).

Öte yandan, Çin, Rusya ve İran şu anda ortaklaşa Amerika Birleşik Devletleri'nin jeopolitik etkisini azaltmayı hedefliyor. Bu nedenle, bölgesel güçlerin Çin ile Tayvan arasındaki gerilim ve Rusya-Ukrayna savaşı ile ilgili rolleri, bu rekabetlerin eski Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Brzezinski'nin Doğu dünyasının güçlerinin birleşmesi hakkında öngördükleriyle sonuçlanacağını gösteriyor (Güneş, 2021).

Yukarıdakilere dayanarak, statükoyu olduğu gibi korumanın hem Amerika Birleşik Devletleri hem de Çin için en uygun çözüm olduğu söylenebilir ve bu, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bazı göstergelerle çıkarılabilir: Pekin, Washington ve Taipei' nin diplomatik konumlarını "tek Çin ilkesi" konusunda karşılıklı anlayışa geri döndürmek için değiştirmek ve Washington'a Tayvan'ı silahlandırmamak için baskı yapmak amacıyla yalnızca askeri seferberlik ve düşmanca açıklamalardan memnun olduğu için Pekin askeri çatışmayı dışlıyor. Nitel bir silah olarak gördüğü silahlar mevcut statükoyu değiştirmeye çalışmak ekonomik ve askeri açıdan maliyetli olabileceğinden, Pekin bunu sürdürmeyi tercih ederdi, ancak Tayvan bağımsızlık ilan ederse veya Amerika Birleşik Devletleri Tayvan'ı egemen bir devlet olarak tanırsa, anakaradaki birçok kişi adanın işgalini gerekli bir savaş olarak görecektir (Kissinger, 2011).

4.2. Amerika Birleşik Devletleri-Çin Çatışmasının Olası Senaryoları Ve Bunu Azaltmanın Yolları

4.2.1. Amerika Birleşik Devletleri-Çin Çatışmasının Olası Senaryoları

Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin geleceğine bakarken, ortaya çıkabilecek olası senaryoları dikkate almak önemlidir. İlişkinin karmaşık doğası ve yıllar içinde ortaya çıkan çeşitli zorluklar ve gerilimler göz önüne alındığında, birkaç olası senaryo öngörülebilir. Bu senaryoların kapsamlı veya kesin olması amaçlanmamıştır, ancak önümüzde yatan olasılıkların yelpazesini anlamak için bir çerçeve sağlamayı amaçlamaktadır (Bellacqua, 2012).

İlk olarak, iki ülke arasında yakınlaşma senaryosu: Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki işbirliği ve angajmana yönelik mevcut eğilimin devam etmesidir. Ortaya çıkan zorluklara ve gerilimlere rağmen, her iki ülkenin de istikrarlı ve karşılıklı yarar sağlayan bir ilişki sürdürmeye kesin bir ilgisi vardır. Bu senaryoda ticaret, teknoloji ve güvenlik gibi kilit konuların ele alınmasına yönelik çabalar diplomatik kanallar ve çok taraflı kurumlar aracılığıyla sürdürülecektir. İki ülke, iklim değişikliği ve halk sağlığı krizleri gibi küresel zorluklarla yüzleşmek için ortak bir zemin bulmanın ve birlikte çalışmanın önemini fark edecekler.

İkincisi, Stratejik rekabet: Bir başka olası senaryo da Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki stratejik rekabetin yoğunlaşmasıdır. Bu senaryo, her iki ülke de etkilerini ortaya koymaya ve çıkarlarını korumaya çalıştığı için daha çatışmacı bir yaklaşımla karakterize edilecektir. Rekabet, askeri yetenekler, bölgesel etki ve ideolojik çatışmalar gibi alanları kapsayacak şekilde ekonomik ve teknolojik alanların çok ötesine uzanacak. Bu senaryoda, birbirlerinin gücünü kontrol altına alma ve dengeleme çabaları daha belirgin hale gelecek ve bu da daha parçalanmış ve kutuplaşmış bir dünya düzenine yol açabilecektir.

Üçüncüsü ise, Ayrılma ve parçalanma: Üçüncü olası senaryoda, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkisinin önemli ölçüde ayrılması ve parçalanmasıdır. Böyle bir senaryo, derin bir güvensizlik duygusu ve iki ülkenin çıkarlarının temelde çelişki içinde olduğuna dair artan bir inanç tarafından yönlendirilecektir. Bu senaryoda, ekonomik ve teknolojik karşılıklı bağımlılığı ayırma çabaları ivme kazanacak, ayrı etki alanları

yaratacak ve rakip bloklar oluşturacaktır. Bu senaryonun küresel ticaret, yatırım ve güvenlik ile çok taraflı kurumların işleyişi üzerinde geniş kapsamlı etkileri olacaktır.

Dördüncüsü, Kriz ve çatışma: Bu senaryo, kriz ve çatışma ile karakterize olası bir dördüncü senaryo vardır. Bu senaryo iletişimde bir bozulmaya ve kilit sorunların yönetilip çözülmemesine neden olabilir. Bunlara büyük bir kaza veya askeri çatışma veya ciddi ekonomik kargaşa gibi yanlış hesaplamalar neden olabilir. Bu senaryoda, gerilimler hızla artacak ve bu da tam teşekküllü bir çatışmaya veya uzun bir düşmanlık dönemine yol açabilecektir. Böyle bir senaryonun sonuçları sadece Amerika Birleşik Devletleri ve Çin için değil, aynı zamanda daha geniş uluslararası toplum için de korkunç olacaktır.

Beşincisi olarak, Karışık senaryolar: Bu olası senaryoların birbirini dışlamadığına ve her birinin öğelerinin farklı kombinasyonlarda bir arada bulunabileceğine dikkat etmek önemlidir. Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin geleceğinin, çeşitli alanlarda ve sorun alanlarında işbirliği, rekabet ve çatışmanın bir kombinasyonu ile karakterize edilmesi muhtemeldir. İşbirliğinin ve rekabetin karmaşık ve dinamik bir şekilde bir arada var olduğu karma senaryolar da mümkündür. İlişkinin özel seyri, iç politika, ekonomik eğilimler, teknolojik gelişmeler ve dünya olayları dahil olmak üzere çok çeşitli faktörlere bağlı olacaktır.

4.2.2. Amerika Birleşik Devletleri-Çin Çatışmasını Azaltmanın Önerileri Ve Yolları :

Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkisinin karmaşık ve gelişen doğası ışığında, yapıcı ve işbirliğine dayalı bir geleceği teşvik ederken zorlukların ve gerilimlerin üstesinden gelmeye yardımcı olabilecek politika önerilerini dikkate almak önemlidir. Aşağıdaki öneriler istikrarı güçlendirmeyi, kilit konuları ele almayı ve iki ülke arasında güven oluşturmayı amaçlamaktadır:

Bunlardan ilki diplomatik bağlılığın güçlendirilmesidir. Anlaşmazlıkları yönetmek ve ortak bir zemin bulmak için diplomatik angajman gereklidir. Her iki ülke de anlayışı teşvik etmek ve güven oluşturmak için üst düzey diyaloglara ve düzenli alışverişlere öncelik vermelidir. Bu, artan ziyaretler, diplomatik zirveler, kritik konularda Ortak Çalışma Gruplarının oluşturulması yoluyla sağlanabilir. Amerika

Birleşik Devletleri ve Çin, açık iletişim hatlarını koruyarak endişeleri etkili bir şekilde ele alabilir ve yanlış anlamaları önleyebilir.

İkincisi, Ekonomik işbirliğinin güçlendirilmesidir. Bu bağlamda, Ekonomik rekabete rağmen işbirliğini ve karşılıklı menfaati güçlendirmek iki ülkenin çıkarıdır. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, pazara erişim, fikri mülkiyet hakları ve teknoloji transferi gibi konuları ele alarak adil ve dengeli bir ticaret ilişkisi için çalışmalıdır. Yatırımları ve ortak girişimleri teşvik etmek, işbirliği ve yenilik için fırsatlar da yaratabilir. Her iki ülke de ekonomik işbirliğini güçlendirerek küresel ekonomik istikrar ve refaha katkıda bulunabilir.

Üçüncü olarak, çok taraflı kurumların güçlendirilmesidir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, çok taraflı kurumlara aktif olarak katılmalı ve küresel yönetime katkıda bulunmalıdır. Birlikte çalışarak iklim değişikliği, nükleer silahların yayılması ve halk sağlığı krizleri gibi ortak zorlukları ele alabilirler. Her iki ülke de, gelişmekte olan küresel manzaranın etkili ve temsili olmalarını sağlamak için Birleşmiş Milletler, Dünya Ticaret Örgütü ve Dünya Sağlık Örgütü gibi mevcut kurumları desteklemeli ve reform yapmalıdır.

Dördüncüsü ise, güvenlik kaygılarını yönetmedir. Burada, gerilimlerin tırmanmasını önlemek için Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, güvenlik endişelerini yönetmek için net iletişim kanalları ve mekanizmalar oluşturmalıdır. Ordular arası diyaloglar, ortak tatbikatlar ve silah kontrol anlaşmaları gibi güven artırıcı önlemler, yanlış anlaşılma ve yanlış hesaplama riskini azaltmaya yardımcı olabilir. Ayrıca, her iki ülke de barışçıl müzakereler ve uluslararası hukuka bağlılık yoluyla toprak anlaşmazlıklarının çözümü için çalışmalıdır.

Beşincisi, insan haklarının teşviki ve hukukun üstünlüğüdür. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, birbirlerinin egemenliğine saygı duyarken insan hakları konularında yapıcı bir diyaloga girmelidir. Şeffaflığı, hesap verebilirliği ve hukukun üstünlüğüne saygıyı teşvik etmek, ifade özgürlüğü, basın ve toplanma konusundaki endişelerin giderilmesine yardımcı olabilir. Her iki ülke de insan haklarını desteklemeye yönelik uluslararası çabaları desteklemeli ve insan hakları standartlarının evrensel olarak uygulanması için çalışmalıdır.

Altıncı olarak, küresel zorluklarla ilgili işbirliğidir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, ortak çaba gerektiren küresel zorluklar konusunda işbirliği

yapmalıdır. Bu, iklim değişikliğini ele almayı, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi ve salgın hastalıklarla mücadeleyi içerir. Her iki ülke de deneyim, kaynak ve teknoloji alışverişinde bulunarak küresel çözümlere katkıda bulunabilir ve uluslararası işbirliğine olan bağlılıklarını gösterebilir. Ortak araştırma girişimleri, bilgi paylaşımı ve kapasite geliştirme programları bu acil konularda işbirliğini kolaylaştırabilir.

Yedincisi, kültürel ve eğitimsel değişim. Kültürel ve eğitimsel değişimlerin teşvik edilmesi, karşılıklı anlayışı teşvik edebilir ve insanlar arasında bağlar kurabilir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, kültürlerarası farkındalığı ve takdiri teşvik etmek için öğrenci değişimlerini, akademik işbirliğini ve kültürel programları teşvik etmelidir. Her iki ülke de vatandaşlar arasındaki etkileşimleri kolaylaştırarak boşlukları kapatabilir, klişeleri ortadan kaldırabilir ve uzun vadeli dostluk ve işbirliğini teşvik edebilir.

Sekizincisi, kriz yönetimi mekanizmalarının oluşturulması: Krizlerin ortaya çıkma potansiyeli göz önüne alındığında, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, gerilimleri etkin bir şekilde ele almak ve azaltmak için kriz yönetimi mekanizmaları oluşturmalıdır. Bu, yardım hatlarının oluşturulmasını, acil durumlarda iletişim protokollerini ve ortak afet müdahale tatbikatlarını içerir. Her iki ülke de güçlü kriz yönetimi mekanizmalarına sahip olarak çatışmaların kontrolden çıkma riskini azaltabilir ve ilişkide istikrarı koruyabilir.

Dokuzuncusu, diplomasiinin ikinci yolunun güçlendirilmesi: Bu düzeyde düşünce kuruluşları, akademisyenler ve iş dünyası liderleri gibi devlet dışı aktörleri içeren Parça II diplomasisi, diyalogu kolaylaştırmada ve yenilikçi fikirler üretmede çok önemli bir rol oynayabilir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, yapıcı katılımı teşvik eden, güven artırmayı teşvik eden ve alternatif perspektifler sağlayan iki girişimi desteklemeli ve teşvik etmelidir. Bu gayri resmi kanallar resmi diplomasiyi tamamlayabilir ve birbirlerinin kaygılarının ve çıkarlarının daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunabilir.

Onuncu ve son olarak, kamu diplomasisine yatırım yapmak: Kamu diplomasisi çabaları, halkın algılarını şekillendirmek ve Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki iyi niyeti teşvik etmek için hayati öneme sahiptir. Her iki ülke de karşılıklı anlayışı teşvik etmek ve olumsuz anlatılara karşı koymak için kültürel alışverişe, medya işbirliğine ve kamuoyu bilinçlendirme programlarına yatırım yapmalıdır. Amerika

Birleşik Devletleri ve Çin, halkla ilişki kurarak, yanlış anlamaları ortadan kaldırarak ve ortak çıkarları vurgulayarak yapıcı bir ikili ilişki için bir Destek Temeli oluşturabilir.

Son olarak, Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin gelecekteki beklentileri, etkili diplomasi, kilit konularda işbirliği ve farklılıkları yapıcı bir şekilde ele alma istekliliğinin birleşimine bağlıdır. Yukarıda belirtilen politika tavsiyelerini uygulayarak, her iki ülke de yalnızca kendi çıkarlarına hizmet etmekle kalmayıp aynı zamanda küresel barış ve refaha katkıda bulunan daha istikrarlı, işbirliğine dayalı ve karşılıklı yarar sağlayan bir ilişki için çalışabilir.

SONUÇ

Çalışmada iki süper güç kutbunun dış politikası, ardından Amerikan-Çin ilişkilerinin tarihi ve oluşum noktaları ve aralarındaki ortak konular tartışıldı; bunlardan en önemlisi Tayvan toprakları, çünkü Tayvan dünyanın en büyük ülkelerinden biri. Çin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin karşı karşıya olduğu önemli çatışma noktaları, krizin boyutları ve Amerika-Çin ilişkilerine etkileri. Çalışmada, Doğu Asya'da önemli bir coğrafi konuma sahip olan Tayvan'ın önemli bir ülke olarak stratejik önemi anlatılmıştır. Çalışma aynı zamanda Amerika ve Çin'in Tayvan'a olan ilgisinin nedenlerini ve motivasyonlarını açıkladı ve Tayvan'ın ilgili stratejik hesaplamalarındaki önemini ortaya koymuştur.

Tayvan meselesi, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ikili ilişkilerde nasıl büyük zorluklar teşkil eder hale geldi? Ulusal egemenlik ve stratejik çıkarların algılanan ihlalleri için sembolik bir savaş alanı olarak hizmet ederek Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki ilişkilerdeki gerilimi önemli ölçüde artırıyor. Ya da her iki tarafın yanlış iletişim kurması, gerilimi tırmandırabilir ve bölgesel istikrarı tehlikeye atabilir, küresel güvenlik ve ekonomik sistem üzerinde derin etkiler yaratacak şekilde risk altındadır.

Tayvan konusundaki anlaşmazlık yalnızca Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerini etkilemekle kalmıyor, aynı zamanda bölgesel istikrar, güç dengesi ve Doğu Asya'daki diğer ülkelerin güvenlik çıkarları üzerinde de daha geniş yansımalara sahiptir. Amerika'nın Asya'ya yönelik stratejisini, Çin'in yükseliş politikalarını ve Doğu Asya'daki stratejik dengeyi siyasi dönüşümlerin ne ölçüde etkilediğine açıklık getirmiştir. Çalışma, Tayvan kriziyle ilgili beklenen gelecek senaryolarının ve çözüm yollarının açıklanmasıyla sonuçlandı. Bunun ABD-Çin ilişkileri üzerindeki etkisi ve aralarındaki çatışmayı azaltmanın yolları.

Çalışma, başlangıçta gündeme getirdiği araştırma sorularını dört bölümüyle yanıtladı ve Pasifik'teki Amerikan ittifaklarının, Washington'un müttefiklerini Çin

hegemonyasından koruyabileceği ve koruyabileceği inancına dayandığını açıkça ortaya koymuştur. Tayvan'ı savunmada başarısız olursa veya başarısız olursa, kaybetmesi doğal olacaktır. Güneydoğu Asya'daki müttefikleri nezdindeki güvenilirliği Çin'in uluslararası sistemde büyük bir güç olarak yükselişini teyit etmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri-Çin ilişkilerinin zaman içerisinde iki ülke arasındaki görüş ayrılıklarının artması ve görüş ayrılıklarının çözüme ulaşması arasında bir temponun olduğu ve bu hızın Amerika Birleşik Devletleri yönetimine ve Çin'e yönelik politikasına bağlı olarak değiştiği sonucuna varılmıştır.

Nancy Pelosi'nin Tayvan ziyareti, Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki farklılıkları derinleştirdi, sadece aralarında değil, tüm uluslararası sistemi etkiledi. Statükoyu olduğu gibi sürdürmek hem Amerika Birleşik Devletleri hem de Çin için ideal çözümdür ve bunun kanıtı Pekin'in askeri çatışmayı dışlamasıdır, çünkü mevcut statükoyu değiştirmeye çalışmak her iki taraf için de ekonomik ve askeri açıdan maliyetli olabilir. Ayrıca her iki tarafın da aralarında bir savaş çıkması durumunda ekonomik durumlarının yansımalarını ve etkilerini taşıyamaması.

Amerika'nın Hint-Pasifik bölgesindeki kontrol altına alma çabalarına rağmen Çin pek çok engelle karşı karşıyadır ve bunlardan en önemlisi Çin'in yeteneklerini geliştirmeye devam etmesidir. Ekonomik, askeri ve diplomatik olarak devletlerin işini zorlaştıracak şekilde Amerika Birleşik Devletleri Çin'i kontrol altına alma stratejisini gerçekleştiriyor çünkü çoğu Doğu Asya ülkesi organik olarak Çin ekonomisine bağlı ve yatırıma, güvenlik ve askeri önlemler almak zorunda kalıyor.

Bunu açısından, statükoyu olduğu gibi sürdürmek olan krizi çözecek ilk senaryonun her iki taraf için de en iyi çözüm olduğu yönündeki önceki görüşü destekliyoruz, çünkü birçok çalışma Çin ile Tayvan arasında bir savaş olması durumunda birçok küresel ekonomik etkinin olacağını doğrulamıştır .

Uluslararası sistem üzerindeki Amerikan hegemonyasına ve bunun Çin'in yükselişine getirdiği zorluklara rağmen, Çin'in uluslararası duruşunu iyileştirme fırsatları açık ve somuttur; bunların en önemlisi, Çin'in kalkınma da dahil olmak üzere güç yeteneklerinin en üst düzeye çıkarılmasında olumlu olarak yansıyan ekonomik başarılarıdır. Kısa vadede, çok kutuplu bir sistem olması muhtemel küresel bir sisteme giriş olabilecek küresel bir role sahip olacaktır. Bu nedenle Amerika ile Çin arasında

devam eden çatışmanın azaltılması için tartışılan yöntemlerden birinin üzerinde çalışılması gerekiyor.

KAYNAKÇA

- Abdeen, S. (2022). Implications of Pelosi's visit to Taiwan on US-Chinese relations.
- Adıbelli, B. (2006). Çin Dış Politikasında Tayvan Sorunu, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Akçadağ, E. (2010). Çin İle Amerika Arasında Var Olmaya Çalışan Bir Ada: Tayvan.
- Akdağ. (2023). Çin Dış Politikasında Süreklilik ve Değişim. dergipark.
- Al-Qassab, A.-W. (2000). The Indian Ocean and its impact on international and regional politics. Baghdad: House of Wisdom.
- B., G. L. (1970). websters New world Dictionary of the American Language. The world publishing company.
- Beckley, M. (2017). The Emerging Military Balance in East Asia, How China's Neighbors Can Check Chinese Naval Expansion. the Massachusetts Institute of Technology,.
- Beckman, R. (2013). The Un Convention On The Law Of The Sea And The Maritime Disputes İn The South China Sea. American Journal Of İnternational Law,.
- Bellacqua, J. (2012). Bellacqua, J. Cna Analysis and Solution.
- Buckley, C. v. (2019). Xi Jinping Warns Taiwan that Unification is the Goal. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2019/01/01/world/asia/xijinpings-taiwan-china>.
- Buhite, R. D. (1978). Major Interests": American Policy toward China, Taiwan, and Korea, 1945-1950, . Pacific Historical Review.
- Bush., R. C. (2013). Taiwan and the Trans-Pacific Partnership: The Political Dimension, . Brookings Institution: Center for East Asia Policy Studies.
- Bustinduy, P. (2022). A Populist Foreign Policy? The Impact of the Trump Presidency on the Transatlantic Relation. Jawaharlal Nehru University.
- Buszynski, L. (2012). The South China Sea: Oil, Maritime Claims, And U.S. China Strategic Rivalry, Center for Strategic and International Studies, the Washington Quarterly. The George Washington University.
- Buzzan., B. (1982). People, States, and Fear : The National Security Problem in International Relations. London: Wheat sheaf Books.
- C, P.-C. (International Journal of China Studies.). Cyber public diplomacy as China's smart power strategy in an information age: Case study of anti-Carre four incident in 2008. 2012.

- Chen, J. (2003). *The Path Toward Sino-American Rapprochement 1969-1972*. Washington: German Historical Institute.
- Christensen, T. J. (2003). *New Challenges and Opportunities in the Taiwan Strait :Defining America's Role*, National Committee on United States-China Relations Conference on U.S. Policy Toward Relations Across the Taiwan Strait. Pocantico Conference Center,.
- Cingöz, M. (2023). *ABD-ÇİN İLİŞKİLERİNE DAİR TEORİK BİR ANALİZ*. Akademik Hassasiyetler.
- Clark, C. (2011). *The Changing Dynamics of the Relations among China, Taiwan, and the United States*. London Cambridge Scholars Publishing.
- Çolakoğlu. (2009). *Çin-Tayvan Yakınlaşması*. (<http://www.usakgudem.com>).
- Cole, J. M. (2017). *The Third Taiwan Strait Crisis: The Forgotten Showdown Between China and America. The National Interest*. <https://nationalinterest.org/feature/the-third-taiwan-strait-crisis-the-forgotten-showdown>.
- Curtis, J. (2021). *Taiwan: Relations with the United States*,. House of Commons Library.
- D, R. (2021). *The United States, China, and Taiwan : A Strategy to Prevent War*. Council Special Report.
- Dedekoca, A. E. (2011). *ABD-Çin İlişkileri Eski Dünyaya Yeni Düzen*. Ankara: Barış Kitap.
- Dittmer, L. ((2017). *Taiwan and China Fitful Embrace*. University of California Press, California.
- Doenecke, J. D. (1979). *Beyond Polemics: An Historiographical Re-Appraisal of American Entry into World War II*. Society for History Education.
- Erkan. (2010). *Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği Arasındaki Soğuk Savaş Yıllarında Amerikan Dış Politikası*. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Ferrell, R. H. (1986). *Woodrow Wilson and World War I, 1917-1921*.
- Gelber, H. G. (2010). *MÖ 1100'den Günümüze, Çin ve Dünya-Ejder ve Yabancı Deccallar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gisela. (2022). *US Congress approach to US-Taiwan relations*. European Parliamentary Research Service.
- Griffith, M. (2002). *International Relations: The Key concepts*. New York : Rutledge.
- Güneş, E. (2021). *Çin-Amerika Rekabeti ve Asya-Pasifik Bölgesinin Geleceği*.
- Hsieh, J. F.-s. (2020). *Continuity and Change in the US– China–Taiwan Relations*,. *Journal of Asian and African Studies*,.

- James C. P. Chang. (2001). U.S. Policy Toward Taiwan , Weather Head Center For International affairs. Harvard University.
- Jian, C. (2001). Mao's China and the Cold War,. University of North Carolina Press, Kuzey Karolina.
- John Curtis. (24 June 2021). Taiwan: Relations with the United States,. House of Commons Library, .
- Joseph. (2004). Soft power and American foreign policy. Political Science Quarterly.
- Kartal Batuhan, O. (2021). Çin – ABD İlişkilerinde Güvenlik İkilemi: Tayvan Sorunu,. Journal Of Business Innovation and Governance.
- Khaiwan, E. (2022). The semiconductor industry and the battle of geopolitical rivalry between Washington and Beijing. Iraq: Hammurabi Center for Research and Strategic Studies.
- Kissinger, h. (2015). Çin: Dünden Bugüne Yeni Çin. Çev. Nalan Işık Çeper), Kaknüs Yayınlar.
- Kolb., A. (1971). East Asia (Geography of acultral region). London: New fetter,.
- Ku, S. C. (2017). Strategies of China's Expansion and Taiwan's Survival in Southeast Asia. California: University of California Press.
- Lampton, D. (2014). Ruling China. University of California.
- Marshall, G. C. (1947). The Marshall Plan Speech. Harvard Üniversitesi.
- Martin, B. (2022). ,implication of a coercive Quarantine of Taiwan by the people's republic of china,. Research Report, The RAND Corporation,.
- Mitchell, M. D. (2017). Taiwan and China: A geostrategic reassessment of U.S. policy, Comparative Strategy. Taylor & Francis,.
- Olkan. (2021). ÇİN-ABD İLİŞKİLERİNDE GÜVENLİK İKİLEMİ: TAYVAN SORUNU. Journal of Business Innovation and Governance.
- Özmen, S. (2022). Çin Halk Cumhuriyeti'nin Tayvan Politikası ve Bu Politikanın. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi.
- Pelosi., N. (2022). Congressional Delegation Statement on Visit to Taiwan,. <https://bit.ly/3PMM21u>.
- Service, C. R. (2023). U.S.-China Relations: An Overview of Policy Issues,.
- Sharpe, M. (2013). The United States and China since World War II, Chi Wang.
- Sükan. (2000). Çin Halk Cumhuriyeti Tarihi-Kurulması-Gelişmesi, Türkiye ve Diğer Devletlerle Olan İlişkileri. İstanbul: Harp Akademileri Basım Evi,.
- Sümer. (2008). Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış
- Tekir, G. (2023). NATO-ÇİN HALK CUMHURİYETİ REKABETİ*. dergipark.

- Tucker, N. B. (2005). Taiwan Expendable? Nixon and Kissinger Go to China,. The Journal of.
- Turan, İ. (2016). ABD-ÇİN İlişkileri Bağlamında Tayvan Sorunu. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Umuç, G. (2014). Çin – ABD İlişkileri ve Geleceği,. Bursa,: Uludağ Üniversitesi.
- Üstün, K. (2022). ABD-Çin Mücadelesinde Tayvan'ın Rolü, . Siyaset, Toplum ve Ekonomi Dergisi.
- Wanty., E. (1984). The Art of War. Beirut:: Al-Haytham Al-Ayoubi.
- Wilson, C. E. (2020). Foreign Relations of the United States, 1952-1954, China and. <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1952-54v14p1/d321> .
- Yong, O. R. ((1968). the Politics Of Force: Bargaining During international Crisis. New Jersey, Princeton University.
- Yüce. (2022). Çin Dış Politikasını Şekillendiren Temel Doktrinler ve Liderlerin Etkisi. ANKASAM.
- Zelizer, J. (2010). The Politics of National Security from World War II to the War on Terrorism. New York: New York: Basic Books.

ÖZGEÇMİŞ

Marwa Galal Ibrahim MAROOF 2004 yılında Gamal Abdelnasser Lisesini bitirdikten sonra, 2009 yılında Kahire Üniversitesi Hukuk Bölümü'nden mezun oldum. 2020 yılında Karabük Üniversitesi sosyal bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans Programına başladı. İnsan hakları ihlalleri konulu makale üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.